

**Godišnji
Izvještaj**
2019.

Ključni pokazatelji

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina Monetarne vrijednosti u milionima EUR	2019.	2018.	Promjena
Bilans uspjeha			
Neto prihod od kamate nakon umanjenja vrijednosti i rezervisanja	49,5	59,1	83,8%
Neto prihod od provizije	37,4	36,2	103,3%
Poslovna dobit	6,4	6,0	106,7%
Opći administrativni troškovi	58,7	57,1	102,9%
Dobit prije poreza	38,5	48,1	79,9%
Dobit poslije poreza	29,1	43,2	67,4%
Bilans stanja			
Novac i novčani ekvivalenti	753,3	593,0	127,0%
Kredit i avansi klijentima	1.273,3	1.235,1	103,1%
Depoziti od banaka i finansijskih institucija	172,6	90,4	191,1%
Depoziti od klijenata	1.882,8	1.803,9	104,4%
Kapital (uklj. dobit)	287,6	291,5	98,7%
Ukupni bilans stanja	2.418,0	2.247,7	107,6%
Obavezne informacije			
Rizikom ponderisana aktiva	1.463,5	1.421,5	103,0%
Koeficijent adekvatnosti kapitala	16,7%	16,9%	0,4 PP
Učinak			
Povrat na kapital (ROE) prije poreza	15,2%	19,6%	(2,0) PP
Povrat na kapital (ROE) nakon poreza	11,5%	17,6%	0,9 PP
Koeficijent trošak/prihod	53,6%	53,6%	(3,3) PP
Povrat na aktivu (ROA) prije poreza	1,7%	2,2%	0,4 PP
Resursi			
Broj zaposlenika	1.341	1.389	(3,5%)
Poslovne jedinice	100	99	1,0%

Raiffeisen grupu u BiH čine Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina, Raiffeisen *LEASING* d.o.o. Sarajevo, Raiffeisen *INVEST* Društvo za upravljanje fondovima d.d. Sarajevo, zatim Raiffeisen *CAPITAL* a.d. Banja Luka, društvo za finansijsko posredovanje, te Raiffeisen *ASSISTANCE* d.o.o. Sarajevo.

Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina

Raiffeisen banka kao finansijska institucija u Bosni i Hercegovini posluje od 1992. godine, kada je osnovana kao Market banka d.d. Sarajevo. Kvalitetom svog poslovanja brzo se izdvojila kao vrlo uspješna i profitabilna banka i danas više od 1.300 zaposlenika putem 100 poslovnica pruža usluge za preko 430.000 klijenata. Pri tome glavne faktore njene konkurentnosti predstavljaju investiranje u nove tehnologije, iskusno i educirano osoblje koje se stalno usavršava, naglasak na individualnom pristupu klijentu, te praćenje trendova na tržištu i u industriji.

Raiffeisen *LEASING* d.o.o. Sarajevo

Raiffeisen *LEASING* u Bosni i Hercegovini posluje više od 10 godina. Ponuda *LEASING*-a obuhvata široku paletu usluga finansijskog i operativnog leasinga, po mjeri klijenata. Ova članica Raiffeisen grupe u BiH nudi moderan, individualno prilagodljiv i fleksibilan način finansiranja, uz nastojanje da klijentima bude pouzdan partner.

Raiffeisen *INVEST* d.d. Sarajevo

Raiffeisen *INVEST* Društvo za upravljanje fondovima d.d. Sarajevo na tržištu Bosne i Hercegovine posluje od 2012. godine. Raiffeisen *INVEST* nudi nove investicijske proizvode na bh. tržištu koji su namijenjeni raznim profilima klijenata, u zavisnosti od nivoa prihvatljivog rizika i očekivanog povrata na ulaganje.

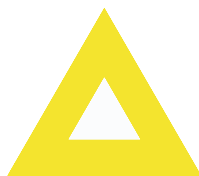
Raiffeisen *CAPITAL* a.d. Banja Luka

Raiffeisen *CAPITAL* a.d. Banja Luka, posluje na tržištu Bosne i Hercegovine od 2007. godine, kao član Banjalučke berze (BLSE) pružajući usluge u poslovanju sa hartijama od vrijednosti fizičkim i pravnim licima, kako domaćim tako i stranim. Također, nudi i usluge vezano za preuzimanja akcionarskih društava i usluge provođenja blok transakcija.

Raiffeisen *ASSISTANCE* d.o.o. Sarajevo

Agencija za zastupanje u osiguranju Raiffeisen *ASSISTANCE* d.o.o. Sarajevo ima za cilj da krajnjim korisnicima olakša pristup svim vrstama osiguranja. Ova članica Raiffeisen grupe u BiH posluje od 2010. godine.

UPRAVLJANJE ODRŽIVOŠĆU – DIO KORPORATIVNE KULTURE RAIFFEISEN BANKE

Upravljanje održivošću i društvena odgovornost su ključne komponente Raiffeisen identiteta i dio korporativne kulture Banke. Odgovorno korporativno ponašanje u harmoniji sa okruženjem i društvom, ključno je za dugoročan ekonomski uspjeh. Osnovna tri stuba Strategije održivosti su biti odgovoran bankar, fer partner i uključeni građanin, a primjeri kroz koje aktivnosti Raiffeisen banka u Bosni i Hercegovini implementera ove stubove su dati u nastavku.

TRI STUBA STRATEGIJE ODRŽIVOSTI:

1.

Odgovoran bankar - prilagođavamo se novim uslovima i trendovima na bankarskom tržištu, održavamo status odgovorne kompanije kroz poslovanje, procese i proizvode cijele Grupacije.

Neke od aktivnosti koje sprovodimo u ovom dijelu strategije su: kreiranje proizvoda za različite kategorije stanovništva (npr. studenti, penzioneri, premium klijenti, djeca), zaštita podataka klijenata, nefinansiranje industrija koje zagađuju okoliš, kreditne linije s ciljem energetske efikasnosti, prilagodba poslovne strategije na način da aktivnosti koje radimo ujedno doprinose bh. ekonomiji.

2.

Fer partner prema svim internim i eksternim interesnim skupinama - otvoreni smo u komunikaciji sa našim klijentima, te ih pravovremeno obavještavamo o poslovanju Banke.

U našem svakodnevnom poslovanju primjenjujemo smjernice koje definiše ovaj stub održivosti kroz različite aktivnosti poput: stalnih kontrola s ciljem sprječavanja korupcije i pronevjere, poboljšanja uštede električne energije i vode, doprinosa smanjenju zagađenja okoliša.

3.

Uključeni građanin - nastojimo adresirati društvena pitanja, pružamo podršku brojnim organizacijama čiji je fokus podrška najosjetljivijim segmentima društva.

Aktivnosti u okviru ovog stuba podrazumijevaju između ostaloga i: doniranje finansijskih sredstava humanitarnim udruženjima poput SUMERA, SOS Kinderdorf, Srce za djecu koja boluju od raka, podršku brojnim projektima fokusiranim na djecu u okviru godišnjeg Javnog konkursa, volonterske aktivnosti zaposlenika banke, finansijsko opismenjavanje stanovništva.

Raiffeisen osvrt

Izveštaj Nadzornog odbora	6
Predgovor predsjednika Uprave	7
Makroekonomski pregled	8
Raiffeisen Bank International	12
Raiffeisen <i>BANK</i> d.d. Bosna i Hercegovina	14
Uprava Banke	16
Organizaciona struktura Banke	18
Bilans stanja	20
Bilans uspjeha	21
Finansijski pokazatelji	22

Izvještaj Nadzornog odbora

Poštovane dame i gospodo,

iza Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je još jedna uspješna godina, koju je završila sa ukupnom neto dobiti od 56,9 miliona KM, kapitalom od 562,5 miliona KM, i aktivom 4,7 milijarde KM.

Tokom finansijske 2019. godine, članovi Nadzornog odbora održali su 16 sjednica, od čega je 12 bilo dopisnih. Ukupna prisutnost na sjednicama Nadzornog odbora bila je 99 procenata.

Nadzorni odbor redovno i sveobuhvatno prati poslovanje i trendove rizika u Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina. Vođeni su redovni razgovori sa Upravom u vezi adekvatnosti kapitala i likvidnosti, kao i o smjeru poslovanja Banke, te njenim strategijama rizika. Nadzorni odbor se također detaljno bavio daljnjim razvojem na području korporativnog upravljanja i pratio primjenu relevantnih politika. Tokom svojih aktivnosti praćenja i savjetovanja, Nadzorni odbor je održavao direktan kontakt sa nadležnim članovima Uprave, revizorom i rukovodiocima funkcija interne kontrole. Također je održavao kontinuiranu razmjenu informacija i mišljenja sa predstavnicima bankarskih supervizorskih tijela u pogledu ključnih pitanja.

Štaviše, Uprava je prema Nadzornom odboru dostavljala redovne i detaljne izvještaje o relevantnim pitanjima vezanim za poslovanje u konkretnim poslovnim segmentima. U periodima između sjednica, Nadzorni odbor je također bio u kontaktu sa Predsjednikom i članovima Uprave. Po ukazanoj potrebi, Uprava je bila dostupna za bilateralne ili multilateralne razgovore sa članovima Nadzornog odbora, a gdje je moguće, i uz učešće stručnjaka za pitanja upućenih prema Nadzornom odboru.

Aktivnosti koje se obavljaju sa Upravom se zasnivaju na odnosu uzajamnog povjerenja i vrše se u duhu efikasne i konstruktivne saradnje. Razgovori su otvoreni i kritički, a Nadzorni odbor je usvojio odluke po razmatranju svih aspekata. Ukoliko se ukazala potreba za dodatnim informacijama radi detaljnijeg razmatranja pojedinačnih pitanja, iste su članovima Nadzornog odbora dostavljane bez kašnjenja i na njihovo zadovoljstvo.

Nadzorni odbor Banke je razmatrao najznačajnija pitanja od važnosti za neometan rad Banke i njeno poslovanje. Uz vršenje ostalih zadataka iz zakonom utvrđenih nadležnosti, donoseći niz općih internih akta Banke, poslovnih i drugih politika, planova i procedura, Nadzorni odbor je također kontinuirano razmatrao izvještaje, naloge i rješenja organa kontrole koji se odnose na poslovanje Banke, kao i sve drugo u okviru svojih nadležnosti. Neke od ključnih tema koje je Nadzorni odbor posebno razmatrao bile su strategija poslovanja 2019-2021, SME strategija, transformacija IT arhitekture, te ekosistem plaćanja.

Iskoristio bih ovu priliku da se zahvalim svim uposlenicima Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina na napornom radu i konstantnim naporima koje su iskazali tokom 2019. godine. Ujedno, zamolio bih za Vaše daljnje zalaganje pri rješavanju svih budućih izazova.

U ime Nadzornog odbora,

Peter Jacenko
Predsjednik Nadzornog odbora

Predgovor Predsjednika Uprave

Iza Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je još jedna uspješna poslovna godina u kojoj smo, unatoč veoma izazovnom okruženju i velikoj konkurenciji poslovali veoma dobro, te smo 2019. godinu završili sa ukupnom neto dobiti od 56,9 miliona KM, ukupnim depozitima od 3,7 milijardi KM, te kreditima u iznosu od 2,5 milijardi KM.

Digitalizacija ostaje u našem fokusu, a uvođenjem novih digitalnih kanala za poslovanje sa Bankom naše usluge su dostupne kroz različite kanale kako starijim tako i mlađim dobnim skupinama u zavisnosti od njihovih preferencija. Klijentima je od ove godine na raspolaganju nova aplikacija Raiffeisen Mobilno Bankarstvo, prvi smo na tržištu ponudili beskontaktnu narukvicu, a zajedno s našim eksternim partnerima smo razvili OPA platformu za plaćanje.

Nastavili smo svoju strategiju širenja i jačanja poslovne mreže te smo otvorili jubilarnu 100. poslovnicu na ovom tržištu, a klijentima je na raspolaganju i 281 bankomat. Ovo još jednom dokazuje da, kao dio međunarodne korporacije, Bosnu i Hercegovinu smatramo svojim domaćim tržištem, te da smo opredijeljeni na dugoročno poslovanje ovdje.

Kontinuirano pomjeramo granice u bankarstvu, a da smo se opredijelili za pravi put inovativnosti i prilagođavanja potvrđuju i brojne nagrade koje su nam dodijeljene

tokom godine. Četiri renomirana svjetska magazina The Banker, EMEA Finance, Global Finance te Euromoney su nas proglasili najboljom bankom u Bosni i Hercegovini, a tu su još i priznanja lokalnog magazina Banke&Biznis te Evropske banke za obnovu i razvoj. Prema rezultatima eksternih istraživanja klijenti su u drugoj polovini 2019. godine prepoznali Raiffeisen banku kao finansijsku instituciju koju su najviše spremni preporučiti drugima, na što smo posebno ponosni.

I u 2019. godini mnogi zaposlenici Raiffeisen banke su se uključili u realizaciju volonterskih aktivnosti čime smo doprinijeli brojnim projektima koje realizujemo kao uključeni građanin u okviru Raiffeisen strategije održivosti. Samo u ovoj godini, podržali smo preko 100 takvih projekata, kako u okviru našeg Javnog konkursa za dodjelu sponzorstava i donacija, tako i u okviru drugih društveno odgovornih projekata, kao što su donacije povodom vjerskih i novogodišnjih praznika, što je naša dugogodišnja praksa.

U narednom periodu čekaju nas brojni izazovi, posebno uzimajući u obzir promjene u ekonomskim tokovima koje su uzrokovane pandemijom koronavirusa (COVID – 19), a koje dočekujemo spremno i sigurno. Raiffeisen banka je stabilna, dobro kapitalizovana i u mogućnosti da odgovori na izazovan period.

Želio bih da se zahvalim svim klijentima i poslovnim partnerima na ukazanom povjerenju kojima uvijek nastojimo biti fer i pouzdan partner, te na raspolaganju kako bi na najbolji mogući način odgovorili na njihove potrebe.

Karlheinz Dobnigg
predsjednik Uprave

Makroekonomski pregled

Ekonomsko usporavanje, koje je počelo u posljednjem kvartalu 2018. godine, očekivano se prelilo i u novu 2019. godinu. Već prvi objavljeni makroekonomski podaci u 2019. godini ukazali su na značajno usporavanje nivoa ekonomske dinamike u odnosu na prosječnu stopu ekonomskog rasta zabilježenu u periodu 2015-2018. godine od 3,3 procenta yoy. Međutim potrebno je istaći da je trend ekonomskog slabljenja sa krajem 2018. godine posljedica globalnog ekonomskog usporavanja. Naime, u drugom semestru 2018. godine Italija je ušla u recesiju po prvi put nakon 2013. godine. Njemačka, kao najveća ekonomija EU, je zabilježila pad realnog BDP-a u Q3 i stagnaciju u Q4 2018. godine. Naposljetku, čitava eurozona je u 2018. godini ostvarila rast od 1,9 procenata yoy, što je značajno smanjenje u odnosu na rast od 2,7 procenata ostvaren u 2017. godini. Mala i otvorena bh. ekonomija izuzetno je podložna svim negativnim trendovima u euro zoni i u Evropskoj uniji, stoga ne iznenađuje da su prve negativne stope rasta u određenim segmentima bh. ekonomije zabilježeni već sa krajem 2018. godine.

Prvi kvartal 2019. godine obilježile su negativne stope rasta industrijske proizvodnje i izvoza roba. Za obje kategorije ovo su bile prve negativne stope rasta još od 2012. godine, koja je bila posljednja recesijska godina za bh. ekonomiju. Već po isteku prvog kvartala bilo je sasvim izvjesno da bh. ekonomija neće zabilježiti stope ekonomskog rasta kao u prethodnim godinama, pa su ubrzo nakon toga sve mnoge ključne finansijske institucije revidirale naniže prognoze za bh. ekonomiju. Tako je Međunarodni monetarni fond (MMF) u aprilu 2019. godine smanjio očekivanu stopu ekonomskog rasta na 3,1 procenat yoy, a do kraja godine dodatno na 2,8 procenata yoy. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) je također smanjila prognoze rasta bh. ekonomije sa 3,5 procenata yoy na 3,0 procenata yoy. Naposljetku, pokazalo se da su negativni trendovi započeti krajem 2018. godine trajali sve do kraja 2019. godine i da je bh. ekonomija ostvarila rast od 2,6 procenata yoy što je najniža stopa rasta u posljednjih šest godina.

Govoreći o negativnim trendovima u 2019. godini mislimo prije svega na izvozno orijentisane sektore. Industrijska proizvodnja je pala za 5,5 procenata u odnosu na 2018. godinu, što je prva negativna stopa rasta industrije u posljednjih 7 godina. Sve tri industrijske kategorije su zabilježile pad u ovoj godini, što industrijske podatke dodatno čini pesimističnim. Ipak, glavni izvor industrijske slabosti nalazi se u prerađivačkom sektoru koji čini 68 procenata ukupne bh. industrije. Prerađivačka industrija je oslabljena slabijom eksternom potražnjom sa jedne (namještaj, tekstil, drvo, koža), te neočekivanim problemima i gašenjima/rekonstrukcijama velikih industrijskih postrojenja u samoj zemlji sa druge strane. Naime, od 10 najvećih prerađivačkih kategorija čak 7 je godinu završilo u negativnom teritoriju, uključujući metalne proizvode, bazne metale, drvo, namještaj, tekstil, kožu, hemijske proizvode itd.

Pad industrijske proizvodnje direktno se odrazio i na smanjen izvoz u 2019. godini. Naime, bh. je izvezla robe u vrijednosti od 11,49 milijardi KM, što predstavlja pad od 3,4 procenta u odnosu na 2018. godinu. Najveći dio bh. izvoza je koncentrisan unutar 5 sektora koji čine 59 procenata ukupnog bh. izvoza: bazni metali; mašine i oprema; namještaj; mineralni proizvodi i hemijski proizvodi. Od navedenih pet kategorija, pozitivan rast je zabilježen samo u oblasti mašine i oprema. Ključno izvozno tržište za BiH ostaje EU gdje je BiH u 2019. godini izvezla 8,39 milijardi KM vrijednosti roba (-3,4 procenta yoy) ili 73 procenta ukupnog izvoza. Od zemalja članica EU, najznačajnija tržišta su Njemačka (14,6 procenata), Hrvatska (12,2 procenata), Italija (11,3 procenata), Austrija (9,5 procenata), te Slovenija (8,8 procenata). Sa izuzetkom Austrije, izvoz u ostale ključne EU zemlje je zabilježio pad u 2019. godini. Izvan EU najveći trgovinski partner za BiH je Srbija (11,4 procenata). Osim pada izvoza prema zemljama EU, izvoz na Kosovo također je snažno uticao na pad ukupnog izvoza u 2019. godini. Naime, u 2019. godini izvoz prema Kosovu je iznosio svega 4,25 miliona KM što je pad od čak 96,8 procenata u odnosu na godinu dana ranije. Pad izvoza na Kosovo dolazi kao posljedica uvedenih 100 procenata tarifa na robu proizvedenu u BiH krajem 2018. godine. S druge strane, bh. je uvezla ukupnu vrijednost roba od 19,49 milijardi KM u 2019. godini, što je rast od 1,2 procenta yoy, te predstavlja četvrtu uzastopnu godinu rasta uvoza roba u BiH. Posljedično, vanjsko-trgovinski deficit BiH je dosegao rekordnu nominalnu vrijednost od 8,01 milijardu KM, što čini 22,9 procenata BDP-a za 2019. godinu.

I dok je vanjski sektor BiH bio pod negativnim uticajem vanjskog okruženja i unutrašnjih jednokratnih problema, u isto vrijeme se privatna potrošnja učvrstila na poziciji dominantnog generatora ekonomskog rasta. Indeks trgovine na malo je u 2019. godini porastao za 5,0 procenata yoy, što je sedma uzastopna godina u kojoj ovaj indeks bilježi realni porast. Na rast trgovine na malo zajedno su uticali nešto bolji indikatori sa tržišta rada, snažniji priliv investicija, kreditiranje banaka kao i rekordna turistička sezona. Naime, u 2019. godini BiH je zabilježila rekordno niske stope nezaposlenosti i po LFS metodologiji (15,7 procenata) i po oficijelnoj stopi nezaposlenosti (32,6 procenata). Nadalje, prosječna neto plata u 2019. godini rasla je najsnažnijim tempom u posljednjih 10 godina. Prosječna neto plata u 2019. godini je iznosila 921 KM, što je povećanje od 4,8 procenata u odnosu na 2018. Turistički sektor ostvario je novu rekordnu sezonu sa 1,64 miliona turističkih dolazaka (rast od 12 procenata yoy) i 3,37 miliona turističkih noćenja (rast od 10,9 procenata yoy). Tako je 2019. godina bila peta uzastopna godina u kojoj turistički sektor bilježi dvocifrene stope rasta, nadmašujući rast u ostalim sektorima bh. ekonomije. Prema podacima za prva tri kvartala 2019. godine, iznos suficita na računu sekundarnog dohotka (od čega se najveći dio odnosi na personalne transfere) je dosegao rekordnu vrijednost od 2,9 milijardi KM. Upravo su doznake i turistički sektor imali ključnu ulogu

u čuvanju deficita tekućeg računa na još uvijek umjerenom nivou. Naime, uslijed pada izvoza roba, deficit tekućeg računa BiH je u prva tri kvartala 2019. godine dosegao vrijednost od 1,1 milijardu KM – najviši iznos u posljednjih pet godina.

Upravo je turistički sektor i priliv doznaka donekle zaustavio još snažniji rast bh. deficita. Suficit na računu usluga dostigao je rekordnu vrijednost od 1,99 milijardi KM, a najvažnija kategorija je upravo turistički segment sa suficitom od 1,1 milijardi KM. Posljedično, suficit usluga i sekundarnog dohotka je uspio pokriti oko 80 procenata ostvarenog deficita robne razmjene BiH. Uprkos rastu, deficit tekućeg računa je i dalje uspješno financiran, najviše od strane direktnih stranih investicija. Naime, neto priliv DSI-ja zaključno sa u 2019. godini je iznosio 958 milion KM što je najviša nominalna vrijednost još od 2007. godine. Ipak u odnosu na BDP-a, neto direktna strana ulaganja iznose skromnih 2,7 procenata, što je nedovoljno za značajni uticaj na ukupnu bh. ekonomsku dinamiku.

Slab priliv direktnih stranih investicija je direktna posljedica veoma loše investicione klime i ambijenta u samoj zemlji. U posljednjem izvještaju Svjetske banke o lakoći poslovanja objavljenom u 2019. godini, BiH je nazadovala dodatno za jedno mjesto te se sada nalazi na 90. mjestu od ukupno 190 zemalja. Posebno loš rezultat BiH bilježi u oblasti započinjanja biznisa (184), dobijanja građevinskih dozvola (173), i plaćanja poreza (141). U izvještaju o globalnoj konkurentnosti, BiH je također nazadovala za jedno mjesto, te se sada nalazi na 92. poziciji od 141 zemlje.

Za poboljšanje investicione klime u BiH potrebna je politička stabilnost i ubrzan proces provedbe reformi. Upravo je politički zastoj također jedna od obilježja 2019. godine, a što je svoje konsekvence imalo i na ukupnu ekonomsku sliku BiH. Naime, nakon održanih općih izbora u oktobru 2018. godine, nova državna vlast je formirana 14 mjeseci poslije, odnosno u decembru 2019. godine. S toga je BiH praktično izgubila cijelu godinu u kojoj su mnoge prijeko potrebne reforme mogle biti usvojene i implementirane. Srećom, budžeti entiteta za 2019. godinu su na vrijeme usvojeni pa fiskalna stabilnost nije bila ugrožena, iako je politički zastoj zaustavio pregovore za Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) u ovoj godini.

Stoga, mala bh. ekonomija pritisnuta globalnim usporavanjem, te unutrašnjim slabostima kroz stalne političke zastaje, ostala je vođena dominantno privatnom potrošnjom. U takvim složenim okolnostima, realni rast BDP-a od 2,6 procenata yoy u 2019. godini bio je u skladu sa našim očekivanjima (2,5 procenata yoy).

Uprkos usporavanju ekonomskih trendova u BiH, bankarski sektor ponovo je zabilježio znatno snažniji rast od same bh. ekonomije. Ukupna aktiva bh. banaka je porasla za 7,9 procenata yoy dosegnuvši historijski maksimum od 33,4 milijarde KM godine, odnosno 97,3 procenta bh. BDP-a. Ukupni krediti također su dosegli historijski maksimum od 20,76 milijardi KM, što je povećanje od 6,5 procenata u odnosu na 2018 godinu. Još od vremena globalne finansijske krize 2009. godine, bankarski sektor BiH zabilježio je snažniju stopu rasta kredita samo tokom 2017. godine.

Rast ukupnih kredita vođen je porastom u svim kreditnim kategorijama: stanovništvo, korporativni i javni sektor. Krediti stanovništvu zabilježili su najveći rast u posljednjem desetljeću (7,9 procenata yoy), vođeni rastom potrošačkih nenamjenskih kredita. Zaključno sa 2019. godinom, krediti stanovništvu su dosegli iznos od 9,97 milijardi KM ili 48,1 procenat ukupnog kredita. Korporativni krediti koji se sastoje od kredita privatnim i javnim preduzećima iznosili su 9,5 milijardi KM što je rast od 5,2 procenta yoy. Ovo je druga najviša stopa rasta korporativnih kredita od 2009. godine, koji su samo u 2017. godini zabilježili jaču stopu rasta. S druge strane bilansa, ukupni depoziti su porasli za 9,6 procenata u odnosu na 2018. godinu, što je nešto niža stopa rasta u odnosu na prethodne godine ali šesta uzastopna godina u kojoj depoziti rastu brže od kredita. Segment stanovništva je ključni pokretač rasta depozita. Naime, depoziti stanovništva su u 2019. godini porasli za 9,0 procenata, što je najjači rast još od 2015. godine. Štednja stanovništva iznosila je 13,24 milijarde KM što čini 55,6 procenata ukupnih depozita. Korporativni depoziti povećali su se za 6,9 procenata i iznosili su 5,56 milijardi KM ili 23,3 procenta ukupnih depozita. Ovo je bila najniža stopa rasta korporativnih depozita od 2016. godine, ali takođe sedma godina u kojoj korporativni depoziti bilježe povećanje. Na kraju treba naglasiti da se omjer kredita i depozita smanjio na 87,1 procenat (L/D omjer). L/D omjer je ispod nivoa od 100 procenata još od jula 2016. godine.

Rast kredita i depozita praćen je i poboljšanjem indikatora finansijske stabilnosti i profitabilnost bh. bankarskog sektora. Tako je nivo nekvalitetnih kredita (NPL-ova) pao na 7,5 procenata u 2019. godini što je najniži nivo nekvalitetnih kredita još od Q1 2010. godine. U sektoru stanovništva nivo nekvalitetnih kredita je iznosio 5,9 procenata dok je isti omjer za korporativni sektor iznosio 8,8 procenata. Nivo kapitaliziranosti bankarskog sektora je dosegao rekordnu vrijednost od 18,0 procenata što je značajno iznad zakonski dozvoljenog minimuma od 12,0 procenata. U istom periodu, bh. banke su iskazale neto profit od 370,5 miliona KM, što predstavlja najviši iznos neto profitabilnosti ostvaren na godišnjem nivou u bh. historiji. Likvidnost bankarskog sektora bilježi konstantan rast, pa je na kraju 2019. godine ratio likvidnosti iznosio 29,6 procenata što predstavlja najvišu vrijednost još od 2009. godine. U prilog likvidnosti bankarskog sektora BiH također ide i podataka da je prosječno stanje na računima rezervi u CBBiH gotovo dva puta veće od zahtijevane prosječne obavezne rezerve (u 2019. prosječni nivo rezervi je bio 2,69 milijardi KM, dok je na računu prosječna rezerva kod CBBiH saldo dostigao 5,72 milijarde).

Proces konsolidacije na bh. bankarskom tržištu nastavljen je u 2019. godini pa je i domaća privatna banka ASA banka d.d. izvršila preuzimanje Vakufske banke d.d. ali broj banaka na kraju godine je ostao nepromijenjen u odnosu na godinu ranije (23 banke) jer proces još uvijek nije formalno završen sa 31.12.2019. Imajući u vidu da 3 najveće bankarske grupacije i dalje zauzimaju skoro 50 procenata tržišnog učešća u ključnim finansijskim pozicijama (aktiva, krediti, depoziti, kapital), daljni proces konsolidacije čini se neizbježnim. Sve u svemu, sa 9.739 zaposlenih i 825 organizacionih jedinica, bankarski sektor je i dalje jedan od najstabilnijih i najuspješnijih sektora bh. ekonomije.

Nakon sedam godina pozitivnog ekonomskog rasta, Bosna i Hercegovina, kao i čitav razvijeni svijet, suočava se sa ponovnom recesijom. Naime, početak 2020. godine, obilježen je globalnom pandemijom koronavirusa (COVID – 19) i restriktivnim mjerama kako bi se spriječilo širenje zaraze, a koje su dovele do "zaustavljanja" globalnih ekonomskih aktivnosti kakve nisu zabilježene u modernoj svjetskoj historiji. Drastične restrikcije će za posljedicu imati najdublju recesiju od Velike depresije u mnogim zemljama, uključujući i Bosnu i Hercegovinu. Naš bazni scenarij oslanja se na pretpostavci da bi pandemija i mjere restrikcije trebale doseći vrhunac u Q2 za većinu zemalja svijeta, uključujući i većinu zemalja EU i regije, dok bi u drugoj polovini godine iste zemlje postepeno bilježile pokretanje i oporavak ekonomskih aktivnosti. Naravno, postoji velika neizvjesnost za ovu pretpostavku jer još uvijek postoje mnoge nepoznanice vezane za ponašanje samog virusa.

Međutim, u okviru ovih pretpostavki naša ciljana stopa pada BDP-a za 2020. iznosi -5,2 procenta yoy, što je najdublja recesija u BiH nakon završetka ratnih dešavanja. Dakle, u usporedbi s osnovnim scenarijem prije COVID – 19 krize, ovo je gubitak BDP-a ili ekonomske proizvodnje od 7,8 p.p. u samo godinu dana. Recesija u 2020. godini će biti obilježena prije svega kroz pad privatne potrošnje zbog mjere restrikcije s jedne strane i povećanja nezaposlenosti i pritiska na rast plata s druge. Očekuje se da će privatna potrošnja u BiH pasti za -6,8 procenata yoy (ili će doprinijeti -5 p.p. ukupnom BDP-u), što je najveći pad ikad i mnogo jači nego tokom globalne finansijske krize iz 2009. godine. Zbog narušenih lanaca ponude i kolapsa potražnje na eksternim tržištima, očekuje se da će izvoz robe i usluga smanjiti za -9 procenata yoy (-3,7 p.p.).

Nadalje, očekujemo da će uvoz robe i usluga pasti još snažnije zbog pada privatne potrošnje i privatnih investicija u zemlji. Pad uvoza je još više potaknut snažnim padom globalnih cijena nafte, obzirom da je uvoz nafte (mineralni proizvodi) naša najveća uvozna kategorija. Pad uvoza očekuje se za -10 procenata yoy (-5,3 p.p. BDP-a), te bi stoga neto izvoz trebao negativno uticati na ukupni BDP (-1,6 p.p. BDP-a). Jedini poticajni efekat na ekonomiju trebalo bi očekivati od strane javne potrošnje (2,3 procenta yoy), dok bi velike fiskalne mjere podrške (direktne i indirektno) u ukupnom iznosu od 1,25 milijardi eura (ili 7,1 procent BDP-a) vođene uglavnom vanjskim finansiranjem trebale imati pozitivan učinak i pomoći ekonomiji da ostvari oporavak u 2021. godini.

Stoga očekujemo blagi rast BDP-a u 2021. godini od 3,3 procenta yoy (prosječna stopa rasta od 5 godina u vrijeme prije COVID – 19 krize), dok bi za nadoknadu gubitka u proizvodnji trebalo 3 godine stalnog ekonomskog oporavka. Također u 2020. godini očekuje se da će BiH prvi put nakon 2016. zabilježiti deflaciju (-0,3 procenta yoy) s obzirom na snižene cijene uvoza nafte i kolaps domaće potražnje. Očekujemo također i povećanje stope nezaposlenosti za 1,3 pp na 17 procenata a pritisak na tržište rada će se nastaviti i u narednoj godini. Zbog pada uvoza s jedne strane, ali i očekivanog pada doznaka iz inostranstva, očekuje se da će se ukupan deficit tekućeg računa smanjiti tek neznatno na -3 procenta BDP-a u 2020. Zbog velikog priliva vanjskog duga u stranoj valuti, devizne rezerve Centralne banke i sam valutni odbor će ostati stabilni.

Ključni ekonomski podaci

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020e
Nominalni BDP (milijarde EUR)	14,6	15,3	16,0	17,1	17,9	17,6
Realni BDP (% yoy)	3,1	3,2	3,2	3,7	2,6	(5,2)
BDP per capita (EUR)	4.134	4.347	4.574	4.880	5.114	5.022
BDP per capita (EUR u PPP)	7.500	7.900	8.300	8.800	9.400	9.822
Privatna potrošnja (realni rast % yoy)	1,6	2,1	1,0	2,2	2,4	(6,8)
Bruto investicije (realni rast % yoy)	2,9	10,8	10,1	4,7	6,2	(11,0)
Industrijska proizvodnja (% yoy)	2,6	4,3	3,1	1,6	(5,5)	(4,0)
Proizvođačke cijene (prosjeak % yoy)	0,6	(2,3)	3,0	3,9	0,2	(1,5)
Potrošačke cijene – inflacija (prosjeak % yoy)	(1,0)	(1,1)	1,3	1,4	0,6	(0,3)
Prosječne bruto plate u industriji (% yoy)	0,6	1,5	2,6	3,5	2,8	(3,5)
Stopa nezaposlenosti (prosjeak %)	27,7	25,4	20,5	18,4	15,7	17,0
Budžetski deficit (% BDP)	0,7	1,2	2,6	2,3	1,5	(2,8)
Javni vanjski dug (% BDP)	41,9	40,4	36,1	34,2	32,9	38,0
Trgovinski deficit (% BDP)	(24,0)	(22,5)	(22,7)	(22,0)	(22,9)	(21,0)
Deficit tekućeg računa (% BDP)	(5,1)	(4,7)	(4,3)	(3,7)	(3,5)	(3,1)
Neto strane investicije (% BDP)	1,8	1,8	2,1	2,5	2,7	2,4
Strane rezerve (milijarde EUR)	4,4	4,9	5,4	6,0	6,4	6,8
Bruto strani dug (% BDP)	72,2	72,2	68,5	65,5	63,1	71,7
EUR/KM (kraj razdoblja)	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96
EUR/KM (prosjeak)	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96
USD/KM (kraj razdoblja)	1,80	1,85	1,63	1,71	1,74	1,73
USD/LCY (prosjeak)	1,76	1,77	1,73	1,66	1,75	1,76

Izvor: Centralna banka BiH, Agencija za statistiku BiH, Raiffeisen RESEARCH

Pregled kretanja u bankarskom sektoru

	2019.	2018.	2017.	2016.	2015.	2014.
Sintetizirani bilansni podaci						
Ukupna aktiva, EUR mio	17.071,6	15.828,4	14.440,2	13.343,6	12.756,0	12.298,8
dinamika rasta % yoy	7,9%	9,6%	8,2%	4,6%	3,7%	4,3%
Ukupni krediti, EUR mio	10.613,5	9.963,0	9.419,3	8.794,8	8.623,9	8.422,8
dinamika rasta % yoy	6,5%	5,8%	7,1%	2,0%	2,4%	2,8%
Ukupni depoziti, EUR mio	12.188,3	11.120,5	10.056,6	9.076,4	8.452,1	7.861,2
dinamika rasta % yoy	9,6%	10,6%	10,8%	7,4%	7,5%	7,9%
Ukupni krediti u % ukupnih depozita	87,1%	89,6%	93,7%	96,9%	102,0%	107,1%
Strukturne informacije						
Broj banaka	23	23	23	23	26	26
Tržišno učešće banaka u domaćem državnom vlasništvu, %	2,6	2,6	1,4	2,1	2,9	2,7
Tržišno učešće banaka u stranom vlasništvu, %	83,7	84,8	85,9	85,5	84,4	84,4
Profitabilnost i efikasnost						
Prosječna profitabilnost aktive (ROA)	1,5	1,3	1,5	1,1	0,3	0,8
Prosječna profitabilnost vlasn. kapitala (ROE)	10,5	9,6	10,2	7,3	2,0	5,4
Nekvalitetni krediti (% prema ukupnim kreditima)	7,5	8,8	10,0	11,8	13,7	14,2

Raiffeisen Bank International

RBI svojim domaćim tržištem smatra kako Austriju, u kojoj je vodeća komercijalna i investicijska banka, tako i Srednju i Istočnu Evropu (SIE). Podružne banke pokrivaju 13 tržišta širom ovog regiona. Pored navedenih banaka, Grupacija obuhvata i brojne druge pružatelje finansijskih usluga, npr. u oblasti leasinga, upravljanja imovinom, te spajanja i akvizicija.

Ukupno, skoro 47.000 zaposlenika RBI pruža usluge za oko 16,7 miliona klijenata u preko 2.000 poslovnica od kojih se većina nalazi u SIE. Dionice RBI AG kotiraju na Bečkoj berzi od 2005. godine.

Na kraju 2019. godine, ukupna imovina RBI iznosila je 152 milijarde eura. Regionalne Raiffeisen banke posjeduju oko 58,8 procenata RBI dionica, a ostatak od oko 41,2 procenta je u slobodnom opticaju.

PODRŠKA MLADIMA

Jedan od aspekata društveno odgovornog poslovanja Raiffeisen-a jeste i posebna briga o mladima koje Banka podržava na različite načine.

Tako je Banka prije nekoliko godina, u nastojanju da, kroz prilagođen i savremen pristup, mladima približi svoje proizvode kreirala poseban proizvod - Raiffeisen CLUB paket koji je dostupan osobama starosti između 15 i 26 godina i besplatan je do zasnivanja radnog odnosa ili navršene 26. godine. Ovaj paket sadrži brojne bankarske proizvode i usluge, uključujući i digitalne usluge Banke, koje su posebno zanimljive mladima.

Također, Raiffeisen banka je jednoj od najvećih obrazovnih institucija u Bosni i Hercegovini – Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, **poklonila Raiffeisen CLUB kutak za mlade**, gdje studenti mogu uzeti predah od predavanja.

Studentima Ekonomskog, Pravnog i Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, koji žele proširiti svoja znanja i praktično iskustvo u poslovnom okruženju koje prati trendove u tehnologijama, Raiffeisen banka nudi **mogućnost obavljanja studentske prakse**.

Banka podržava i **dualni sistem obrazovanja** te se praktični dio nastave za učenike Ekonomske škole, od druge do četvrte godine, realizuje u Raiffeisen banci.

Ove godine, **Raiffeisen banka je podržala i otvorenje Homework Hub** - prvog multifunkcionalnog prostora za srednjoškolce/ke, studente/ice, kao i freelancere/ke. To je prvi mini univerzitetski hub u Bosni i Hercegovini, rezultat ideje mladih ljudi, koji su odlučili da pokrenu vlastiti posao. Mladi ljudi u navedenom prostoru imaju mogućnost za učenje u grupi, individualno učenje, držanje instrukcija, seminara, konferencija, radionica.

Jedan od posebnih načina pružanja podrške mladima, ali i umjetnosti i kulturi jeste i **Raiffeisen GALERIJA** – poseban izložbeni prostor u zgradi Centrale banke u kojem najbolji studenti Akademije likovnih umjetnosti imaju priliku izlagati svoje radove.

Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina

Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina je podružnica Raiffeisen Bank International AG (RBI), vodeće komercijalne i investicijske banke u Austriji i Srednjoj i Istočnoj Evropi (SIE).

Banka kao finansijska institucija posluje od novembra 1992. godine, kada je osnovana kao Market banka d.d. Sarajevo, s dominantnim učešćem privatnog kapitala od preko 90 procenata.

Kvalitetom svog poslovanja brzo se izdvojila kao vrlo uspješna i profitabilna banka. Od 1996. do 2000. godine Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina je bila jedan od vodećih bankarskih partnera internacionalnim finansijskim institucijama (Svjetska banka, IFC, KfW, SOROŠ i EBRD) u implementiranju kreditnih linija.

Raiffeisen Zentralbank Österreich AG-Vienna kupila je Market banku 21. jula 2000. godine i uspješno je integrisala u Raiffeisen mrežu u okviru koje posluje pod imenom Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina. U maju 2001. godine RZB je postala stopostotni vlasnik Hrvatske Poštanske banke, kada je došlo do njenog preimenovanja u Raiffeisen *BANK* HPB. Od 01.01.2003. godine, kada je uspješno završen projekat pripajanja Raiffeisen *BANK* HPB Raiffeisen banci, banka posluje pod jedinstvenim nazivom Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina. Realizacijom ovog projekta Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina je ojačala svoju poziciju na bh. tržištu te značajno proširila svoju poslovnu mrežu.

U godinama koje slijede, Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina preuzima ulogu pionira u bankarskom poslovanju u Bosni i Hercegovini. Bila je među prvim bankama potpisnicama Ugovora za osiguranje depozita, među najuspješnijim bankama u tranziciji unutrašnjeg platnog prometa iz ZPP-a u komercijalne banke, najaktivnija banka u procesu uvođenja EUR valute. Zatim, među prvim bankama je uvela kartično poslovanje, bila prva banka sa uslugom internet bankarstva kao i SME programom, te prva banka u ugovaranju i distribuciji ino kreditnih linija (DEG, KfW, IFC). Također, postala je prva banka zastupljena u oba bh. entiteta. Počevši sa radom u Banjoj Luci u martu 2001. godine, nastavlja svoje poslovanje na jedinstvenom bh. tržištu.

Svoju vodeću ulogu na bh. tržištu Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina potvrđuje i 2004. godine kada je postala prva banka u Bosni i Hercegovini čija je aktiva premašila dvije milijarde KM, a koja je u godinama koje slijede gotovo udvostručena i sa 31.12.2019. iznosi 4,7 milijardi KM.

Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina je sa 31.12.2019. godine svoje poslove obavljala u 100 poslovnih jedinica, sa 1.341 zaposlenika.

Mnogobrojna, kako međunarodna tako i domaća priznanja, dokaz su uspješnog poslovanja Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina. Neka od njih su: Global Finance: "Najbolja banka u BiH" i "Najbolja digitalna banka u BiH", The Banker: "Banka godine", EMEA Finance: "Najbolja banka u BiH" te domaća priznanja "Zlatni BAM" i "Kristalna prizma".

Investiranje u nove tehnologije, iskusno i educirano osoblje koje se stalno usavršava, naglasak na individualnom pristupu klijentu te uvođenje novih kanala poslovanja sa Bankom i savremenih proizvoda i usluga predstavljaju glavne faktore konkurentnosti Raiffeisen *BANK* Bosna i Hercegovina na bh. tržištu.

Vlasnička struktura Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina:

Raiffeisen SEE Region Holding GmbH 100,00%

Raiffeisen grupu u Bosni i Hercegovini pored Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina čine Raiffeisen *INVEST*, Raiffeisen *LEASING*, Raiffeisen *ASSISTANCE* i Raiffeisen *CAPITAL*.

Vizija

- Mi smo grupacija za finansijske usluge sa najviše preporuka.

Misija

- Transformišemo kontinuirane inovacije u superiorno iskustvo klijenata.

Ukršteni zabat dio je zaštitnog znaka koji koriste gotovo sve članice Raiffeisen grupacije u Srednjoj i Istočnoj Evropi. Predstavlja dvije stilizirane konjske glave, ukrštene i postavljene na zabatu kuće. Potiče iz evropske narodne tradicije i simbolizira zaštitu – prema vjerovanju, ukršteni zabat na krovu kuće štiti kuću i ukućane od vanjskih opasnosti i zla. U kontekstu poslovanja Raiffeisen banaka ovaj znak simbolizira zaštitu i sigurnost koju članice uživaju kroz uzajamnu saradnju. Ukršteni zabat danas predstavlja jedan od najpoznatijih zaštitnih znakova u Austriji i prepoznatljiv brend diljem Srednje i Istočne Evrope.

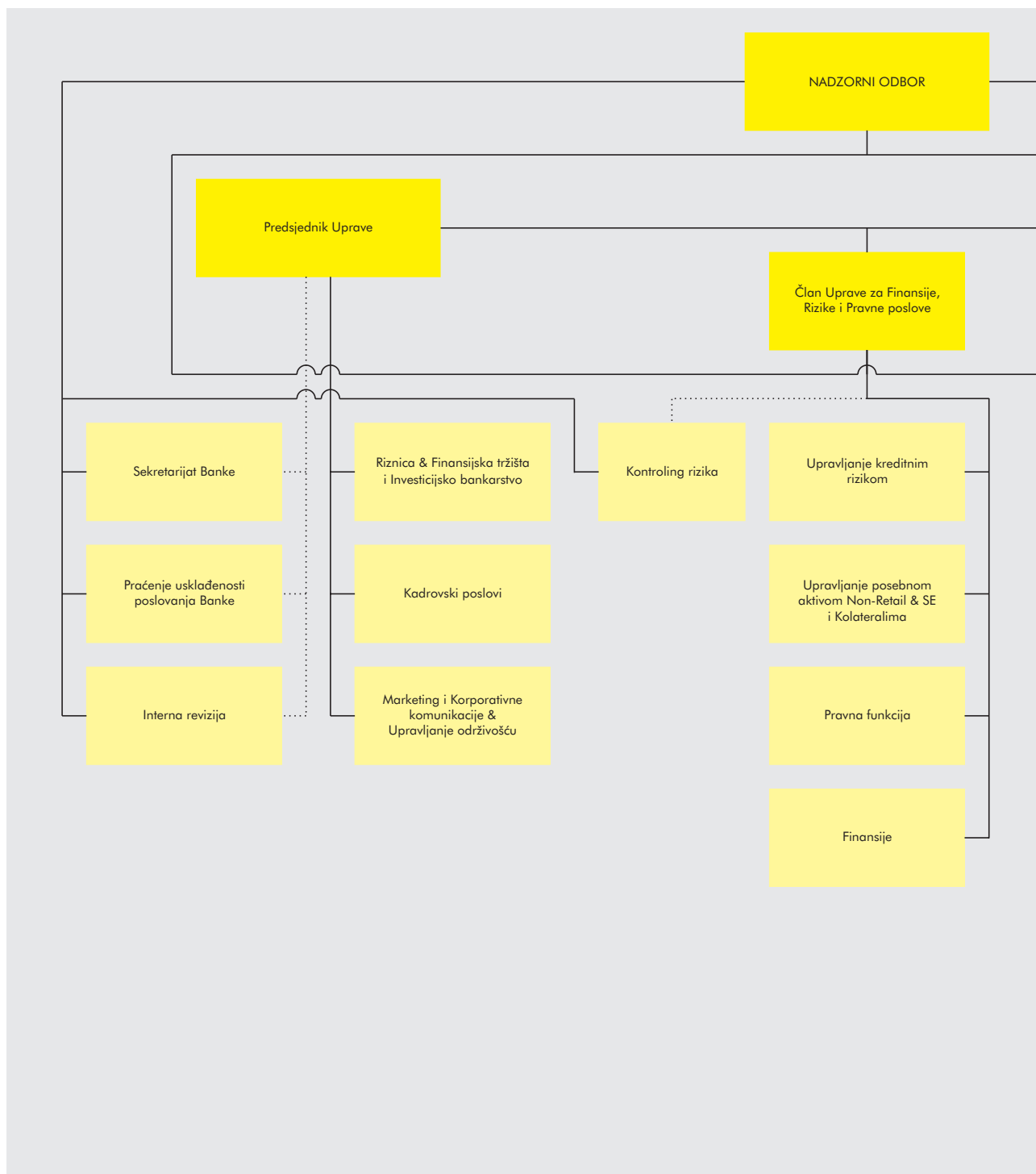
Uprava Banke

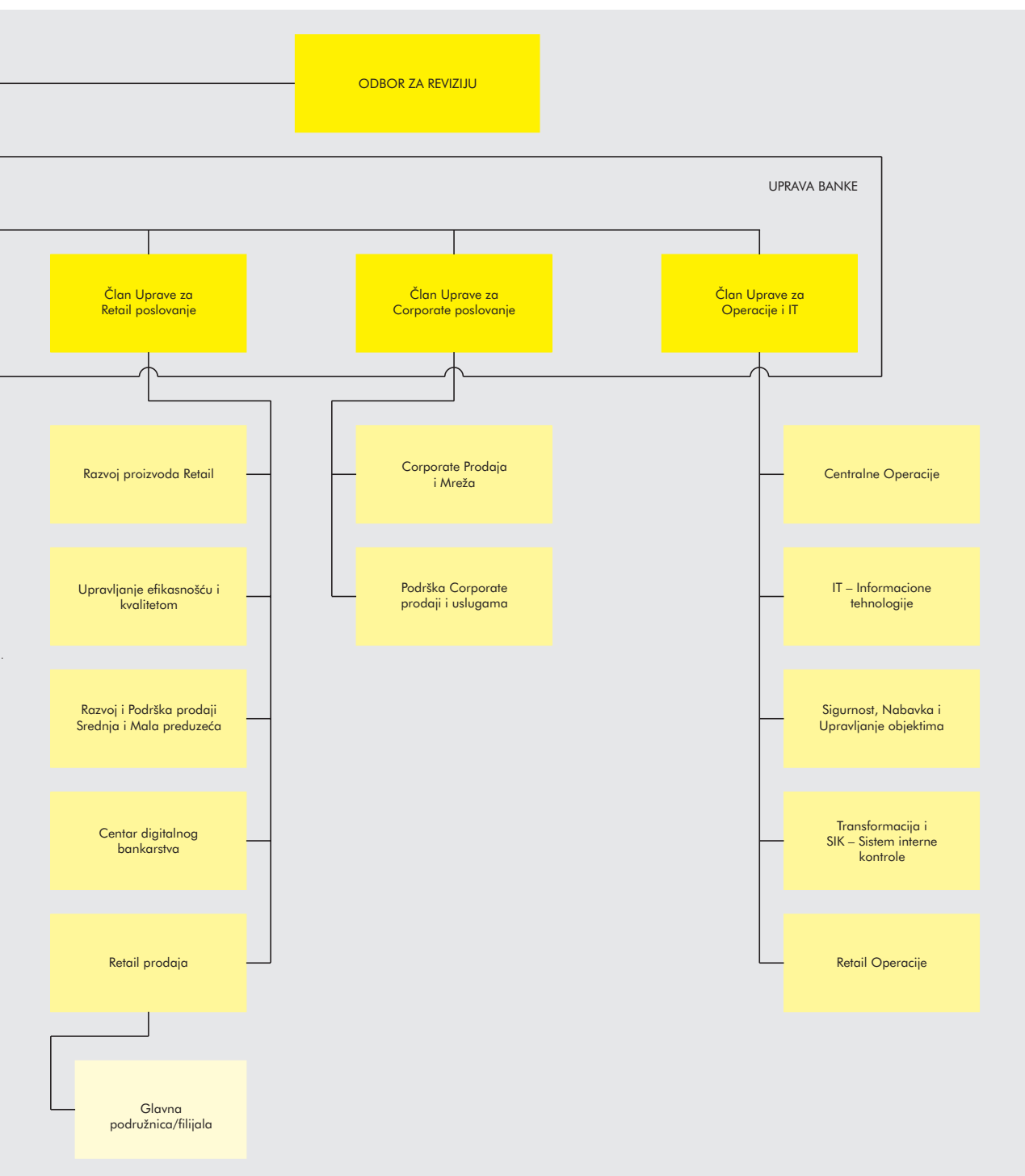

Heribert Fernau, član Uprave
Maida Zahirović Salom, članica Uprave
Karlheinz Dobnigg, predsjednik Uprave
Mirha Hasanbegović, članica Uprave
Ante Odak, član Uprave

Organizaciona struktura Banke

Bilans stanja

na dan 31. decembar 2019. i 2018. godine

	2019. (000 KM)	2019. (000 EUR)	2018. (000 KM)	2018. (000 EUR)
IMOVINA				
Novac i novčani ekvivalenti	1.473.344	753.309	1.159.893	593.044
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	398.999	204.005	376.261	192.379
Dati krediti klijentima	2.490.432	1.273.338	2.415.608	1.235.081
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	545	279	537	275
Imovina namijenjena prodaji	-	-	71	36
Finansijska imovina iskazana po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	6.966	3.562	81.560	41.701
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	143.178	73.206	146.772	75.043
Ulaganja u zavisna društva	11.050	5.650	11.050	5.650
Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja	3.827	1.957	2	1
Akontacija tekućeg poreza na dobit	359	184	1.927	985
Odgođena poreska imovina	107	55	159	81
Ostala imovina i potraživanja	36.444	18.634	49.087	25.098
Ulaganja u investicijske nekretnine	30.656	15.674	32.687	16.713
Materijalna i nematerijalna imovina	122.154	62.456	120.545	61.634
Imovina sa pravom korištenja	11.215	5.734	-	-
UKUPNA IMOVINA	4.729.276	2.418.040	4.396.159	2.247.720
OBAVEZE				
Obaveze prema drugim bankama	337.665	172.645	176.738	90.365
Obaveze prema klijentima	3.682.424	1.882.793	3.528.207	1.803.944
Rezervisanja	24.242	12.395	24.416	12.484
Obaveze po najmu	10.986	5.617	-	-
Ostale obaveze	49.096	25.102	34.911	17.850
Subordinirani dug	61.804	31.600	61.800	31.598
Odgođene poreske obaveze	514	263	-	-
UKUPNE OBAVEZE	4.166.731	2.130.416	3.826.072	1.956.240
KAPITAL				
Dionički kapital	247.167	126.374	247.167	126.374
Dionička premija	4.473	2.287	4.473	2.287
Revalorizacione rezerve za ulaganja	315	161	307	157
Regulatorne rezerve	-	-	102.443	52.378
Zadržana dobit	310.590	158.802	215.697	110.284
UKUPNI KAPITAL	562.545	287.625	570.087	291.481
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL	4.729.276	2.418.040	4.396.159	2.247.720

Bilans uspjeha

za godine koje su završile 31. decembra 2019. i 2018. godine

	2019. (000 KM)	2019. (000 EUR)	2018. (000 KM)	2018. (000 EUR)
Prihodi od kamata i slični prihodi	154.930	79.214	154.585	79.038
Rashodi od kamata i slični rashodi	(27.084)	(13.848)	(28.704)	(14.676)
Neto prihodi od kamata	127.846	65.367	125.881	64.362
Prihodi od naknada i provizija	96.038	49.103	90.303	46.171
Rashodi od naknada i provizija	(22.895)	(11.706)	(19.475)	(9.957)
Neto prihodi od naknada i provizija	73.143	37.397	70.828	36.214
Neto prihod iz finansijskog poslovanja	12.454	6.368	11.633	5.948
Ostali prihodi iz poslovanja	7.665	3.919	7.713	3.944
Prihodi iz redovnog poslovanja	221.108	113.051	216.055	110.467
Administrativni troškovi	(101.555)	(51.924)	(102.417)	(52.365)
Amortizacija	(13.268)	(6.784)	(9.204)	(4.706)
Rashodi iz redovnog poslovanja	(114.823)	(58.708)	(111.621)	(57.071)
Dobit prije umanjenja vrijednosti, rezervisanja i poreza na dobit	106.285	54.343	104.434	53.396
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	(31.050)	(15.876)	(10.323)	(5.278)
DOBIT PRIJE POREZA NA DOBIT	75.235	38.467	94.111	48.118
Porez na dobit	(18.334)	(9.374)	(9.652)	(4.935)
NETO DOBIT TEKUĆE GODINE	56.901	29.093	84.459	43.183
Zarada po dionici (KM)	57,42	29,36	85,43	43,68

Finansijski pokazatelji

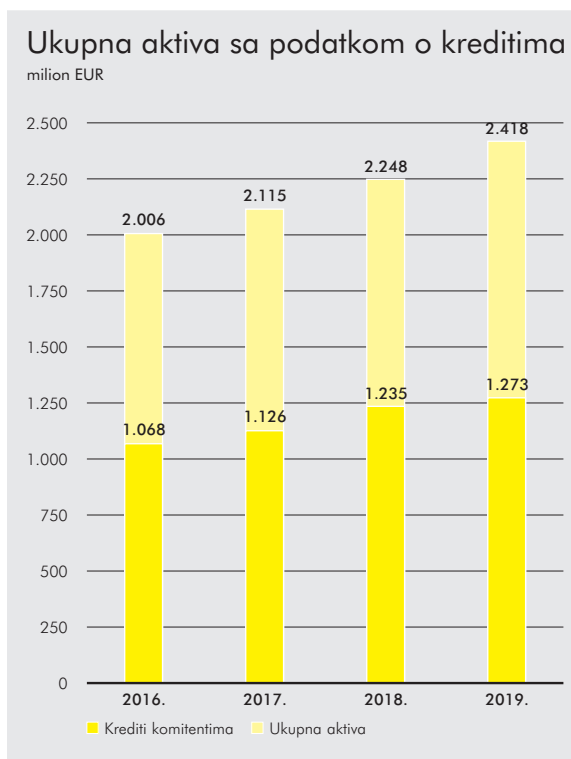
Prikazani podaci navedeni su ili izračunati temeljem revidiranih finansijskih izvještaja Banke

	2019. (000 KM)	2018. (000 KM)	2017. (000 KM)	2016. (000 KM)
Na kraju godine				
Ukupna aktiva	4.729.276	4.396.159	4.136.644	3.922.975
Depoziti komitenata	3.682.424	3.528.207	3.289.275	3.188.890
Kreditni komitentima	2.490.432	2.415.608	2.202.535	2.089.206
Dionički kapital	251.640	251.640	251.640	251.640
Dionički kapital i rezerve	562.545	570.087	547.735	520.270
Godišnji rezultati				
Ukupan prihod	221.108	216.055	210.823	212.056
Ukupni troškovi poslovanja	145.873	121.944	129.392	151.117
Dobit prije oporezivanja	75.235	94.111	81.498	60.939
Dobit poslije oporezivanja	56.901	84.459	72.620	52.529
Pokazatelji				
Povrat na aktivu (ROA)	1,6%	2,2%	2,0%	1,6%
Povrat na kapital (ROE)	11,5%	17,6%	15,4%	11,3%
Koeficijent trošak/prihod (CIR)	53,6%	53,6%	52,0%	53,3%

	2019. (000 EUR)	2018. (000 EUR)	2017. (000 EUR)	2016. (000 EUR)
Na kraju godine				
Ukupna aktiva	2.418.040	2.247.720	2.115.032	2.005.785
Depoziti komitenata	1.882.793	1.803.944	1.681.780	1.630.454
Kreditni komitentima	1.273.338	1.235.081	1.126.138	1.068.194
Dionički kapital	128.661	128.661	128.661	128.661
Dionički kapital i rezerve	287.625	291.481	280.052	266.010
Godišnji rezultati				
Ukupan prihod	113.051	110.467	107.792	108.423
Ukupni troškovi poslovanja	74.584	62.349	66.157	77.265
Dobit prije oporezivanja	38.467	48.118	41.669	31.158
Dobit poslije oporezivanja	29.093	43.183	37.130	26.858
Pokazatelji				
Povrat na aktivu (ROA)	1,6%	2,2%	2,0%	1,6%
Povrat na kapital (ROE)	11,5%	17,6%	15,4%	11,3%
Koeficijent trošak/prihod (CIR)	53,6%	53,6%	52,0%	53,3%

Ukupna aktiva sa podatkom o kreditima

U ukupnoj aktivi Banke neto krediti komitenata učestvuju sa 53 procenta u 2019. godini, dok je učešće istih u 2018. godinu iznosilo 55 procenata. Bruto krediti komitenata učestvuju sa 57 procenata, dok učešće bruto kredita fizičkih lica u ukupnom portfoliju iznosi 60 procenata, a pravnih 40 procenata.

	2019. (000 KM)	2018. (000 KM)	2017. (000 KM)	2016. (000 KM)
Ukupna aktiva	4.729.276	4.396.159	4.136.644	3.922.975
Kreditni komitentima	2.490.432	2.415.608	2.202.535	2.089.206

	2019. (000 EUR)	2018. (000 EUR)	2017. (000 EUR)	2016. (000 EUR)
Ukupna aktiva	2.418.040	2.247.720	2.115.032	2.005.785
Kreditni komitentima	1.273.338	1.235.081	1.126.138	1.068.194

Kreditiranje

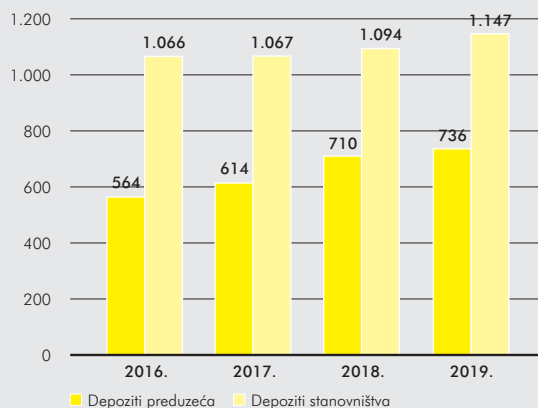
	2019. (000 KM)	2019. (000 EUR)	2018. (000 KM)	2018. (000 EUR)	Promjena %
Kreditni preduzećima	1.077.201	550.764	1.084.505	554.499	(0,67)%
Kreditni stanovništvu	1.606.302	821.289	1.515.830	775.032	5,97%
Bruto vrijednost kredita	2.683.503	1.372.053	2.600.335	1.329.530	3,20%
Umanjenje vrijednosti	193.071	98.716	184.727	94.449	4,52%
Neto vrijednost kredita	2.490.432	1.273.338	2.415.608	1.235.081	3,10%

Depoziti komitenata

Depoziti stanovništva čine 61 procenat ukupnih depozita i bilježe porast u iznosu od 104.370 hiljada KM, što je rezultat dugogodišnjeg uspješnog poslovanja baziranog na realizaciji potreba klijenata. U ukupnim depozitima stanovništva, oročeni depoziti čine 36 procenata, a depoziti po viđenju 64 procenta. Učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima na kraju 2018. i 2019. godine bilo je isto, odnosno 61 procenat.

Depoziti komitenata

milion EUR

	2019. (000 KM)	2018. (000 KM)	2017. (000 KM)	2016. (000 KM)
Depoziti preduzeća	1.439.245	1.389.398	1.201.591	1.103.403
Depoziti stanovništva	2.243.179	2.138.809	2.087.684	2.085.487

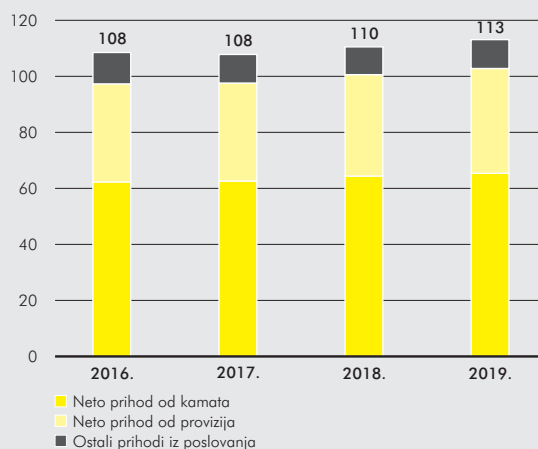
	2019. (000 EUR)	2018. (000 EUR)	2017. (000 EUR)	2016. (000 EUR)
Depoziti preduzeća	735.874	710.388	614.364	564.161
Depoziti stanovništva	1.146.919	1.093.556	1.067.416	1.066.293

Ukupni prihodi (sa strukturom ukupnih prihoda)

U strukturi ukupnih prihoda Banke, neto prihod po kamati učestvuje sa 58 procenata, dok neto prihod od provizija iznosi 33 procenta. Banka je zadržala na približno istom nivou iznos prihoda od kamata kao i prošle godine, dok su rashodi od kamata manji za 6 procenata u odnosu na 2018. godinu.

Ukupni prihodi

milion EUR

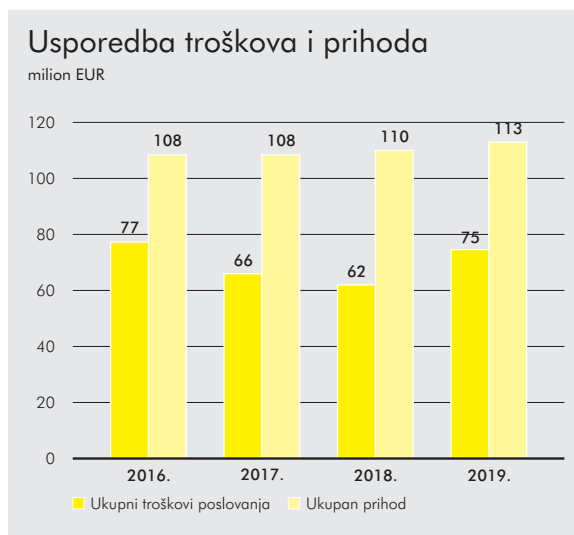

	2019. (000 KM)	2018. (000 KM)	2017. (000 KM)	2016. (000 KM)
Ukupan prihod	221.108	216.055	210.890	212.056
Neto prihod od kamata	127.846	125.881	122.429	121.842
Neto prihod od provizija	73.143	70.828	68.425	68.358
Ostali prihodi iz poslovanja	20.119	19.346	20.036	21.856

	2019. (000 EUR)	2018. (000 EUR)	2017. (000 EUR)	2016. (000 EUR)
Ukupan prihod	113.051	110.467	107.826	108.423
Neto prihod od kamata	65.367	64.362	62.597	62.297
Neto prihod od provizija	37.397	36.214	34.985	34.951
Ostali prihodi iz poslovanja	10.287	9.891	10.244	11.175

Usporedba troškova poslovanja i ukupnih prihoda

Ukupni troškovi poslovanja Banke u relevantnom periodu (2018-2019) bilježe blago povećanje. Strožija kontrola troškova po organizaciji i strukturi troškova je rezultirala poboljšanjem omjera troškova i prihoda.

	2019. (000 KM)	2018. (000 KM)	2017. (000 KM)	2016. (000 KM)
Ukupni troškovi poslovanja	145.873	121.944	129.392	151.117
Ukupan prihod	221.108	216.055	210.823	212.056

	2019. (000 EUR)	2018. (000 EUR)	2017. (000 EUR)	2016. (000 EUR)
Ukupni troškovi poslovanja	74.584	62.349	66.157	77.265
Ukupan prihod	113.051	110.467	107.792	108.423

RAIFFEISEN GALERIJA

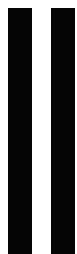
Spoj bankarstva i umjetnosti je već poznat koncept u svijetu, stoga smo prilikom konstruisanja zgrade Centrale Raiffeisen banke u Sarajevu jedan prostor predvidjeli kao izložbeni. Još 2009. godine, uspostavili smo uspješnu saradnju sa Akademijom likovnih umjetnosti, u okviru koje, svake godine najbolji studenti Akademije imaju mogućnost da javnosti izlože svoja djela, a njihov rad Banka podržava i jednokratnim stipendijama. Naše temeljne vrijednosti nas obavezuju da pomognemo našoj zajednici, a svjesni izazovnog položaja u kojem se nalazi umjetnost i kultura, mladim umjetnicima pomažemo na početku njihove karijere, na način da imaju priliku da svoje radove predstave u netipičnom galerijskom prostoru kao što je banka.

Do sada je organizovano **11 zajedničkih, te više od 60 samostalnih izložbi**, a u 2019. godini, priliku da izlažu u Raiffeisen GALERIJI imali su: Ismar Žalica, Matei Osenk Saller, Dolores Mrnjavac, Damir Čatibović, Safet Begić i Ana Matić.

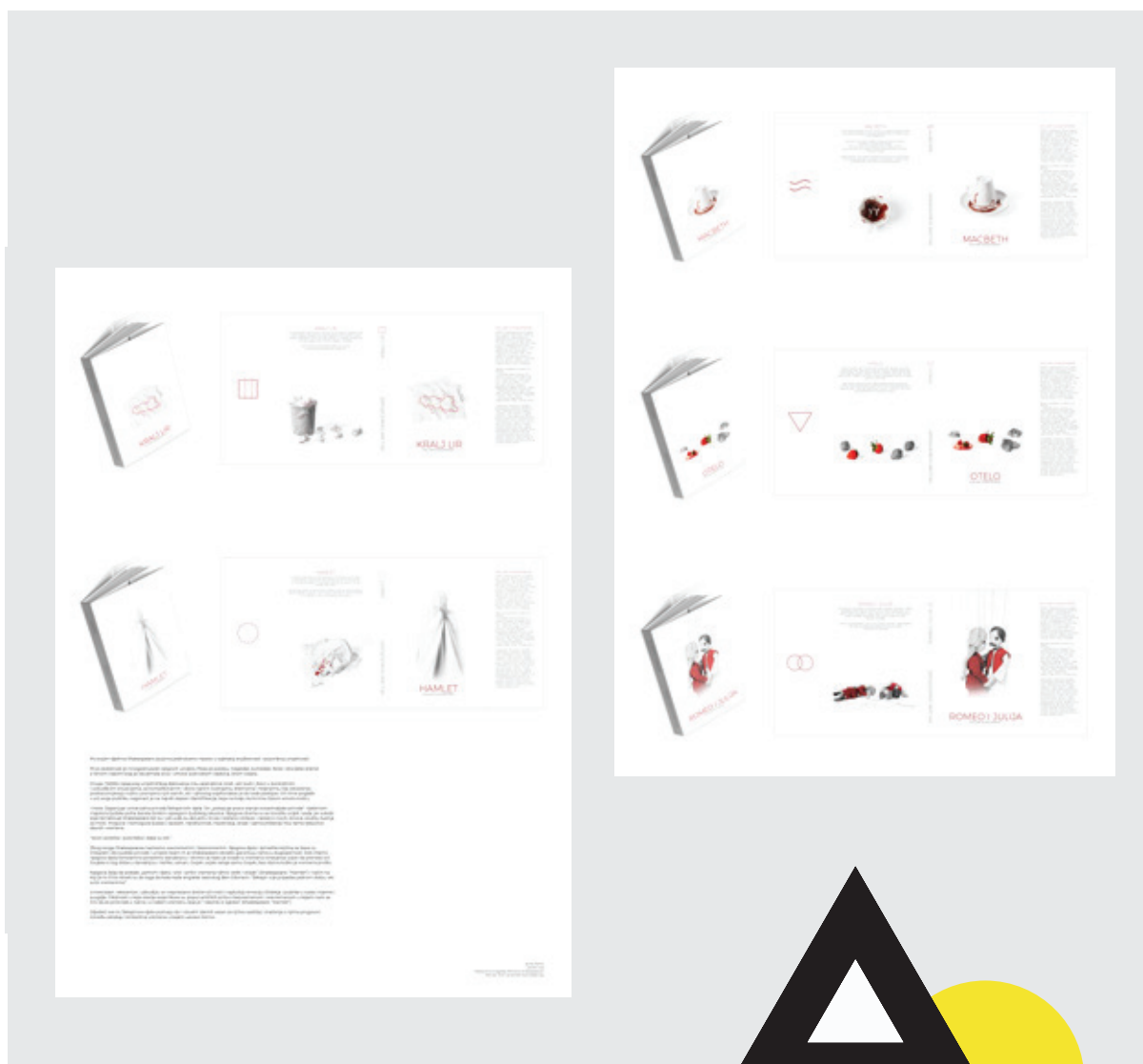
Obzirom da je svaka izložba prodajnog karaktera, svi zainteresovani mogu pomoći mladim umjetnicima kupovinom njihovih umjetničkih djela.

Ono što nas posebno raduje, jeste činjenica da je javnost sve više svjesna ovog projekta, te je sporadična kupovina djela u prethodnim godinama, u posljednje vrijeme značajno porasla. Izložbe se mogu pogledati u zgradi Centrale, ulica Zmaja od Bosne bb u Sarajevu, u periodu od 08:00 do 16:00 sati.

Ismar Žalica

- Rođen je 1995. godine u Sarajevu. Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, studij Grafički dizajn.
- Dobitnik je godišnje nagrade „Alija Kučukalić“ za najboljeg studenta ALU u 2018. godini.

Pregled poslovanja

Poslovanje sa pravnim licima	30
Poslovanje sa SME klijentima	31
Poslovanje sa fizičkim licima	34
Riznica, Finansijska tržišta i Investicijsko bankarstvo	40

Poslovanje sa pravnim licima

U Corporate segmentu poslovanja sa pravnim licima, Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je tokom 2019. godine nastavila sa aktivnostima na očuvanju i unaprjeđenju kvalitetnih partnerskih odnosa sa postojećim klijentima, istovremeno usmjeravajući svoje aktivnosti i na izgradnju novih partnerskih odnosa.

Tokom 2019. godine nastavljen je rast kreditnog portfolija iz prethodnih godina, pri čemu je ostvaren rast prosječnog volumena kredita za 11 procenata u odnosu na 2018. godinu.

Najveća kreditna aktivnost zabilježena je u sektoru privatnih preduzeća, kako domaćih tako i međunarodnih klijenata, sudjelujući u značajnim investicijama u proizvodnju, telekomunikacije i trgovinu.

Paralelno sa aktivnostima usmjerenim na povećanje kreditnog portfolija, kontinuirano se radi na održavanju njegovog kvaliteta i stabilnosti, pa je tako udio nekvalitetnog portfolija u ukupnim kreditima smanjen sa 8,8 procenata koliko je iznosio u 2018. godini na 7,2 procenta koliko iznosi na kraju 2019. godine.

Stabilan i kontinuirano značajan iznos depozita potvrđuje važnost stabilnosti i sigurnosti koju Banka garantuje našim klijentima. U odnosu na prethodnu godinu, depoziti su u 2019. godini zabilježili rast prosječnog stanja za 9,8 procenata.

Primarni fokus je kontinuirano zadovoljstvo naših klijenata. S tim u vezi u 2019. godini je nastavljena pozitivna praksa organizovanih regionalnih druženja sa klijentima, u cilju njegovanja partnerskih odnosa i prepoznavanja njihovih potreba.

U sinergiji sa Raiffeisen grupom, međunarodnim klijentima se nudi posebno razvijen poslovni model, koji je prepoznat već dugi niz godina, a što potvrđuje i činjenica da Banka posluje sa gotovo svim značajnim međunarodnim grupacijama u Bosni i Hercegovini.

Pružanje aktivne podrške klijentima rezultiralo je zadržavanjem postojećih i akvizicijom novih klijenata, te je 2019. godina završena sa bazom od 3.087 pravnih lica u okviru Corporate segmenta.

Fokusiranost na unaprjeđenje zadovoljstva naših klijenata zahtijeva i kontinuirano unaprjeđenje procesa u Banci. U 2019. godini je uspješno implementiran Document Management System, koji će omogućiti strukturiran proces analize naših klijenata, te brži i kvalitetniji odgovor na njihove potrebe.

Poslovanje sa SME klijentima

U segmentu poslovanja sa malim preduzećima i samostalnim poduzetnicima (SME segment) Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je u 2019. godini nastavila praksu uspostavljanja i očuvanja dugoročne poslovne saradnje sa postojećim klijentima. Tokom godine kontinuirano su poduzimane aktivnosti na unaprjeđenju usluga a sve u cilju uspostavljanja i održavanja dugoročne poslovne saradnje.

U 2019. godini, pokrenut je niz aktivnosti s ciljem unaprjeđenja kvaliteta usluga, te uvođenja novih, a koje imaju za cilj zadovoljavanje potreba naših klijenata i prilagođavanje tržištu. Inovacijama i unaprjeđenjima želimo da pozitivno doprinesemo poslovanju naših klijenata, te činimo da odnos sa klijentom bude snažniji i dugoročniji.

Također, u 2019. godini je implementiran novi pristup prema klijentima kroz revidiran način njihovog segmentiranja. Novom podsegmentacijom klijenata smo omogućili prilagođeni pristup za klijente sa sličnim potrebama i profilima a sve u cilju adekvatnijeg praćenja i podrške njihovom poslovanju.

Kroz već postojeće digitalne usluge klijentima je omogućeno efikasnije poslovanje sa Bankom, te će u narednom periodu biti stavljen fokus na promociju digitalnih usluga kao i unaprjeđenje istih za SME klijente, a posebno u dijelu poslovanja sa gotovinom na našim bankomatima kroz mogućnost pologa pazara, kao i drugih elektronskih usluga.

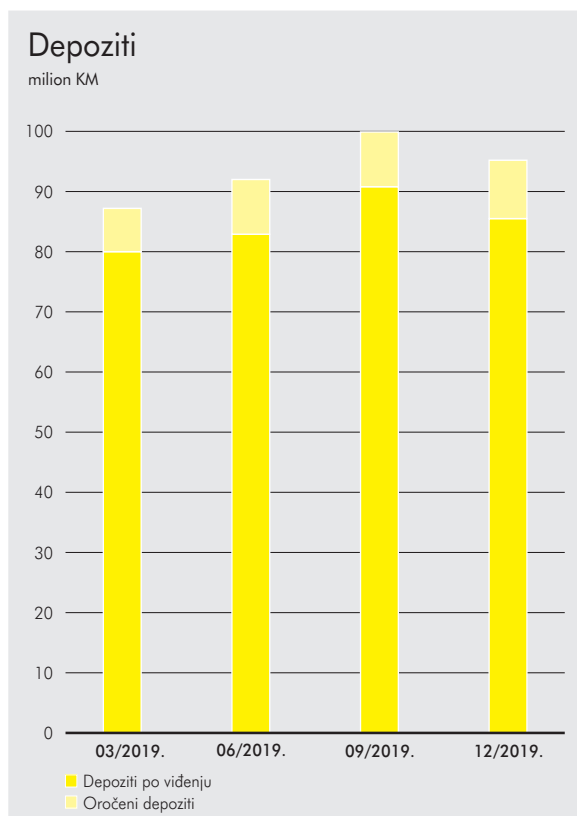
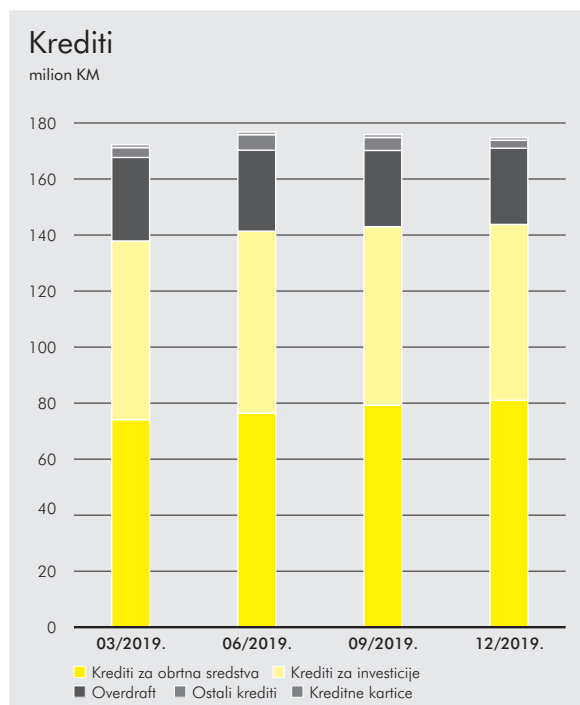
U narednom periodu, Banka će nastaviti da pruža podršku SME klijentima kroz široku paletu proizvoda i usluga uz sveobuhvatna finansijska rješenja za svakog klijenta.

Kretanje kreditnog i depozitnog portfolija (SE klijenti):

'000 KM	Mart 2019.	Juni 2019.	Septembar 2019.	Decembar 2019.
Kreditne kartice	1.089	1.037	1.050	1.008
Ostali krediti	3.522	5.473	4.606	2.795
Overdraft	29.831	28.934	27.156	27.162
Kreditni za investicije	63.841	65.001	63.804	62.750
Kreditni za obrtna sredstva	74.075	76.414	79.174	81.048

Ukupan kreditni portfolio SE klijenata zaključno sa 31.12.2019. godine iznosi 174,8 miliona KM. Porast u odnosu na 31.12.2018. godine je zabilježen na proizvodu Krediti za finansiranje obrtnih sredstava dok su investicijski krediti umanjeni u odnosu na 2018. godinu. Depozitni portfolio SE klijenata sa 31.12.2019. godine iznosi 95,1 miliona KM sa većinskim učešćem a vista depozita.

'000 KM	Mart 2019.	Juni 2019.	Septembar 2019.	Decembar 2019.
Oročeni depoziti	7.238	9.099	9.116	9.712
Depoziti po viđenju	79.952	82.884	90.802	85.458

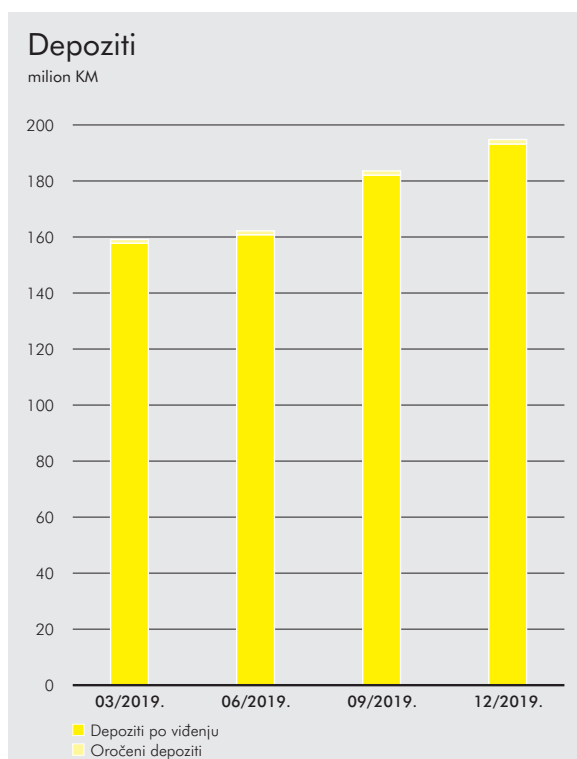
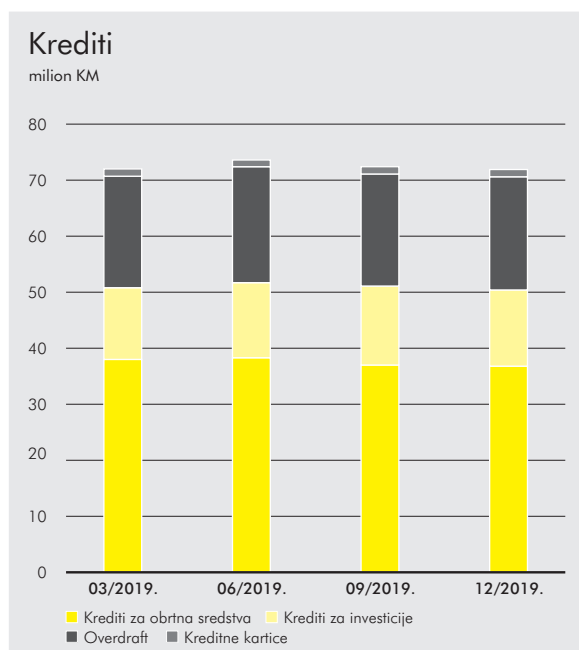

Kretanje kreditnog i depozitnog portfolija (Micro segment):

'000 KM	Mart 2019.	Juni 2019.	Septembar 2019.	Decembar 2019.
Kreditne kartice	1.269	1.226	1.302	1.272
Overdraft	19.853	20.733	20.001	20.204
Kreditni za investicije	12.816	13.379	14.133	13.611
Kreditni za obrtna sredstva	37.991	38.317	36.989	36.794

Ukupan kreditni portfolio Micro klijenata zaključno sa 31.12.2019. godine iznosi 71,9 miliona KM. Ukupni krediti su rasli za 2,1 milion KM u odnosu na 31.12.2018. godine. Depozitni portfolio Micro klijenata sa 31.12.2019. godine iznosi 194,7 miliona KM, sa većinskim učešćem a vista depozita koji pokazuju kontinuiran rast u 2019. godini.

'000 KM	Mart 2019.	Juni 2019.	Septembar 2019.	Decembar 2019.
Oročeni depoziti	1.348	1.432	1.528	1.579
Depoziti po viđenju	157.830	160.849	182.059	193.194

Poslovanje sa fizičkim licima

Sljedeći tehnološka rješenja savremenog bankarstva, Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina kontinuirano radi na unaprjeđenju kvaliteta usluge, uvođenju novih, te prilagođavanju postojećih proizvoda potrebama klijenata u oblasti depozitnog, kreditnog i kartičnog poslovanja sa stanovništvom.

Kao poseban koncept poslovanja sa stanovništvom izdvaja se Raiffeisen Premium bankarstvo bazirano na proaktivnom pristupu individualnim potrebama Premium klijenata.

Neutralni poslovi

U segmentu neutralnih poslova u 2019. godini ostvareni su sljedeći rezultati:

- porast prihoda po poslovima ovlaštenog mjenjača za 8,48 procenata u odnosu na 2018. godinu,
- povećanje ukupnog broja transakcija za 5,78 procenata u odnosu na 2018. godinu.

Depoziti stanovništva

U oblasti depozitnog poslovanja, Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina u toku 2019. godine bilježi porast ukupnih depozita fizičkih lica za 3,23 procenta u odnosu na 2018. godinu.

Pregled stanja depozita stanovništva

'000 KM	2019.	Promjena	2018.	Promjena	2017.	Promjena	2016.
Depoziti po viđenju	894.800	8,8%	822.142	11,3%	738.962	8,0%	684.064
Oročeni depoziti	812.794	(5,6)%	861.115	(10,3)%	959.740	(7,1)%	1.033.633
Tekući računi	533.203	15,6%	461.426	18,9%	388.145	9,0%	356.035
Ukupno	2.240.797	4,5%	2.144.683	2,8%	2.086.847	0,6%	2.073.732

Kreditiranje stanovništva

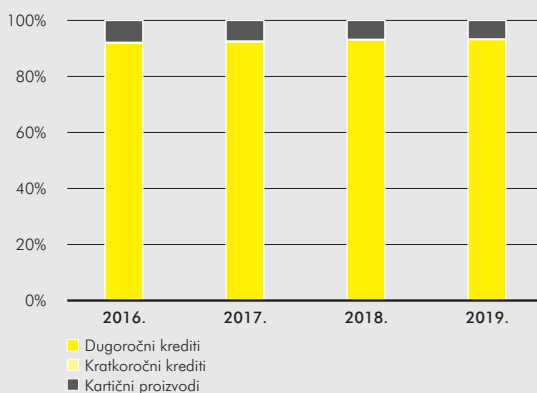
Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je u toku 2019. godine predstavila nove benefite za kreditne proizvode kao odgovor na zahtjeve tržišta:

- kampanja stambenih kredita "Do vaših kvadrata uz pomoć još manjih rata", predstavljena u 1/2019;
- kampanja Nenamjenskih kredita "Tako lako" predstavljena u 4/2019;
- kampanja KfW kredita – krediti za energetska efikasnost u 2/2019.

Pored ostalih benefita za klijente, fokus u kampanjama bio je povezan sa benefitom niže kamatne stope i mogućnošću izbora vrste kamatne stope (fiksna ili promjenjiva). Kampanja "Tako lako" imala je dodatne benefite – bez naknade za obradu kredita, jednostavnu proceduru apliciranja u poslovnici uz automatsko popunjavanje zahtjeva koje štedi klijentovo vrijeme i omogućava brži proces obrade kredita i posebnu pogodnost za nenamjenske kredite – odgođeno plaćanje u periodu do 3 mjeseca u kojem klijent plaća samo kamatu.

Raiffeisen banka kontinuirano radi na unaprjeđenju kvaliteta svojih usluga, implementirajući najnovija tehnološka rješenja. Banka je predstavila nove proizvode i prilagođavala postojeće kako bi zadovoljila potrebe svojih klijenata u oblasti kreditiranja, te kartičnog i depozitnog poslovanja sa fizičkim licima.

Struktura kreditnog portfolija

Najveće učešće u ukupnim plasmanima kredita, 88,90 procenata imali su namjenski i nenamjenski krediti. Hipotekarni krediti učestvovali su u plasmanu sa 10,10 procenata, a lombardni sa 1 procentom.

Kao najbolje prodavani kreditni proizvodi iz grupe namjenski i nenamjenski krediti izdvajaju se proizvodi iz grupe nenamjenskih kredita i to:

- Nenamjenski Keš kredit, koji je u ukupnom broju plasmana učestvovao sa 24,49 procenata,
- XXL Nenamjenski kredit, koji je u ukupnom broju plasmana učestvovao sa 22,29 procenata,
- Integral – Nenamjenski kredit za refinansiranje, koji je u ukupnom broju plasmana učestvovao sa 16,23 procenata,
- Pre-Approved Zamjenski kredit koji je u ukupnom broju plasmana učestvovao sa 11,71 procentom.

Pregled stanja kreditnog portfolija stanovništva

'000 KM	2019.	Promjena	2018.	Promjena	2017.	Promjena	2016.
Dugoročni krediti	1.486.574	6,4%	1.397.587	7,9%	1.295.209	4,2%	1.243.627
Kratkoročni krediti	3.726	30,4%	2.858	(29,1)%	4.028	(24,1)%	5.306
Kartični proizvodi	105.084	3,5%	101.529	(1,4)%	102.964	(2,7)%	105.810
Ukupno	1.595.384	6,2%	1.501.974	7,1%	1.402.202	3,5%	1.354.742

Kartični poslovi

Kartice

Trend rasta kartičnog portfolija u toku 2019. godine je završen sa ukupnim brojem izdatih kartica (kumulativ) 412.370. U 2019. godini izdato je 72.679 novih kartica, što je 8,97 procenata više nego u 2018. godini.

Najveće učešće u novoizdatim kreditnim karticama imala je Mastercard World Shopping kreditna kartica u procentu od 61,65. Kartica omogućava beskontaktno plaćanje na rate, bez kamata i naknada na više od 3.000 prodajnih mjesta.

Broj izdatih debitnih kartica je takođe u porastu. Najveće učešće u novoizdatim debitnim karticama imala je beskontaktna Mastercard debitna kartica u procentu od 45,60. Mastercard debitna kartica omogućava plaćanje roba i usluga u zemlji i inostranstvu, podizanje gotovine, kao i plaćanje na internetu.

U 2019. godini implementirali smo beskontaktnu narukvicu, kojom je omogućeno brže, jednostavnije i sigurnije plaćanje.

Beskontaktna narukvica je silikonska antialergena narukvica u koju je umetnuta mini platna kartica koja je sredstvo plaćanja. Mini kartica predstavlja dodatnu karticu u manjem formatu koji je praktičniji i zabavniji za korištenje.

Osnovne prednosti beskontaktno narukvice su:

- štedi vrijeme i smanjuje napor pri plaćanju,
- uvijek je pri ruci za plaćanja,
- nije potreban unos PIN-a za kupovine do 30 KM,
- čini plaćanje zabavnijim,
- lagana je i ugodna za nošenje,
- siguran je način plaćanja jer nikada ne napušta ruku svog vlasnika,
- idealan način plaćanja dok ste na godišnjem odmoru, koncertu, zabavnom parku ili tokom rekreacije.

Svi kartični proizvodi Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina imaju funkcionalnost beskontaktnog plaćanja, koja omogućava plaćanje roba i usluga putem beskontaktno tehnologije, odnosno razmjenu podataka između kartice i prihvatnog uređaja bez provlačenja kartice.

Korištenjem kartice za beskontaktno plaćanje klijentu je omogućena:

- potpuna kontrola transakcije, u smislu da kartica tokom trajanja transakcije ostaje u posjedu klijenta,
- bez unosa PIN broja u visini transakcije do 30KM, a u slučaju plaćanja većih iznosa PIN broj je neophodan.

Prihvata kartica na POS uređajima

Tokom 2019. nastavljeno je širenje POS mreže sa funkcionalnošću beskontaktnog plaćanja i ujedno je povećan broj trgovaca i prodajnih mjesta koji koriste POS uređaje Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina.

Ukupan broj uređaja koji podržavaju beskontaktno plaćanje, zaključno sa 2019. godinom, je 8.728 uređaja na 4.521 prodajnom mjestu. Povećanje kartičnog prometa u odnosu na 2018. godinu iznosi 12,83 procenta prometa i 14,66 procenata provizije.

U 2019. godini na POS uređajima uvedena je DCC (Dinamic currency conversion) funkcionalnost kao način plaćanja, gdje se klijentu omogućava plaćanje u konvertibilnim markama ili valuti zemlje u kojoj je izdata kartica.

Sa trgovcima kao i klijentima realizovano je i nekoliko kampanja, u kojoj su benefite imale sve tri skupine učesnika u procesu – trgovci, klijenti i Banka. Ovakvim pristupom je potvrđena opredijeljenost Banke ka stvaranju dugoročnih i partnerskih odnosa sa trgovcima i klijentima.

Prihvata kartica na bankomatima

Zaključno sa 31.12.2019. godine u mreži je aktivan 281 bankomat, od čega je 59 multifunkcionalnih bankomata sa mogućnošću uplata/isplata, te plaćanja računa.

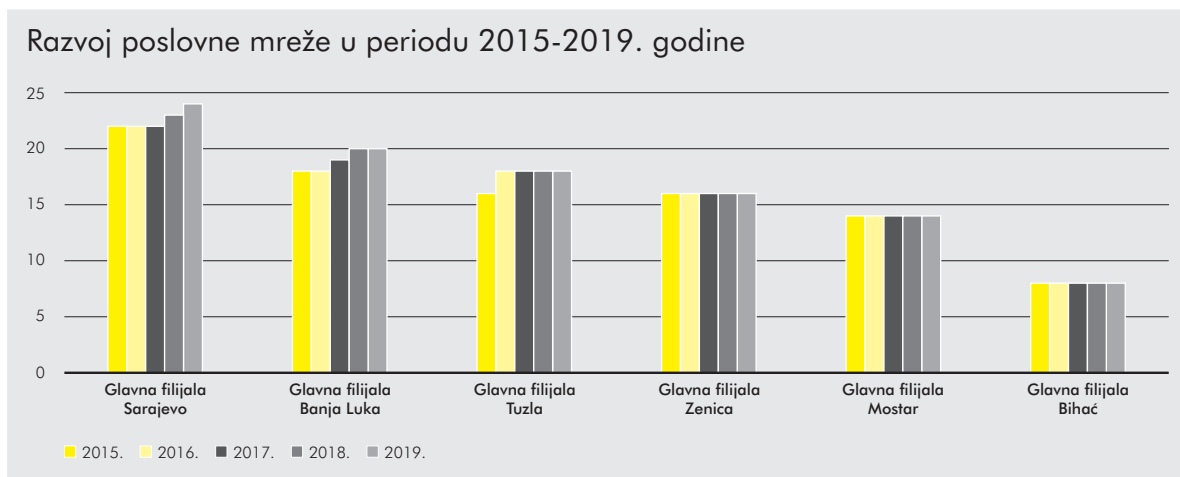
Tokom 2019. godine, realizovano je nekoliko aktivnosti koje su imale za cilj unaprjeđenje kvaliteta usluge na bankomatima, te poboljšanje same bankomat konfiguracije, poput digitalnih poslovnica s ciljem optimizacije vremena trajanja transakcije na bankomatu i pružanja što efikasnije i jednostavnije usluge. Na bankomatima je također implementirana DCC (Dinamic currency conversion) funkcionalnost kao način isplate, gdje se klijentu omogućava podizanje gotovine u konvertibilnim markama ili valuti zemlje u kojoj je izdata kartica.

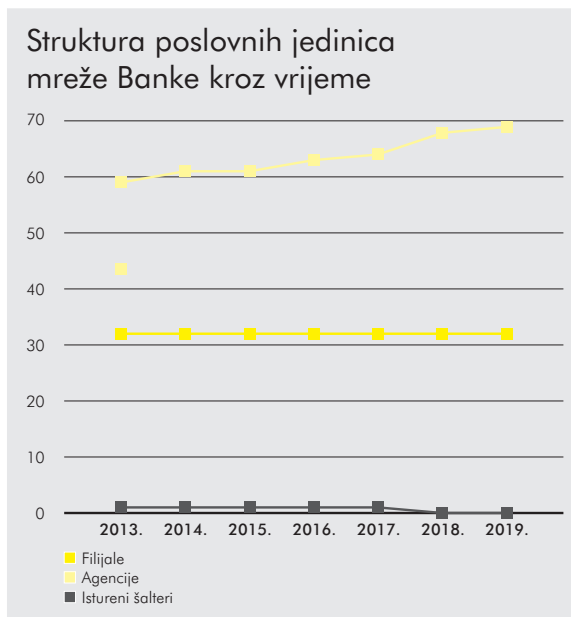
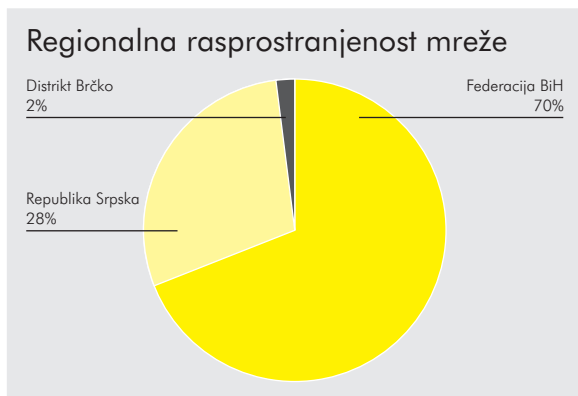
Spisak bankomata Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je dostupan na web stranici www.raiffeisenbank.ba.

Koordinacija poslovne mreže

U 2019. godini je otvorena Agencija Ciglane koja organizaciono pripada Glavnoj filijali Sarajevo tako da na dan 31.12.2019. godine poslovnu mrežu čini 100 poslovnih jedinica, u kojima se vrše prodajno-uslužne aktivnosti i šest glavnih filijala koje čine regionalnu okosnicu poslovne mreže.

Glavne filijale su formirane u značajnijim administrativno-političkim centrima Bosne i Hercegovine i nosioci su administrativne i stručne podrške poslovnoj mreži.

Upravljanje kvalitetom

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je i u 2019. godini potvrdila opredjeljenost u unaprjeđenju kvaliteta usluge kako bi u najvećoj mogućoj mjeri odgovorila na stvarne potrebe klijenata.

S tim u vezi, Banka je i u 2019. godini ponovno zadovoljila najviše evropske standarde u domeni kvaliteta usluge što je potvrđeno recertifikacijom ISO 9001:2015 sistema upravljanja kvalitetom u svim oblastima poslovanja.

Analizom prigovora, sugestija i pohvala također dobijamo važne uvide u iskustva koja imaju naši klijenti u interakciji sa Bankom, na osnovu čega se kreiraju smjernice za dalje unaprjeđenje poslovanja. Koristeći prikupljene podatke, zaposlenici Banke u svakodnevnom radu nastoje zadovoljiti potrebe i zahtjeve klijenata ili premašiti njihova očekivanja.

Banka je nastavila provoditi redovna kvantitativna i kvalitativna istraživanja kako bi na adekvatan način odgovorila i prikupila mišljenje klijenata na osnovu kojih se kreiraju strateške akcije s ciljem unaprjeđenja usluga. U tom kontekstu, istraživački procesi malog, srednjeg i velikog opsega su postali važan element u nastojanjima Banke da se iznova transformira kroz široku primjenu agilnih metoda upravljanja, koje postaju nužnost u svjetlu ubrzane digitalizacije bankarskog sektora.

U doba digitalne transformacije i digitalizacije, iznova je prepoznata važnost pristupa koji odiše pristupačnošću i ljudskošću. Banka je potvrdila svoje opredjeljenje da podrži kontinuirani razvoj uposlenika, koji jesu ključni igrači u svakodnevnoj isporuci visokokvalitetne usluge koju smo obećali kao brend.

Centar digitalnog bankarstva

Digitalni servisi

Centar digitalnog bankarstva je tokom 2019. godine fokus stavio na povećanje broja korisnika digitalnih servisa, razvoj novih proizvoda, te realizaciju prodaje proizvoda Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina na jednostavnije i praktičnije načine putem digitalnih kanala. Sa završetkom godine bilježimo rast korisnika i transakcija kreiranih putem digitalnih kanala Banke, što prati pozitivan trend rasta zabilježen prethodnih godina.

Osim kontinuiranog rada na širenju svijesti o savremenim načinima plaćanja, Raiffeisen banka je tokom 2019. godine radila i na razvoju novih i unaprjeđenju postojećih aplikacija digitalnog bankarstva, koje će klijentima Banke omogućiti lakše upravljanje vlastitim finansijama i plaćanjima, a samim tim i više finansijske fleksibilnosti.

Jedna od navedenih aplikacija, razvijena i plasirana tokom 2019. godine, je OPA (Online Payment Application) platforma. OPA je proizvod kompanije ESP BH doo, koja je osnovana u julu 2019. godine od strane Raiffeisen banke, BH Telecom-a, te kompanija Comtrade i QSS. OPA platforma je ekosistem plaćanja osmišljen na način da svaki osnivač ekosistema povezuje ključne karike u tržišnom lancu, uvođenjem servisa plaćanja i dodatnih pogodnosti, stvarajući snažno "mobile payment" okruženje koje rezultira bogatim iskustvom i visokim stepenom zadovoljstva krajnjeg kupca. Aplikacija je u rad puštena u decembru 2019. godine, nudeći korisnicima jednostavan način prijenosa sredstava između fizičkih lica, plaćanje kod trgovaca skeniranjem QR koda, te dopunu prepaid mobilnih računa. Trgovcima OPA nudi jednostavan način praćenja protoka novca, prijenos sredstava dan za danom, te CRM i marketing sistem koji im omogućavaju konstantnu analitiku transakcija i direktan pristup klijentima.

Tokom 2019. godine je razvijena i u rad puštena sasvim nova aplikacija Mobilnog Bankarstva Raiffeisen banke. Osim osnovnih opcija prijenosa sredstava i kontrole nad svojim računima i finansijama, nova RMB aplikacija korisnicima nudi i jednostavniji pristup, brži prenos sredstava, te dodatne opcije koje ovu aplikaciju izdvajaju na sami vrh bh. tržišta – poput autentifikacije putem biometrije, personalizacije izgleda aplikacije i drugih specifičnosti.

Važno je napomenuti da su sve dorade i izmjene na postojećim aplikacijama, te razvoj novih aplikacija, kao i prethodnih godina direktno usklađene sa potrebama klijenata kroz redovna ispitivanja potreba i istraživanja tržišta.

Tokom 2019. godine se također izvršila i revizija procesa online apliciranja za proizvode Banke, sa ciljem pružanja klijentima što boljeg i kraćeg procesa apliciranja putem web stranice Banke. Broj potrebnih informacija za unos je smanjen, te je sam proces revidiran direktno u skladu sa povratnim informacijama zaprimljenim od strane klijenata. Isto tako, uveden je i novi proces apliciranja klijenata za Premium segment, te online otvaranje računa za SME segment.

Osim navedenih aktivnosti, 2019. godinu je za Centar digitalnog bankarstva obilježilo i organizovanje i održavanje prvog Elevator Lab takmičenja u BiH, koje se već niz godina održava u Austriji i ostalim članicama Raiffeisen Bank International grupacije. Elevator Lab Challenge je takmičenje za FinTech startup firme na tri nivoa – lokalni, regionalni i internacionalni. Na prvom takmičenju Elevator Lab Challenge u Bosni i Hercegovini, koje se održalo u augustu 2019. godine, prošlo je 8 firmi, a pobjednik je bila firma UHURA Solutions.

UHURA Solutions, sa svojim Artificial Intelligence (umjetna inteligencija) i Natural Language Processing (obrada prirodnog jezika) rješenjem, ušla je u top 6 firmi na internacionalnom takmičenju u Beču.

Internet bankarstvo

Internet bankarstvo za fizička lica sa krajem 2019. godine bilježi povećanje broja korisnika od 1,11 procenata u odnosu na prethodnu godinu.

U segmentu pravnih lica, a zaključno sa krajem 2019. godine, broj aktivnih ugovora za uslugu Internet bankarstva porastao je za 13,43 procenata u odnosu na prethodnu godinu.

Mobilno bankarstvo

Fokus za fizička lica u 2019. godini je stavljen na pristupačno, brzo i sigurno mobilno bankarstvo Banke. Raiffeisen Mobilno Bankarstvo (RMB) korisnicima omogućava pristup računima i informacijama vezanim za poslovanje sa Raiffeisen bankom, te vršenje finansijskih transakcija putem mobilnog telefona. Broj korisnika ove usluge na kraju 2019. godine povećan je za 35,39 procenata, dok je broj aktivnih korisnika koji svaki mjesec koriste mobilno bankarstvo porastao za 34,77 procenata.

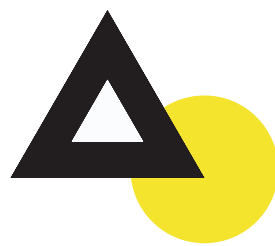
Raiffeisen bankarstvo na Viberu

Raiffeisen bankarstvo na Viberu korisnicima omogućava jednostavno i brzo vršenje transakcija putem mobilnog uređaja na principu chat bot tehnologije, te pristup računima i informacijama vezanim za poslovanje sa Raiffeisen bankom. Posebno je traženo i cijenjeno od strane mlađih generacija. Broj korisnika ove usluge na kraju 2019. godine povećan je za 60,91 procenat, dok je broj naloga realizovanih ovim servisom u porastu za 1061,83 procenta u odnosu na 2017. godinu uz napomenu da je usluga Viber bankarstva zaživjela na početku 2017. godine.

Korištenje digitalnih servisa

Tokom 2019. godine došlo je do povećanog korištenja digitalnih servisa, što se najbolje reflektuje kroz broj i obim transakcija realizovanih putem ovih kanala. Rast broja transakcija realizovanih putem digitalnih kanala kod fizičkih lica je 15,86 procenata u odnosu na prethodnu godinu, dok je rast broja transakcija kod pravnih lica 8,97 procenata.

Matei Osenk Saller

- Rođen je 1995. godine u Sarajevu. Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, studij Grafika.
- Kao umjetnik, Matei se u svom radu bavi istraživanjem arhetipskih simbola u likovnom domenu, te njihovim prikazivanjem i tumačenjem prema vlastitom rukopisu.

Riznica, Finansijska tržišta i Investicijsko bankarstvo

Pregled tržišta u 2019. godini

U 2019. godini ukupan promet vrijednosnim papirima na obje bh. berze je zabilježio porast u odnosu na prethodnu godinu. Na Sarajevskoj berzi-burzi vrijednosnih papira (SASE) ukupan promet vrijednosnim papirima je iznosio 430,9 miliona KM, što je za 142,7 miliona KM ili 49,5 procenata veća prometovana vrijednost u odnosu na 2018. godinu. S druge strane, ukupan broj prometovanih vrijednosnih papira i broj transakcija je na istorijskom minimumu. Naime, u 2019. godini je kroz 4.562 transakcije prometovano 19,58 miliona vrijednosnih papira, čime je trend smanjenja prometa posmatrajući kroz ove dvije berzanske kategorije nastavljen i u 2019. godini.

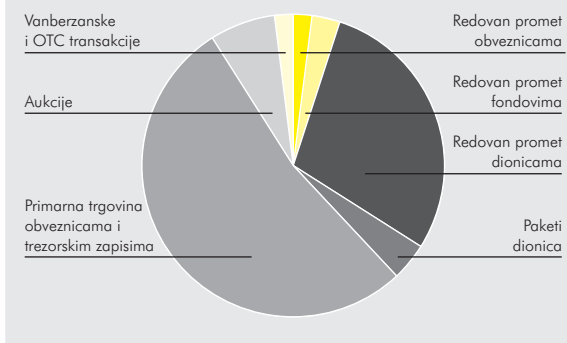
U skladu s očekivanjima, na rast ukupnog prometa najviše je uticala jača aktivnost u segmentu primarne trgovine. Iako je i 2019. godina obilježena otkazivanjem značajnog broja aukcija od strane Federalnog ministarstva finansija, iznos prikupljen kroz aukcije dužničkih vrijednosnih papira je skoro tri puta veći u odnosu na 2018. godinu. Naime, Federalno ministarstvo finansija je u 2019. godini održalo šest aukcija obveznica i jednu aukciju trezorskih zapisa putem kojih je prikupljeno ukupno 219,65 miliona KM. Podsjećanja radi, u 2018. godini Federalno ministarstvo finansija je održalo svega 3 aukcije dužničkih vrijednosnih papira u ukupnom iznosu od 60 miliona KM. Aukcije obveznica u 2019. godini su bile sa rokovima dospjeća od 3, 5, 7 i 10 godina, dok se prinos po dospjeću kretao u rangu između 0,1 i 0,8 procenata. S druge strane, prosječan prinos po dospjeću na jedinoj aukciji trezorskih devetomjesečnih zapisa je bio negativan i iznosio je -0,2 procenta. Osim izdanja Vlade Federacije BiH, u 2019. godini je i Kanton Sarajevo uspješno održao petu aukciju obveznica u vrijednosti od 8,24 miliona KM na 3 godine sa prinosom od 2,3 procenta, što je najniži prinos na obveznice Kantona Sarajevo do sada. U 2017. godini, zabilježeni su prinosi od 3,3 procenta na petogodišnje obveznice i 2,85 procenata na trogodišnje obveznice. Sve u svemu, trgovina dužničkim instrumentima u segmentu primarne trgovine i dalje predstavlja dominantnu kategoriju ukupne trgovine na SASE. Naime, ukupan promet u ovom segmentu od 227,89 miliona KM u 2019. godini čini 52,9 procenata ukupnog prometa ostvarenog na SASE u istom periodu. Očekivano strukturu investitora u dužničke investitore dominantno čine banke, osiguravajuća društva i fondovi.

Redovan berzanski promet je iznosio 143,6 miliona KM, što je najveći promet još od 2016. godine. Od ukupnog redovnog berzanskog prometa svega 5,1 procenat se odnosi na trgovinu obveznicama. Naime, u 2019. godini, promet obveznicama na sekundarnom tržištu je pao na historijski najniži nivo sa vrijednošću od svega 7,35 miliona KM. Kontinuirano slaba ponuda postojećih izdanja obveznica ratnih potraživanja i stare devizne štednje, uz izostanak novih emisija na tržištu, rezultira konstantnim padom trgovanja u ovom nekada veoma značajnom segmentu trgovanja na SASE. Od ukupne trgovine obveznicama na sekundarnom tržištu, obveznicama ratnih potraživanja i stare devizne štednje se trgovalo u iznosu od 2,04 miliona KM (najveći promet je ostvarila serija ratnih potraživanja FBHK1B u ukupnom iznosu od 601,2 hiljade KM, obveznice Autocesta FBiH u iznosu od 2,3 miliona KM, te obveznice ASA banke d.d. u iznosu od 3,0 miliona KM.)

Redovni promet dionicama je iznosio 136,2 miliona KM s ostvarenim rastom od 8,4 procenta ili 10,5 miliona KM u odnosu na 2018. godinu. Osim podsegmenta "Emitenti u stečaju", svi ostali podsegmenti su zabilježili porast trgovanja u odnosu na 2018. godinu. Ipak, najveći promet je ostvaren u okviru segmenta 2 slobodnog tržišta u vrijednosti od 61,1 milion KM, što je najveći promet na ovom segmentu još od 2015. godine. Promet iznad 10 miliona KM je zabilježen u trgovini sa svega 6 kompanija, predvođenih Vakufskom bankom d.d. Sarajevo sa ukupnim prometom od 17,37 miliona KM.

U toku godine, održano je 6 vanrednih aukcija u ukupnoj vrijednosti 34,9 miliona KM, dok je vrijednost vanberzanske trgovine iznosila 24,4 miliona KM od čega se na pakete dionica odnosi 16,86 miliona KM. Na vanberzanskoj trgovini najveći promet je ostvaren emitentom BNT-TMiH d.d. Novi Travnik (823,68 hiljada KM), dok je paketima dionica najveći promet ostvaren emitentom PBS d.d. Sarajevo u iznosu od 2,57 miliona KM.

Struktura ukupnog prometa na SASE u 2019. (430,9 miliona KM)

Što se tiče kretanja glavnih indeksa, svi indeksi na SASE su ostvarili rast vrijednosti u 2019. godini u odnosu na kraj 2018. godine. Indeks SASX-10 je završio na nivou 808,9 poena što je za 29,0 procenata veća vrijednost u odnosu na kraj 2018. godine. SASX-30 je završio godinu na nivou od 1288,46 poena što je porast od 13,4 procenta, dok je indeks investicijskih fondova BIFX porastao za 26,8 procenata završivši godinu na nivou od 189,86 poena. Posmatrajući rang listu članova SASE u 2019. godini, Raiffeisen BANK d.d. BiH je zabilježila treće mjesto po ukupnom prometu sa ostvarenom vrijednošću od 184,16 miliona KM.

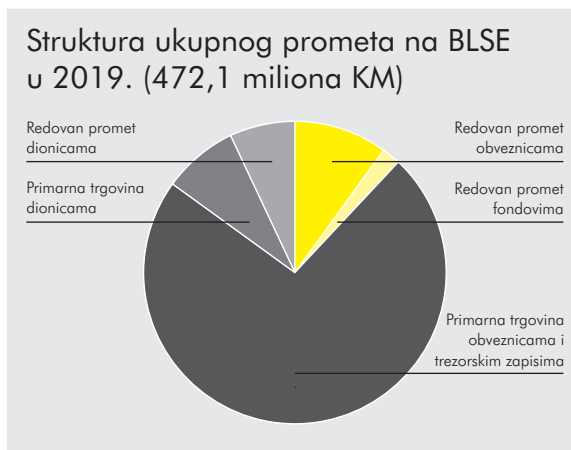
Na Banjalučkoj berzi vrijednosnih papira (BLSE) ukupan promet vrijednosnim papirima u 2019. godini je iznosio 472,13 miliona KM, što je za 10,3 procenta ili 43,9 miliona KM više u odnosu na 2018. godinu. Ostvareno je 14.947 transakcija, što je 2.305 transakcija manje nego u 2018. godini, te predstavlja jednu od najlošijih godina po broju transakcija u BLSE historiji.

Dominantnu ulogu u ukupnom prometu očekivano su imale javne ponude, prije svega dužničkih vrijednosnih papira (obveznica i trezorskih zapisa Ministarstva finansija RS-a). Tako je u 2019. godini, Ministarstvo finansija RS-a ukupno prikupilo 325,09 miliona KM putem javnih aukcija dužničkih vrijednosnih papira, što je za 204 miliona KM više u odnosu na 2018. godinu. Održano je 8 aukcija obveznica (sa rokom dospeljeća od 5, 7 i 10 godina) u vrijednosti od 285,1 milion KM, te dvije aukcije trezorskih zapisa (rok dospeljeća od 6 mjeseci) u vrijednosti od 39,9 miliona KM. Prinosi po dospeljeću su se kretali između 1,7 procenata (prinos ostvaren na aukciji 7-godišnjih obveznica u Q4) i 3,3 procenta (prinos ostvaren na aukciji 10-godišnjih obveznica u Q2). S druge strane, prosječni prinos na aukciji trezorskih zapisa je iznosio 0,0 procenata i 0,1 procenat na dvije aukcije održane u 2019. godini. Tako je promet vladinim dužničkim vrijednosnim papirima (javne aukcije) u 2019. godini činio 68,9 procenata ukupnog prometa. U prethodnoj godini, također su zabilježene i 3 aukcije općinskih obveznica u ukupnoj vrijednosti od 11,5 miliona KM (Sokolac, Vlasenica i Modriča), te 7 aukcija korporativnih obveznica u ukupnoj vrijednosti od 13,5 miliona KM. Posmatrajući zajedno aukcije dužničkih vrijednosnih papira (vladine, općinske i korporativne) u 2019. godini su iznosile 75,6 procenata ukupnog prometa na BLSE.

Ukupan redovan promet na BLSE iznosio je 86,34 miliona KM i za 13,5 miliona ili 13,6 procenata je manji u odnosu na 2018. godinu. Uprkos smanjenju, redovni promet sa udjelom od 18,3 procenta u ukupnom prometu i dalje predstavlja drugi najveći segment na BLSE po ostvarenom prometu. Redovni promet ponovo je vođen trgovinom obveznica što je trend na BLSE još od 2012. godine. Tako je u 2019. godini, promet obveznicama na sekundarnom tržištu iznosio 45,47 miliona KM, što predstavlja smanjenje za 32,6 procenata u odnosu na 2018. godinu, ali i 52,6 procenata ukupnog redovnog prometa. Najviše se trgovalo serijom obveznica RSRS-O-M (Republika Srpska – izmirenje ratne štete 13), u iznosu od 9,6 miliona KM. Potrebno je istaći da je ova serija obveznica uvrštena na BLSE u novembru 2019. godine, sa rokom dospeljeća od 13 godina i kamatnom stopom od 1,5 procenata godišnje.

Redovni promet dionicama na BLSE je iznosio 30,9 miliona KM što predstavlja rast od 13 procenata ili 3,6 miliona KM. Na ovom segmentu najviše je trgovano dionicama emitenta Telekom Srpske a.d. Banja Luka (TLKM-R-A) u iznosu od 7,91 milion KM po prosječnoj cijeni za dati period 0,87 KM. Redovan promet investicijskim fondovima je iznosio 9,9 miliona KM i veći je za 95 procenata odnosno za 4,8 miliona KM u odnosu na 2018. godinu.

U 2018. godini, članovi Banjalučke berze su zaključili 22 blok transakcije što je za jednu transakciju manje nego u 2018. godini (18 poslova više nego prošle godine). Ukupna vrijednost trgovanja blok poslovima je iznosila 27,9 miliona KM, a najveća vrijednost je ostvarena sa emitentom Vitaminka a.d. Banja Luka od 5,6 miliona KM.

Što se tiče kretanja glavnih indeksa BLSE, berzanski blue-chip indeks (BIRS) završio je godinu na vrijednosti od 618,31 indeksnih poena, što predstavlja rast od 9,3 procenta ili 52,8 poena u odnosu na kraj 2018. godine. Indeks preduzeća Elektroprivrede Republike Srpske (ERS10) je ostvario rast od 13,1 procenat u odnosu na kraj 2018. godine, dok je Indeks obveznica Republike Srpske (ORS) na kraju godine iznosio 2.797,57 indeksnih poena što predstavlja rast od 6,9 procenata u odnosu na kraj 2018. godine.

Investicijsko bankarstvo

Usluge sa vrijednosnim papirima

Skrbništvo-GSS ostvarilo je veoma uspješnu poslovnu godinu u kojoj su povećana sredstva klijenata pod skrbništvom za 52,14 procenata, što govori o ukazanom povjerenju postojećih, ali i novih klijenata. Visoka kvaliteta usluga skrbništva i uspjeh Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina u poslovima skrbništva je prepoznat i potvrđen u godišnjem istraživanju organiziranom od strane uglednog časopisa "Global Custodian Magazine", a što su prepoznali i klijenti koji su Banku ocijenili veoma visokim ocjenama.

Administracija fondova u segmentu poslova depozitara u 2019. godini uspješno je za svoje klijente obavljala depozitarske poslove u emisiji i prometu vrijednosnih papira. U okviru segmenta administracije fondova fokus Banke se odnosio na aktivnosti akvizicije i pružanja usluge depozitara za investicijske fondove, što je rezultiralo novim klijentima. Dozvole za obavljanje poslova depozitara u emisiji i prometu vrijednosnih papira, kao i za poslove depozitara fondova, su uspješno produžene, čime je od strane Komisije za vrijednosne papire FBiH potvrđeno da Banka permanentno ispunjava sve zakonske uslove za pružanje usluga banke depozitara.

U dijelu Brokerskih poslova, koje Banka obavlja kao profesionalni posrednik na Sarajevskoj berzi-burzi vrijednosnih papira, u 2019. godini Banka je zauzela treće mjesto po ostvarenom prometu i treće mjesto po broju obavljenih transakcija.

Realizovano je i povećanje broja transakcija klijenata Banke na stranim tržištima, što je rezultiralo povećanjem prihoda po osnovu brokerskih usluga za trgovinu na stranim tržištima. Na domaćem tržištu, klijenti su najviše bili zainteresirani za trgovinu domaćim vrijednosnim papirima i to dionicama Bosnalijek d.d. Sarajevo, BH Telecom d.d. i Sarajevo osiguranje d.d. Također, vršeno je kontinuirano izvještavanje klijenata o bitnim aktivnostima na domaćem tržištu.

Poslovi istraživanja i finansijskog savjetovanja

U okviru nadležnosti Istraživanja i finansijskog savjetovanja uspješno su realizirani poslovi agenta emisije za Federalno ministarstvo finansija. Aktivno učestvovanje i angažman u sferi intenziviranja ovakvog načina finansiranja putem tržišta kapitala za sve nivoe vlasti i različite strukture investitora su obilježili 2019. godinu.

U cilju pomoći klijentima u vezi korporativnog finansiranja, Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je započela razgovore sa još dva velika korporativna klijenta, koji su ujedno veliki bh. izvoznici, u cilju pronalaska finansijskog investitora radi širenja kapaciteta proizvodnje, modernizacije, certifikacije proizvodnje za izvoz kao i povećanja broja zaposlenih. Važan M&A mandatni ugovor za prodaju domaće kompanije iz prerađivačke industrije uspješno je realiziran. Specifičan i profesionalan pristup svakom pojedinom klijentu uz visok nivo pružanja usluge je razlog da su nam klijenti povjerali ove značajne aktivnosti.

Također, iskusni analitičari Banke svakodnevno prate ekonomska i tržišna kretanja na bazi kojih se klijenti i javnost informiraju o prognozama na tržištima EU i SAD-a, ali prije svega o bh. ekonomiji i finansijskom tržištu, što je od iznimnog značaja za procese budžetiranja, donošenja poslovnih planova, investicionih i drugih odluka u poslovanju. Kredibilitet usluga Banke potvrđuje i lista korisnika analiza na kojoj su međunarodne finansijske institucije, rejting agencije, mediji i veliki broj korporativnih i institucionalnih klijenata.

Institucionalni klijenti

U segmentu poslovanja s Institucionalnim klijentima koje čine finansijske institucije i bh. vlada i njena tijela, nastavljene su aktivnosti Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina na unaprijeđenju kvalitete usluga i jačanja poslovnog odnosa sa klijentima što se nedvojbeno dokazuje kroz održanje stabilnosti obima platnih transakcija i volumena ukupnih depozita.

Aktivnostima Banke u oblasti kreditiranja mikrokreditnih organizacija je data posebna pažnja i akcenat i u toku 2019. godine, što je rezultiralo značajnim povećanjem aktive ovog segmenta i proširenjem standardne palete usluga koje su na raspolaganju klijentima.

Odjeljenje Trgovina i prodaja

Odjeljenje Trgovina i prodaja je tokom 2019. godine ostvarilo izvanredan rezultat, te potvrdilo jednu od značajnijih pozicija na domaćem tržištu kada je u pitanju poslovanje trgovine stranim valutama.

Tokom cijele 2019. godine Odjeljenje se nastojalo prilagoditi stvarnim potrebama domaćeg i stranog tržišta, njihovim stalnim promjenama i visokim očekivanjima klijenata, što je zahtjevalo permanentno poboljšanje poslovnog pristupa. Središte svih aktivnosti je bilo usmjereno prema klijentima Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina, kako bi prepoznali njihove potrebe te poboljšali kvalitet poslovnog odnosa sa njima te još aktivnije upravljali prodajom. Godina je okončana sa više od 120 aktivnih klijenata kojima je omogućen brz pristup informacijama o kretanjima na domaćem i međunaradnom finansijskom tržištu, te su im ponuđene mogućnosti zaštite od valutnog rizika kroz dogovaranje spot i terminskih transakcija.

Standardi kvaliteta usluge trgovine stranim valutama će se kontinuirano nastaviti mjeriti i analizirati u svrhu stalnog poboljšanja.

Tokom cijele godine Odjeljenje trgovina i prodaja uspješno je kontrolisalo devizni rizik na razini pojedine valute, te u ukupnom iznosu za EUR i BAM valute. Sve otvorene devizne pozicije održavane su u okviru limita propisanih od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (FBA) i u okviru internih limita utvrđenih prema metodologiji Raiffeisen grupacije.

Poslovna 2019. godina biće zabilježena i kao godina izuzetnog angažmana zaposlenih unutar Odjeljenja u oblasti trgovine efektivnim novcem, kada je ostvaren značajan promet sa domaćim bankama partnerima i nastavka optimizacije troškova upravljanja efektivnim novcem.

Tokom navedenog perioda domaće banke – partneri su ponovo pokazali kako cijene kvalitet Raiffeisen servisa i fokusiranost na zadovoljenje njihovih potreba, tako da je na kraju poslovne godine ostvaren značajan napredak koji je rezultirao većim brojem banaka koje su svoje povjerenje pri trgovini efektivnim novcem usmjerile prema Raiffeisen banci.

Odjeljenje Trgovina i prodaja, kao i prethodnih godina, je u skladu sa uslovima na tržištu novca sprovodilo aktivnosti plasiranja ino sredstava poštujući princip neophodne likvidnosti kao i birajući ino banke koje nude tržišne kamatne stope. Njihove vrijednosti su u tokom 2019. bilježile historijske minimume koje predstavljaju rezultat nestandardnih mjera monetarne politike Evropske centralne banke.

Izvori finansiranja i finansijske institucije

U 2019. godini nastavljena je dugogodišnja kvalitetna saradnja sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj potpisivanjem još jedne kreditne linije za finansiranje stambenih kredita u iznosu od 10 miliona EUR, nakon linije u istom iznosu i sa istom namjenom potpisane u prethodnoj godini.

U posmatranoj godini se značajnije radilo na obezbjeđenju izvora finansiranja unutar grupacije, te su postignuti značajni rezultati potpisivanjem kratkoročnih i dugoročnih kreditnih linija sa Raiffeisen bank Mađarska (u iznosu od 50 miliona EUR) i Raiffeisen bank Rusija (u iznosu od 28 miliona EUR).

U toku 2019. godine je uspješno okončano plasiranje raspoloživih povoljnih sredstava Evropske Investicijske Banke (EIB) za finansiranje investicija malih i srednjih preduzeća, srednje kapitaliziranih preduzeća kao i javnog sektora.

U dijelu dogovaranja adekvatnih kanala međunarodnog platnog prometa u 2019. godini se intenzivno radilo na optimizaciji rutiranja platnih doznaka klijenata koristeći prednosti mreže 11 kontokorentnih banaka Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina.

Na kraju posmatrane godine, Banka je dosegla broj od preko 600 razmijenjenih SWIFT ključeva sa domaćim i stranim institucijama/bankama.

Kontinuirano se radilo na obezbjeđenju limita prema bankama u skladu sa zahtjevima i potrebama klijenata Banke.

Finansijski izvještaji

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora Banke za pripremu i odobrenje odvojenih finansijskih izvještaja	46
Izveštaj nezavisnog revizora	47
Nekonsolidovani izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	51
Nekonsolidovani izvještaj o finansijskoj poziciji	52
Nekonsolidovani izvještaj o novčanim tokovima	53
Nekonsolidovani izvještaj o promjenama na kapitalu	54
Bilješke uz odvojene finansijske izvještaje	55

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora Banke za pripremu i odobrenje odvojenih finansijskih izvještaja

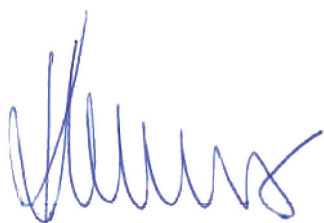
Uprava Banke dužna je pripremiti odvojene finansijske izvještaje, koji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Banke, te rezultate njezinog poslovanja i novčanog toka, u skladu s važećim računovodstvenim standardima, te ima odgovornost za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprječavanje i otkrivanje prevara i ostalih nepravilnosti.

Uprava je odgovorna za odabir takvih računovodstvenih politika koje su u skladu s važećim računovodstvenim standardima i za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena, te pripremanje finansijskih izvještaja temeljem principa neograničenog vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka da će Banka nastaviti s poslovanjem neprimjerena.

Uprava je dužna da Nadzornom odboru podnese godišnji izvještaj Banke zajedno sa odvojenim godišnjim finansijskim izvještajima, nakon čega Nadzorni odbor i Skupština odobravaju i usvajaju odvojene finansijske izvještaje.

Odvojeni finansijski izvještaji prikazani na stranicama od 47 do 119 odobreni su od strane Uprave Banke na dan 11. maj 2020. godine za podnošenje Nadzornom odboru te ih, potvrđujući ovo, potpisuju:

Za i u ime Uprave Banke

Predsjednik Uprave
Karlheinz Dobnigg

Član Uprave
Heribert Fernau

Raiffeisen Bank d.d. Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
11. maj 2020.

Izvještaj nezavisnog revizora

Dioničarima Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina:

Mišljenje

Obavili smo reviziju odvojenih finansijskih izvještaja Raiffeisen Bank d.d. BiH ("Banka"), koji obuhvataju odvojeni izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2019. godine, odvojene izvještaje o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, novčanim tokovima i promjenama u kapitalu i rezervama te bilješke uz odvojene finansijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi odvojeni finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, nekonsolidovani finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2019. godine i njenu nekonsolidovanu finansijsku uspješnost, te njene nekonsolidovane novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI-ima).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju u odjeljku *Revizorove odgovornosti za reviziju odvojenih finansijskih izvještaja*. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju odvojenih finansijskih izvještaja u Federaciji Bosne i Hercegovine i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju odvojenih finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije odvojenih finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja

Na dan 31. decembra 2019. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja iznosi 2.683 miliona KM, pripadajuće umanjenje vrijednosti 193 miliona KM, te gubici od umanjenja vrijednosti priznati u bilansu uspjeha koji iznose 26,6 miliona KM (31. decembra 2018.: bruto vrijednost kredita i potraživanja: 2.600 miliona KM, umanjenje vrijednosti: 184 miliona KM i gubici od umanjenja priznati u izvještaju o bilansu uspjeha: 7,4 miliona KM).

Vidjeti Bilješku 3 Značajne računovodstvene politike, Bilješku 4 Značajne računovodstvene procjene i ključni izvori procjene neizvjesnosti, Bilješku 19 Krediti i potraživanja od klijenata, te Bilješku 5.1 Kreditni rizik.

Ključna revizijska pitanja	Kako je naša revizija adresirala pitanja
<p>Umanjenje vrijednosti predstavlja najbolju procjenu rukovodstva o očekivanim kreditnim gubicima unutar kredita i potraživanja od klijenata na izvještajni datum. Usredotočili smo se na navedeno područje s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjene vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti.</p> <p>Model očekivanih kreditnih gubitaka (eng. ECL) Banke baziran je na zahtjevima MSFI 9 <i>Finansijski instrumenti</i>, koji koristi pristup dvostrukog mjerenja, prema kojem se umanjene vrijednosti mjeri kao dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubici ili očekivani cjeloživotni kreditni gubici, ovisno o tome da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od datuma početnog priznavanja.</p>	<p>Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, između ostalog, uključivale su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pregled metodologije umanjenja vrijednosti za Banku koja se temelji na očekivanom kreditnom gubitku te procjenu njezine usklađenosti sa zahtjevima standarda vezanog za finansijske instrumente (MSFI 9). Kao dio toga, preispitivanje rukovodstva o adekvatnosti razine detalja same metodologije sagledavanjem faktora na individualnoj i portfolio razini; • Postavljanje relevantnih upita zaposlenicima iz odjela upravljanja rizicima i odjela informacijskih tehnologija (IT) Banke, kako bismo razumjeli proces umanjenja vrijednosti, korištenih IT aplikacija, izvora ključnih informacija i pretpostavki o podacima koji su korišteni u modelu izračuna očekivanog kreditnog gubitka (eng. ECL). Također, uz pomoć našeg IT stručnjaka, procjenu i testiranje IT kontrolnog okruženja na sigurnost i pristup podacima; • Procjenu i testiranje dizajna, implementacije i operativne učinkovitosti odabranih kontrola vezanih za odobravanje, evidentiranje i praćenje kredita, uključujući, ali ne ograničavajući se na identifikaciju događaja koji uzrokuju značajno povećanje kreditnog rizika, događaja koji uzrokuju umanjene vrijednosti, primjerenost klasifikacije između prihodujućih i neprihodujućih kredita, primjerenost segmentacije u grupe sličnih rizika, izračun dana kašnjenja, izračun rezervacije za umanjene vrijednosti, te kontrole koje se odnose na procjenu vrijednosti kolaterala.
<p>Umanjenje vrijednosti za prihodujuće izloženosti retail i non retail (Stage 1 i Stage 2 po hijerarhiji standarda) i neprihodujuće izloženosti (Stage 3) za retail izloženosti (u nastavku "kolektivno umanjene vrijednosti") određuju se temeljem tehnika modeliranja. Historijsko iskustvo, prepoznavanje izloženosti kod kojih je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog rizika, informacije o predviđanjima budućih kretanja, te značajne procjene rukovodstva uključeni su u pretpostavke modela. Za neprihodujuće non-retail izloženosti, procjena umanjenja vrijednosti temelji se na poznavanju svakog dužnika, te često na procjeni fer vrijednosti pripadajućeg kolaterala. Pripadajuća rezervacija za umanjene vrijednosti određuje se na pojedinačnoj osnovi temeljem sadašnje vrijednosti diskontiranih budućih novčanih tokova.</p> <p>Zbog navedenih razloga, smatramo umanjene vrijednosti kredita datih klijentima značajnim rizikom u našoj reviziji, koji zahtijeva našu povećanu pažnju. U skladu s tim, smatramo da je ovo područje ključno revizijsko pitanje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vezano na računanje umanjenja vrijednosti zahtijevano primjenjenim standardom i uz pomoć našeg stručnjaka za Upravljanje finansijskim rizicima: <ul style="list-style-type: none"> – testiranje tačnosti ulaznih podataka koji su korišteni za određivanje rizičnih parametara (vjerovatnost nastanka statusa neispunjenja obaveza (eng. PD), gubitak zbog nastanka statusa neispunjenja obaveza (eng. LGD), izloženosti u trenutku nastanka statusa neispunjenja obaveza (eng. EAD) i traženje objašnjenja za odstupanja gdje je to bilo potrebno; – procjena cjelokupnog modela za izračun očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i izračun ključnih rizičnih parametara (PD, LGD and EAD) i makroekonomskih faktora; – kritička procjena razumnosti ključnih makroekonomskih faktora, korištenih od strane Banke u procjeni očekivanih kreditnih gubitaka pod različitim scenarijima, kroz ispitivanje javno dostupnih informacija i potvrđujući navode rukovodstva; – preispitivanje korištenih LGD i PD parametara, kroz preračun stvarnih istorijskih slučajeva nastanka statusa neispunjenja obaveza, i parametara u izračunu iznosa izloženosti u trenutku nastanka neispunjenja obaveza, upoređujući ih sa ugovorom i otplatnim planom na odabranom uzorku pojedinačnih klijenata; – nezavisni preračun ECL-a, na osnovu prethodno procjenjenih LGD i PD faktora, te njegova usklada sa stvarno priznatim ECL-om; • Odabir uzorka pojedinačnih izloženosti, s fokusom na izloženosti s potencijalno najvećim uticajem na odvojene finansijske izvještaje zbog njihove veličine i rizičnih obilježja, te manje izloženosti koje smo na temelju naše nezavisne procjene ocijenili kao visoko rizične, kao što su "watchlist" izloženosti, restrukturirane ili reprogramirane izloženosti, krediti klijentima koji posluju u industrijama višeg rizika, neprihodujuće izloženosti s niskom pokrivenosti rezervacijama, te izloženosti sa značajnom promjenom pokrivenosti rezervacijama;

- Za odabrani uzorak, provođenje kritičke procjene postojanja naznaka potrebne reklasifikacije na dan izvještavanja u Stage 2 ili Stage 3, temeljeno na pregledu pripadajuće dokumentacije (kreditnih spisa), te diskusijama s voditeljima odnosa s klijentima i nositeljima funkcije upravljanja kreditnim rizikom;
- Za one non-retail izloženosti za koje su identifikovane naznake umanjena vrijednosti (klasifikacije u Stage 3), preispitivanje ključnih pretpostavki rukovodstva vezanih za procjene očekivanih budućih novčanih tokova za potrebe izračuna ispravki vrijednosti, kao što su diskontna stopa, vrijednost kolaterala i razdoblje realizacije, uz pomoć naših stručnjaka za procjenu vrijednosti, te provođenje nezavisnog preračuna gdje je to bilo potrebno;
- Za retail izloženosti, klasifikovane u stage 3, i sa danima kašnjenja preko godinu dana, preispitivanje iznosa ispravke vrijednosti kroz procjenu adekvatnosti očekivanih novčanih tokova i postojećih instrumenata obezbjeđenja;
- Procjena tačnosti i potpunosti objava u odvojenim finansijskim izvještajima koje se odnose na umanjene vrijednosti, prema zahtjevima relevantnog standarda.

Ostale informacije

Menadžment je odgovoran za ostale informacije. Ostale informacije sadrže Ključne pokazatelje, Izvještaj Nadzornog odbora, Predgovor predsjednika Uprave, Makroekonomski pregled, Raiffeisen Bank International, Raiffeisen Bank d.d. Bosna i Hercegovina, Uprava Banke, Organizaciona struktura Banke, Bilans stanja, Bilans uspjeha, Finansijski pokazatelji i Pregled poslovanja koji su sastavni dio Godišnjeg izvještaja, ali ne uključuju odvojene finansijske izvještaje i naš revizorski izvještaj o njima.

Naše mišljenje o odvojenim finansijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi s našom revizijom odvojenih finansijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne odvojenim finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu mi nemamo nešto za izvijestiti.

Odgovornosti menadžmenta i onih koji su zaduženi za upravljanje za odvojene finansijske izvještaje

Menadžment je odgovoran za sastavljanje odvojenih finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MS-FI-ima, i za one interne kontrole za koje menadžment odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja odvojenih finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju odvojenih finansijskih izvještaja, menadžment je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako menadžment ili namjerava likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Revizorove odgovornosti za reviziju odvojenih finansijskih izvještaja

Naši su ciljevi steći razumno uvjerenje o tome jesu li odvojeni finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati izvještaj nezavisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti postojanje značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni, ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih odvojenih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajno pogrešnog prikaza odvojenih finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške; oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajno pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola.
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorio menadžment.
- Zaključujemo o primjerenosti menadžmentovog korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvještaju nezavisnog revizora, na povezane objave u odvojenim finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj odvojenih finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li odvojeni finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranom djelokrugu i vremenskom rasporedu revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima vezanim za nezavisnost i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koje se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji odvojenih finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i s toga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju nezavisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili, kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba komunicirati u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice njihove objave nadmašile dobrobit javnog interesa od takvog saopštavanja.

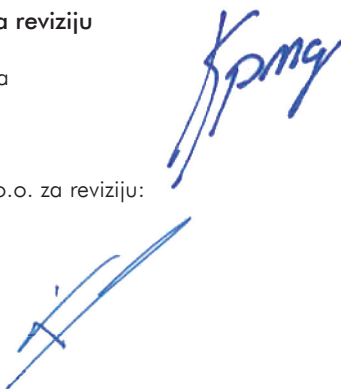
Angažirani partner u reviziji, koja je rezultirala ovim izvještajem nezavisnog revizora je Vedran Vukotić.

KPMG B-H d.o.o. za reviziju

Registrovani revizori
Zmaja od Bosne 7-7a
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

U ime KPMG B-H d.o.o. za reviziju:

Manal Bećirbegović
Izvršni direktor

11. maj 2020. godine

Vedran Vukotić
FBiH ovlaštenu revizor
Broj licence: 3090017124

Nekonsolidovani izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

za godinu koja je završila 31. decembra 2019.

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Bilješke	2019.	2018.
Prihodi od kamata	7	154.930	154.585
Rashodi od kamata	8	(27.084)	(28.704)
Neto prihodi od kamata		127.846	125.881
Prihodi od naknada i provizija	9	96.038	90.303
Rashodi od naknada i provizija	10	(22.895)	(19.475)
Neto prihodi od naknada i provizija		73.143	70.828
Neto prihod iz trgovanja stranim valutama	11	12.445	11.660
Neto dobitak/(gubitak) od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	12	9	(27)
Ostali prihodi iz poslovanja	13	7.665	7.713
Neto prihodi iz redovnog poslovanja		221.108	216.055
Administrativni troškovi	14	(101.555)	(102.417)
Amortizacija	26, 27, 28, 29	(13.268)	(9.204)
Rashodi iz redovnog poslovanja		(114.823)	(111.621)
Dobit prije umanjenja vrijednosti, rezervisanja i poreza na dobit		106.285	104.434
Umanjenja vrijednosti, neto	15	(31.050)	(10.323)
		(31.050)	(10.323)
DOBIT PRIJE POREZA NA DOBIT		75.235	94.111
Porez na dobit	16	(18.334)	(9.652)
NETO DOBIT ZA GODINU		56.901	84.459
Ostala sveobuhvatna dobit			
Ostala sveobuhvatna dobit		8	82
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit		8	82
UKUPNA SVEOBUH VATNA DOBIT ZA GODINU		56.909	84.541
Zarada po dionici (u KM)	37	57,42	85,43

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Nekonsolidovani izvještaj o finansijskoj poziciji

na dan 31. decembra 2019. godine

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Bilješke	31.12. 2019.	31.12. 2018.
IMOVINA			
Novac i novčani ekvivalenti	17	1.473.344	1.159.893
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	18	398.999	376.261
Kredit i potraživanja dati klijentima	19	2.490.432	2.415.608
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20	545	537
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	21	6.966	81.560
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	22	143.178	146.772
Imovina namijenjena prodaji		-	71
Ulaganja u zavisna društva	23	11.050	11.050
Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate	24	3.827	2
Odgođena poreska imovina	16	107	159
Akontacija tekućeg poreza na dobit		359	1.927
Ostala imovina i potraživanja	25	36.444	49.087
Ulaganja u investicijske nekretnine	26	30.656	32.687
Nekretnine i oprema	27	105.444	104.742
Imovina sa pravom korištenja	28	11.215	-
Nematerijalna imovina	29	16.710	15.803
UKUPNA IMOVINA		4.729.276	4.396.159
OBAVEZE			
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	30	337.665	176.738
Obaveze prema klijentima	31	3.682.424	3.528.207
Subordinirani dug	32	61.804	61.800
Rezervisanja za obaveze i troškove	33	24.242	24.416
Obaveze po najmu	34	10.986	-
Ostale obaveze	35	49.096	34.911
Odgođene poreske obaveze		514	-
UKUPNE OBAVEZE		4.166.731	3.826.072
KAPITAL I REZERVE			
Dionički kapital	36	247.167	247.167
Dionička premija		4.473	4.473
Rezerva fer vrijednosti		315	307
Regulatorne rezerve za kreditne gubitke		-	102.443
Zadržana dobit		310.590	215.697
UKUPNI KAPITAL I REZERVE		562.545	570.087
UKUPNO OBAVEZE KAPITAL I REZERVE		4.729.276	4.396.159

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Nekonsolidovani izvještaj o novčanim tokovima

za godinu koja je završila 31. decembra 2019.

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Bilješke	31.12. 2019.	31.12. 2018.
POSLOVNE AKTIVNOSTI			
Dobit perioda		56.901	84.459
Usklađenja za:			
Amortizacija		13.268	9.204
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja, neto	15	31.050	10.323
Gubitak/(Dobit) od prodaje materijalne imovine i ulaganja u investicijske nekretnine		405	(605)
Otpis nekretnina i opreme i nematerijalne imovine		102	-
Realizovani (dobitci)/gubici od usklađenja fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(9)	27
Promjena rezervisanja za obaveze i troškove, neto		(2.457)	(2.052)
Neto prihod od kamata		(127.846)	(125.881)
Otpisane obaveze		-	(36)
Prihod od dividendi		(3.921)	(4.131)
Trošak poreza		18.334	9.652
		(14.173)	(19.040)
Promjene na operativnoj imovini i obavezama:			
Neto povećanje obavezne rezerve kod CBBH		(22.738)	(41.753)
Neto povećanje kredita datih klijentima, prije umanjena vrijednosti		(94.034)	(224.061)
Neto smanjenje ostale imovine i potraživanja, prije umanjena vrijednosti		10.454	10.344
Neto povećanje obaveza prema bankama		160.469	30.808
Neto povećanje obaveza prema klijentima		154.015	238.986
Neto povećanje ostalih obaveza		14.185	(30.842)
Neto smanjenje rezervisanja za obaveze i troškove		-	(5)
Plaćeni porez na dobit		(16.200)	(8.470)
Primljene kamate		145.298	152.934
Plaćene kamate		(26.187)	(28.670)
Primljene dividende		3.921	4.131
NETO NOVAC OSTVAREN U POSLOVNIM AKTIVNOSTIMA		315.010	84.362
NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Prilivi od prodaje finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		74.627	119.622
Nabavka finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		-	(88.776)
Prilivi od prodaje finansijske imovine amortizovanom trošku		185.257	140.072
Nabavka finansijske imovine po amortizovanom trošku		(179.423)	(155.038)
Nabavka finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	(161)
Nabavka imovine namijenjene prodaji		71	81
Ulaganje u zajedničke poduhvate		(3.825)	-
Nabavka nekretnina i opreme		(6.303)	(7.273)
Nabavka nematerijalne imovine		(4.610)	(6.326)
Nabavka ulaganja u nekretnine		-	(372)
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme		-	447
Priliv od prodaje ulaganja u nekretnine		904	2.450
NETO NOVAC OSTVAREN U INVESTICIJSKIM AKTIVNOSTIMA		66.698	4.726
FINANSIJSKE AKTIVNOSTI			
Prilivi/(otplate) obaveza po subordinisanom dugu		4	(23)
Plaćene dividende		(64.451)	(56.620)
Plaćanje obaveza po najmu		(3.810)	-
NETO NOVAC (KORIŠTEN) U FINANSIJSKIM AKTIVNOSTIMA		(68.257)	(56.643)
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA		313.451	32.445
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU GODINE	17	1.159.893	1.127.448
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU GODINE	17	1.473.344	1.159.893

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Nekonsolidovani izvještaj o promjenama na kapitalu

na dan 31. decembar 2019.

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Dionički kapital	Dionička premija	Rezerva fer vrijednosti	Regulatorne rezerve za kreditne gubitke	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2019. godine	247.167	4.473	307	102.443	215.697	570.087
Raspodjela dividende	-	-	-	-	(64.451)	(64.451)
Neto dobit za godinu	-	-	-	-	56.901	56.901
Prijenos regulatornih rezervi za kreditne gubitke u zadržanu dobit*	-	-	-	(102.443)	102.443	-
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	-	-
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	8	-	-	8
Ukupno sveobuhvatna dobit	-	-	8	-	-	8
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	247.167	4.473	315	-	310.590	562.545
Stanje na dan 1. januara 2018. godine	247.167	4.473	225	102.443	187.859	542.167
Raspodjela dividende	-	-	-	-	(56.621)	(56.621)
Neto dobit za godinu	-	-	-	-	84.459	84.459
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	-	-
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	82	-	-	82
Ukupno sveobuhvatna dobit	-	-	82	-	-	82
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	247.167	4.473	307	102.443	215.697	570.087

* Kao što je objašnjeno u Bilješki 3.20, nastavno na Odluku o uslovima za uključnje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovan osnovni kapital banke izdate od strane Agencije za Bankarstvo FBiH 8. novembra 2018. godine, te Odluku Skupštine Banke o uključnju formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovan osnovni kapital Banke broj 1-9-5710/2019-3 od 17. decembra 2019. godine formirane rezerve za kreditne gubitke u iznosu od 102.443 hiljada KM su prenesene u redovan osnovni kapital odnosno raspoređene u zadržanu dobit Banke.

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Bilješke uz odvojene finansijske izvještaje

za godinu koja je završila 31. decembra 2019.

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

1. Opći podaci

Historija i osnivanje

Raiffeisen Bank d.d. Bosna i Hercegovina, Sarajevo ("Banka") je dioničko društvo sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, koje je počelo sa radom 1993. godine.

Glavne djelatnosti Banke su:

1. primanje i plasiranje depozita;
2. primanje depozita po viđenju i oročenih depozita;
3. davanje dugoročnih i kratkoročnih kredita i izdavanje garancija lokalnim tijelima, preduzećima, privatnim osobama i drugim kreditnim institucijama koje se bave finansijskim najmovima i transakcijama u stranoj valuti;
4. aktivnosti na međubankarskom tržištu;
5. obavljanje unutrašnjeg i vanjskog platnog prometa;
6. mjenjačke i ostale redovne bankarske usluge;
7. pružanje bankarskih usluga putem razvijene mreže filijala u Bosni i Hercegovini.

Registrovano sjedište Banke je u ulici Zmaja od Bosne bb, Sarajevo. Na dan 31. decembar 2019. godine, Banka je imala 1.341 zaposlenih (31. decembar 2018.: 1.389 zaposlenih).

Nadzorni odbor, Uprava Banke i Odbor za reviziju

Tokom 2019. godine i na dan ovog izvještaja, članovi Nadzornog odbora bili su:

Nadzorni odbor

Hannes Moesenbacher	Predsjednik do 25. februara 2019. godine
Peter Jacenko	Predsjednik od 25. februara 2019. godine
Peter Lennkh	Zamjenik predsjednika do 25. februara 2019. godine
Sabine Zucker	Zamjenik predsjednika od 25. februara 2019. godine
Johannes Kellner	Član
Elisabeth Geyer-Schall	Član od 25. februara 2019. godine
Markus Kirchmair	Član
Zinka Grbo	Član
Jasmina Selimović	Član

Tokom 2019. godine i na dan ovog izvještaja, članovi Odbora za reviziju bili su:

Odbor za reviziju

Renate Kattinger	Predsjednik
Nedžad Madžak	Član
Abid Jusić	Član
Vojislav Puškarević	Član
Benina Veledar	Član od 30. augusta 2018.

Tokom ovog izvještaja i na dan 31. decembra 2019. godine Uprava Banke se sastoji od direktora i izvršnih direktora. Sljedeće osobe su izvršavale pomenute funkcije tokom pola godine i na dan ovog izvještaja:

Uprava Banke

Karlheinz Dobnigg	Predsjednik Uprave
Heribert Fernau	Član Uprave
Mirha Hasanbegović	Član Uprave
Maida Zahirović Salom	Član Uprave
Ante Odak	Član Uprave

2. Osnova pripreme

2.1. Izjava o usklađenosti

Ovi odvojeni finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja ("MSFI"). Ovi finansijski izvještaji predstavljaju odvojene finansijske izvještaje Banke. Kao što je objašnjeno u Bilješci 23 Banka je matica u okviru Raiffeisen Bank BH grupe. Banka nije pripremila konsolidovane finansijske izvještaje s obzirom da koristi izuzeće u skladu sa Međunarodnim standardom za finansijsko izvještavanje MSFI 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji" prema kojem krajnji vlasnik, Raiffeisen Bank International AG, društvo osnovano u Austriji, predstavlja i priprema konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa MSFI koji su javno dostupni.

Ovi odvojeni finansijski izvještaji odobreni su od strane Uprave Banke na dan 11. maja 2020. godine za usvajanje od strane Nadzornog odbora.

2.2. Osnova mjerenja

Ovi odvojeni finansijski izvještaji pripremljeni su po načelu historijskog troška i amortizovanog troška osim za finansijsku imovinu i obaveze koji se iskazuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i ostalu sveobuhvatnu dobit koja se iskazuje po fer vrijednosti

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentiranja

Odvojeni finansijski izvještaji prezentirani su u konvertibilnim markama (000 KM) u hiljadama, koja je i funkcionalna valuta. Konvertibilna marka je fiksno vezana za euro (1 EUR = 1,95583 KM).

2.4. Korištenje procjena i prosudbi

Sastavljanje odvojenih finansijskih izvještaja zahtijeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utiču na primjenu računovodstvenih politika, te objavljene iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Stvarni rezultati mogu biti različiti od tih procjena.

Procjene i povezane pretpostavke redovno se pregledaju. Promjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem su procjene promijenjene, te eventualno budućim periodima, ako utiču i na njih.

Informacije o područjima sa značajnom neizvjesnošću u procjenama kritičnih procjena u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji uticaj na iznose priznate u ovim finansijskim izvještajima prikazane su u Bilješci 4.

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 "Najmovi" ("MSFI 16") je izdan u januaru 2016. godine i zamjenjuje Međunarodni računovodstveni standard 17 "Najmovi" ("MRS 17"). Standard eliminiše postojeći model dvojnog računovodstva za najmoprimce i umjesto toga zahtijeva od poslovnih subjekata da prikazuju većinu najmova u izvještaju o finansijskom položaju po jedinstvenom modelu, čime se eliminiira razlika između operativnih i finansijskih najmova.

Banka je primjenila MSFI 16 od 1. januara 2019. godine primjenom modificiranog retrospektivnog pristupa, prema kojem se kumulativni efekti početne primjene priznaju u zadržanoj dobiti na dan 1. januara 2019. godine. U skladu s tim, uporedne informacije nisu izmjenjene i nastavljaju se izvještavati u skladu sa prijašnjim zahtjevima MRS-a 17. Kod inicijalnog priznavanja na dan 1. januara 2019. godine iznos prava korištenja imovine jednak je iznosu obaveze po najmu, odnosno razlikuje se samo za iznos unaprijed plaćenog najma, tako da nije bilo jednokratnog uticaja na početno stanje zadržane dobiti. Detalji promjene računovodstvenih politika objavljeni su u nastavku.

Usvajanjem MSFI 16, nema značajnijih promjena na računovodstvo najmoprimca.

I. Definicija najma

Prethodno je Banka na početku ugovora utvrđivala da li ugovor jeste ili sadrži najam na osnovu ranijih zahtjeva standarda. Banka sada procjenjuje da li ugovor jeste ili sadrži najam na osnovu definicije najma, kao što je objašnjeno u nastavku i u Napomeni 3.7.. Nakon prelaska na MSFI 16, Banka je izabrala primijeniti dozvoljena pojednostavljenja u procjeni najmova te je iskoristila mogućnost zadržavanja definicije najma prilikom prelaska na novi standard. To znači da je primjenila MSFI 16 samo na ugovore koji su prethodno identificirani kao najmovi u skladu sa MRS-om 17 i IFRIC-om 4, te nije radila ponovnu procjenu da li se radi o najmu u skladu s MSFI 16.

II. Kao najmoprimac

Kao najmoprimac, Banka iznajmljuje sredstva kao što su poslovni prostori i vozila. Banka je prethodno klasifikovala najmove kao operativne ili finansijske najmove na temelju procjene da li najmovi značajno prenose sve rizike i koristi povezane s vlasništvom nad osnovnom imovinom na Banku. Prema zahtjevima MSFI 16, Banka priznaje imovinu sa pravom korištenja i obavezu po najmu za većinu ovih najmova, odnosno, ti najmovi su iskazani u bilansu stanja.

Na početku ili na datum izmjene ugovora koji sadrži komponentu najma, Banka dodjeljuje naknadu u ugovoru svakoj komponenti najma na temelju njegove relativne samostalne cijene.

i. Najmovi klasifikovani kao operativni najmovi prema ranijim zahtjevima MRS-a 17

Prethodno je Banka klasifikovala najmove kao operativne najmove, a u skladu sa zahtjevima MRS-a 17. U toku prelaznog perioda, za ove ugovore, obaveze za najam mjerene su po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja najma, diskontovane korištenjem inkrementalne stope zaduživanja Banke na dan 1. januara 2019. Imovina sa pravom korištenja mjeri se u iznosu jednakom obavezi za najam, usklađena s iznosom bilo kojeg unaprijed plaćenog ili obračunatog najma.

Banka je testirala imovinu sa pravom korištenja na umanjenje vrijednosti na dan prelaza i zaključila da nema naznaka za umanjenje na navedenoj imovini. Banka je koristila brojna praktična izuzeća prilikom primjene novih zahtjeva standarda vezanih za najmove koji su po prethodnim zahtjevima bili klasifikovani kao operativni najmovi.

Banka je koristila sljedeća izuzeća:

- nije priznala imovinu sa pravom korištenja i obaveze po najmovima male vrijednosti;
- nije priznala imovinu sa pravom korištenja i obaveze po najmovima koji traju do 12 mjeseci;
- isključila je inicijalne direktne troškove iz mjerenja sredstava sa pravom korištenja na datum inicijalne primjene;
- koristila naknadna saznanja prilikom određivanja uslova ugovora.

III. Kao najmodavac

Banka daje pod zakup investicijske nekretnine koje se odnose na poslovne prostore. Banka klasifikuje ove najmove kao operativni najam. Nije bilo značajnih izmjena na ove ugovore u primjeni zahtjeva MSFI 16 u odnosu na MRS 17.

IV. Uticaj na finansijske izvještaje

i. Uticaj na datum prve primjene

Banka je na datum prve primjene priznala imovinu sa pravom korištenja i pripadajuće obaveze po najmu. Imovina s pravom korištenja priznata je u iznosu jednakom obavezama po najmu, umanjeno za iznos unaprijed plaćenog najma, te stoga nije bilo uticaja primjene MSFI-ja 16 na početno stanje zadržane dobiti Banke na dan 1. januara 2019. Efekti prve primjene za imovinu s pravom korištenja prikazani su u Napomeni 28 *Imovina sa pravom korištenja*, a za obaveze po najmu u Napomeni 34 *Obaveze po najmu*.

Efekti prve primjene prikazani su u tabeli u nastavku:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Na dan 1. januara 2019. godine
Imovina s pravom korištenja	13.254
Obaveze po najmu	12.583

Obaveze po najmu, klasifikovanom kao operativni najam, mjere se po sadašnjoj vrijednosti preostalih obaveza te su diskontirane korištenjem inkrementalne kamatne stope na dan 1. januara 2019. od 2 procenta.

Obaveze za operativni najam na dan 31. decembar 2018.	18.369
Diskontovana vrijednost korištenjem inkrementalne kamatne stope na 1. januar 2019. godine	16.845
Izuzeće od priznavanja za najmove imovine male vrijednosti	2.610
Izuzeće priznavanja za najmove s rokom dospijea kraćim od 12 mjeseci na dan prve primjene	1.652
Obaveze po najmu priznate na 1. januar 2019. godine	12.583

3. Značajne računovodstvene politike

Izuzet prethodno opisanih promjena u Biljezi 2.5, računovodstvene politike Banke opisane u nastavku dosljedno su primjenjivane za sve periode prikazane u ovim odvojenim finansijskim izvještajima.

3.1. Transakcije u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama inicijalno se registruju po kursu valute na datum transakcije. Monetarna imovina i obaveze iskazane u stranim valutama se preračunavaju na dan izvještavanja primjenom kursa važećeg na taj datum. Nemonetarne stavke u stranoj valuti iskazane po fer vrijednosti preračunavaju se primjenom tečajeva važećih na dan utvrđivanja fer vrijednosti. Nemonetarne stavke koje se mjere po historijskom trošku u stranoj valuti se ne preračunavaju ponovo na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali preračunavanjem priznaju se u bilansu uspjeha za period.

Banka vrednuje imovinu i obaveze po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine važećem na datum izvještavanja. Kursevi Centralne banke za najznačajnije valute koje je Banka primjenjivala u izradi izvještaja o finansijskom položaju na datume izvještavanja bili su kako slijedi:

31. decembar 2019.	EUR 1 = KM 1,95583	USD 1 = KM 1,74799
31. decembar 2018.	EUR 1 = KM 1,95583	USD 1 = KM 1,70755

3.2. Prihodi i rashodi od kamata

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. "Efektivna kamatna stopa" je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće gotovinske isplate ili primanja kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine; ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, koji nisu kupljena ili kreditno umanjena finansijska imovina, Banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali ne i očekivani kreditni gubitak (eng. ECL). Za kupljenu ili nastalu kreditno umanjenu finansijsku imovinu, kreditno usklađena efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju procijenjenih budućih novčanih tokova uključujući i očekivani kreditni gubitak.

Izračun efektivne kamatne stope uključuje troškove transakcije, naknade i poene koji su plaćeni ili primljeni i koji su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju dodatne troškove koji se mogu izravno pripisati sticanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.

Amortizovani trošak i bruto knjigovodstvena vrijednost

"Amortizovani trošak" je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijske obaveze mjere pri inicijalnom priznavanju, umanjeno za otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između inicijalnog iznosa i iznosa po roku dospijea, i, za finansijsku imovinu, usklađeno za bilo koji očekivani kreditni gubitak (ili umanjenje vrijednosti).

"Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine" je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađivanja za bilo koji očekivani kreditni gubitak.

Obračun prihoda i rashoda od kamata

Efektivna kamatna stopa finansijske imovine ili finansijskih obaveza izračunava se pri početnom priznavanju. Pri izračunu kamatnih prihoda i rashoda, efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine (kada imovina nije umanjena za kreditne gubitke) ili na amortizovani trošak obaveza. Efektivna kamatna stopa revidira se kao rezultat periodične procjene novčanih tokova instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom kako bi se odrazila kretanja tržišnih kamatnih stopa.

Međutim, za finansijsku imovinu koja je nakon početnog priznavanja kreditno umanjena, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske imovine. Ako imovina više nije kreditno umanjivana, izračun kamatnog prihoda se vraća na bruto osnovicu.

Za finansijsku imovinu koja je bila kreditno umanjena prilikom početnog priznavanja, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak imovine. Izračun prihoda od kamata ne vraća se na bruto osnovu, čak i ako se kreditni rizik imovine poboljša.

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće novčane isplate i uplate kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili, gdje je to prikladno, kraćeg razdoblja) na knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze. Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope Banka procijenjuje buduće novčane tokove, uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali ne i buduće kreditne gubitke.

U izračun efektivne kamatne stope uključuju se troškovi transakcija, naknada i poena koji su plaćeni ili primljeni i koji su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju inkrementalne troškove koji se mogu izravno pripisati sticanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.

3.3. Prihodi i rashodi od naknada

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obavezu uključuju se u mjerenje efektivne kamatne stope, i priznaju se u prihode i rashode od kamata.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija, kao takvi, sastoje se uglavnom od naknada za transakcije kreditnim karticama, izdavanja garancija i akreditiva, platnog prometa u zemlji i inostranstvu i drugih usluga i priznaju se u bilansu uspjeha po izvršenju relevantne usluge.

Prihodi od naknada i provizija proistekli iz ugovora sa klijentima mjere se na temelju naknade utvrđene u ugovoru sa klijentima. Banka priznaje prihod kad prenosi uslugu na klijenta.

Tabela u nastavku prikazuje prirodu i vrijeme ispunjavanja obaveza prema kupcima, uključujući značajne uvjete plaćanja i povezane politike priznavanja prihoda.

Vrsta usluge	Priroda i vrijeme ispunjavanja obaveza, uključujući značajne uvjete plaćanja	Priznavanje prihoda u skladu sa MSFI 15
Bankarske usluge u poslovanju sa stanovništvom i pravnim osobama	Banka pruža bankovne usluge klijentima u poslovima sa stanovništvom i pravnim licima, uključujući upravljanje računima, prekoračenjima, transakcijama sa stranim valutama, kreditnim karticama i uslugama. Naknade na konstantnoj osnovi za upravljanje računima se obračunavaju na mjesečnoj osnovi. Banka utvrđuje tarife posebno za poslovanje sa stanovništvom i pravnim licima na godišnjoj osnovi. Naknade koje se zasnivaju na transakcijama, transakcijama sa stranim valutama i prekoračenjima se naplaćuju od klijenta u trenutku nastanka transakcije. Usluge se naplaćuju na mjesečnoj osnovi na bazi utvrđenih naknada koje se revidiraju godišnje od strane Banke.	Prihod od naknada po računima i uslugama se priznaje tokom vremena kad se usluga pruža. Prihod od transakcija se priznaje u trenutku nastanka transakcije.

Ugovor sa klijentom koji rezultira priznavanjem finansijskog instrumenta u finansijskim izvještajima Banke može biti djelimično u okviru MSFI 9 i djelimično u okviru MSFI 15. Ako je to slučaj, Banka prvo primjenjuje MSFI 9 da odvoji mjerenje dijela ugovora koji je u okviru MSFI 9 a na ostatak primjenjuje MSFI 15.

3.4. Neto prihod od trgovanja

“Neto prihod od trgovanja” obuhvata dobitke umanjene za gubitke koji se odnose na imovinu i obaveze koje se drže radi trgovanja i uključuje sve promjene fer vrijednosti, kamate i kursne razlike.

3.5. Neto prihod od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Neto prihod od ostalih finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha odnosi se na derivative koji nisu namijenjeni trgovanju i koji se drže radi upravljanja rizicima koji nisu dio kvalifikovanih odnosa zaštite, finansijska imovina i obaveze mjere se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Nabrojano uključuje promjene u fer vrijednosti, kamate, dividende i kursne razlike.

3.6. Prihod od dividendi

Prihod od dividende se priznaje u bilansu uspjeha kada je utvrđeno pravo na primanje dividende i ako se iznos dividende može pouzdano izmjeriti.

3.7. Najmovi

Banka je primijenila MSFI 16 koristeći modificirani retrospektivni pristup, te stoga usporedni podaci nisu izmjenjeni i nastavljaju se prikazivati prema zahtjevima MRS-a 17. Pojednostosti računovodstvenih politika prema MRS-u 17 su prikazani zasebno.

Politika primjenjiva nakon 1. januara 2019. godine

Na početku sklapanja ugovora, Banka ocjenjuje da li ugovor jeste ili sadrži komponentu najma. Ugovor jeste ili sadrži komponentu najma ako prenosi pravo kontrole nad upotrebom utvrđene imovine u određenom vremenskom razdoblju u zamjenu za naknadu. Kako bi se procijenilo prenosi li ugovor pravo kontrole nad korištenjem identificirane imovine, Banka koristi definiciju najma prema MSFI 16.

Ova se politika primjenjuje na ugovore sklopljene na dan ili nakon 1. januara 2019. godine.

i) Najmovi gdje je Banka najmoprimac

Banka priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze po najmu od datuma početka ugovora o najmu. Imovina s pravom korištenja, inicijalno se mjeri po trošku, koji je jednak početnoj vrijednosti obaveze za najam usklađeno za bilo koja plaćanja najma izvršena na dan ili prije početka ugovora o najmu, plus bilo koji direktni troškovi nastali i procjena troškova koji bi mogli nastati prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, obnavljanja lokacije na kojoj se imovina nalazi ili vraćanje imovine u stanje kakvo iziskuju uslovi ugovora o najmu. Obaveza za navedene troškove nastaje s prvim danom trajanja najma ili kao posljedica korištenja predmetne imovine tokom određenog perioda.

Prilikom preračuna vrijednosti prava na korištenje sredstava i pripadajuće obaveze Banka u cijenu najamnine ne uključuje iznos poreza na dodanu vrijednost.

Nakon početnog priznavanja, imovina s pravom korištenja se amortizuje primjenom linearne metode do datuma kraja ugovora o najmu ili na period koji je izvjesno očekivati da će zakup biti aktivan. Pored navedenog, imovina s pravom korištenja se periodično smanjuje za iznos umanjenja vrijednosti, ukoliko je primjenjivo.

Obaveza po najmu, inicijalno se mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena na dan početka ugovora o najmu, korištenjem kamatne stope iz ugovora ili u slučaju da ovakva stope ne može biti lako odrediva, inkrementalne stope zaduživanja. Inkrementalnu stopu zaduživanja Banka definiše kao kamatnu stopu koju plati za posudbu sredstava po osnovu uzetih kreditnih linija.

Plaćanja po osnovu najma uključena u mjerenje obaveze po osnovu najma obuhvataju sljedeća plaćanja:

- fiksna plaćanja uključujući u suštini fiksna plaćanja, umanjena za eventualne primljene podsticaje u vezi s najmom;
- promjenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno mjerena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja najma;
- iznose koji se očekuju da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru garantovanog ostatka vrijednosti;
- cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerovatnoća da će najmoprimac iskoristiti tu opciju, i kazne za raskid najma, ukoliko period trajanja najma pokazuje da je najmoprimac iskoristio tu opciju.

Obaveza po najmu mjeri se po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamate. Preispituje se kad dođe do promjene budućih plaćanja najma koja proizlaze iz promjene indeksa ili stopa, ako postoji promjena u procjeni Banke za iznos za koji se očekuje da će biti plativ za garantovani ostatak vrijednost, u slučaju da Banka promijeni svoju procjenu da li će se iskoristiti opciju kupovine, produženja ili ukidanja ili ako postoji revidirana fiksna najamnina u osnovi.

Kada se obaveza po najmu ponovno mjeri na ovaj način, vrši se odgovarajuće usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja ili se nastala razlika evidentira kroz bilans uspjeha u slučaju da je knjigovodstvena vrijednost imovina s pravom korištenja svedena na nulu.

Banka iskazuje imovinu s pravom korištenja, te obavezu po najmu kao posebne pozicije u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Banka ne priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze za imovinu male vrijednosti (granična vrijednost imovine je 5.000 EUR) i kratkoročne najmove.

Dobici ili gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali, u korist, odnosno na teret prihoda.

Politika primjenjiva do 1. januara 2019. godine

ii) Najmovi gdje je Banka najmodavac

Generalno, računovodstvena politika Banke kao najmodavca ne razlikuje se od zahtjeva MSFI 16.

Plaćanja temeljem operativnog najma priznaju se kao prihod primjenom linearne metode u bilansu uspjeha kroz vijek trajanja ugovora o najmu, te se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju u slučaju vremenskog ne poklapanja stvarnog trenutka plaćanja i iskazivanja troška najma.

iii) Najmovi gdje je Banka najmoprimac

U usporednom periodu, kao najmoprimac, Banka je klasifikovala najmove koji su prenosili suštinski sve rizike i koristi vlasništva kao finansijski najam. U tom slučaju, zakupljena imovina se početno mjerila po fer vrijednosti ili po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja, u zavisnosti šta je niže. Minimalna plaćanja najma bila su plaćanja tokom trajanja najma koje je najmoprimac morao izvršiti, isključujući bilo koja potencijalna plaćanja. Nakon početnog priznavanja, sredstva su knjižena u skladu s računovodstvenom politikom primjenjivom na to sredstvo.

Imovina koja se držala pod drugim najmovima klasifikovana je kao operativni najam i nije se priznavala u izvještaju o finansijskom položaju. Plaćanja izvršena u okviru operativnog najma priznavana su u bilansu uspjeha proporcionalno tokom trajanja najma.

3.8. Oporezivanje

Poreski rashod s temelja poreza na dobit jest zbirni iznos tekuće poreske obaveze i odgođenih poreza.

Tekući porez na dobit

Poreski rashod se temelji na oporezivoj dobiti za godinu. Neto dobit perioda iskazana u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti razlikuje se od oporezive dobiti jer uključuje stavke prihoda i rashoda koje su oporezive ili neoporezive u drugim godinama, kao i stavke koje nikada nisu oporezive ni odbitne. Tekuća poreska obaveza Banke izračunava se primjenom poreskih stopa koje su na snazi, odnosno u postupku donošenja na datum izvještajnog perioda.

Odgođeni porez na dobit

Odgođeni porez jest iznos za koji se očekuje da će po njemu nastati obaveza ili povrat temeljem razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u nekonsolidovanim finansijskim izvještajima i pripadajuće poreske osnovice koja se koristi za izračunavanje oporezive dobiti, a obračunava se metodom bilansne obaveze. Odgođene poreske obaveze općenito se priznaju za sve oporezive privremene razlike, a odgođena poreska imovina se priznaje u onoj mjeri u kojoj je vjerovatno da će biti raspoloživa oporeziva dobit na temelju koje je moguće iskoristiti privremene razlike koje se odbijaju.

Knjigovodstveni iznos odgođene poreske imovine preispituje se na svaki datum izvještavanja i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerovatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela poreske imovine.

3.9. Ulaganja u zavisna društva

Zavisno društvo je subjekt koji je pod kontrolom Banke. Kontrola se postiže na način da Banka ima pravo na varijabilne prinose iz svog učešća u zavisnom društvu i da ima mogućnost uticati na te prinose kroz vlast nad povezanim društvom.

Ulaganja u zavisna društva u ovim odvojenim finansijskim izvještajima vrednuju se po trošku sticanja umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti, ako postoje.

3.10. Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja

Pridruženo društvo je subjekt, u kojem Banka ima značajan uticaj, ali koji nije ni zavisno društvo, niti zajedničko ulaganje. Značajan uticaj je moć sudjelovanja u odlukama o finansijskim i poslovnim politikama subjekta koji je predmet ulaganja, ali nije i kontrola, niti zajednička kontrola nad tim politikama.

Zajedničko ulaganje odnosi se na udjele u zajednički kontrolisanom pravnom licu. Zajednički kontrolisano pravno lice je poduhvat u kojem Banka ima zajedničku kontrolu, pri čemu Banka ima pravo na neto imovinu poduhvata umjesto prava na sredstva ili preuzimanja obaveza zajednički kontrolisanog pravnog lica.

Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja su u ovim odvojenim finansijskim izvještajima prikazana po trošku sticanja umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti, ako postoje.

3.11. Finansijska imovina i obaveze

Priznavanje i početno mjerenje

Banka inicijalno priznaje kredite i potraživanja, depozite, izdate dužničke vrijednosne papire i subordinirane obaveze na dan nastanka. Svi ostali finansijski instrumenti (uključujući redovnu kupovinu i prodaju finansijskih sredstava) priznaju se na datum trgovanja, odnosno na datum na koji Banka postaje strana ugovornih odredbi instrumenta.

Finansijska imovina ili finansijska obaveza se početno mjeri po fer vrijednosti uvećanoj, osim za finansijsku imovinu i obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati njegovom sticanju ili izdavanju.

3.11.1. Finansijska imovina

(i) Klasifikacija i naknadno mjerenje

Prilikom početnog priznavanja Banka klasifikuje finansijsku imovinu prema sljedećim kategorijama:

- finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku;
- finansijska imovina mjerena kroz ostalu sveobuhvatnu dobit;
- finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Zahtjevi klasifikacije za dužničke i vlasničke instrumente navedeni su ispod:

1. Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su oni instrumenti koji zadovoljavaju definiciju finansijske obaveze od strane izdavaoca kao što su krediti, obveznice i potraživanja.

Klasifikacija i naknadno mjerenje zavisi od:

- namjene upravljanja finansijskom imovinom (poslovni model);
- ugovorenih karakteristika novčanih tokova ("isključivo plaćanje glavnice i kamate", eng. Solely Payments of Principal and Interest, dalje "SPPI" test ili "SPPI").

Bazirano na ovim faktorima, Banka klasifikuje svoju finansijsku imovinu u zavisnosti od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni, kako slijedi:

- **Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova koji predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), i koja nije određena kao po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri po amortizovanom trošku. Nakon početnog priznavanja, knjigovodstvena vrijednost ove imovine je prilagođena za očekivane kreditne gubitke priznate i mjerene kao što je opisano u Bilješki 3.11.1 (iv).

Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope i uključen je u poziciju "Prihod od kamata obračunat korištenjem efektivne kamatne stope".

Dati krediti i potraživanja su nederivativna finansijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotira na aktivnom tržištu. Dati krediti i potraživanja nastaju kada banka odobrava novčana sredstva komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima te uključuju plasmane i date kredite bankama, date kredite i potraživanja od klijenata i sredstva kod centralne banke.

- **Finansijska imovina kroz ostalu sveobuhvatnu dobit**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i radi prodaje imovine, gdje novčani tokovi imovine predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, i koja nije određena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjene fer vrijednosti finansijske imovine mjerene kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti, prihoda od kamata i tečajnih razlika koji se priznaju u bilansu uspjeha osim ako se radi o vlasničkim vrijednosnicama kod kojih se nerealizovani gubici/dobici nikad ne reklasifikuju u bilans uspjeha.

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobici ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se reklasifikuju u bilans uspjeha. Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope.

- **Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

Finansijska imovina se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se naknadno ne mjeri po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Dodatno, Banka ima opciju da raspoređuje finansijsku imovinu u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kod inicijalnog priznavanja kada takva klasifikacija uklanja ili znatno umanjuje računovodstvenu neusklađenost koja bi inače nastala.

Namjena upravljanja finansijskom imovinom (Poslovni model)

Sva finansijska imovina, osim vlasničkih vrijednosnih papira koji spadaju u kategoriju ulaganja u pridružena društva, zajednička ulaganja i zavisna društva, grupisana je u poslovne modele koji označavaju način zajedničkog upravljanja skupinom finansijske imovine kao cjelinom radi ostvarenja određenog poslovnog cilja i definišu način na koji se očekuje da će finansijska imovina generisati novčane tokove.

Poslovni modeli Banke su:

- Poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovorenih novčanih tokova – objedinjava svu finansijsku imovinu koja se drži radi naplate ugovorenih novčanih tokova tokom vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Poslovni model radi naplate prolazi SPPI test, a u taj model alocirana je sljedeća finansijska imovina:
 - novčana sredstva na transakcijskim računima kod drugih banaka,
 - plasmani kod drugih banaka,
 - krediti dati klijentima,
 - ostala potraživanja.

Kreditni rizik je osnovni rizik kojim se upravlja u okviru ovog poslovnog modela.

- Poslovni model čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja finansijske imovine – objedinjava finansijsku imovinu koja se drži s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine. U poslovni model radi naplate i prodaje alocirana je sljedeća finansijska imovina:
 - dužnički vrijednosni papiri (prolazi SPPI test),
 - vlasnički vrijednosni papiri (ne prolaze SPPI test).

Rizik likvidnosti je osnovni rizik kojim se upravlja u okviru ovog poslovnog modela.

- Poslovni model unutar kojeg se finansijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun bilans uspjeha (ne prolazi SPPI test) – objedinjuje svu finansijsku imovinu koja se ne drži u okviru prethodno navedena dva poslovna modela. Finansijskom imovinom u ovom poslovnom modelu upravlja se s ciljem ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine i ostvarenjem kratkoročnog profita.

Ugovorene karakteristike novčanih tokova (SPPI)

Test obilježja ugovorenih novčanih tokova s aspekta plaćanja samo glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice jedan je od kriterija za klasifikaciju finansijske imovine u pojedinu kategoriju mjerenja. SPPI test se provodi s ciljem utvrđivanja da li kamata na nepodmirenu glavnica odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik i druge osnovne rizike posudbe, troškove kreditiranja i profitnu maržu.

SPPI test se provodi:

- za svu finansijsku imovinu, alociranu u poslovni model čiji je cilj držanje finansijske imovine radi naplate ugovorenih novčanih tokova i poslovni model čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja finansijske imovine, a na datum njenog inicijalnog priznavanja,
- za svaku finansijsku imovinu u slučajevima u kojima je izvorna imovina značajno modificirana i zbog toga ponovo priznata kao nova imovina,
- kod uvođenja novih modela i/ili programa kreditiranja kako bi se unaprijed utvrdila prihvatljivost razmatranih uslova kreditiranja u odnosu na potrebu kasnijeg praćenja vrijednosti eventualne finansijske imovine koja bi proizašla iz istih.

2. Vlasnički instrumenti

Vlasnički instrumenti su instrumenti koji ispunjavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca; odnosno to su instrumenti koji ne sadrže ugovornu obavezu plaćanja, a sadrže dokaze o preostalom učešću u neto imovini izdavaoca. Primjer kapitalnih ulaganja podrazumijeva osnovne obične dionice.

Banka naknadno mjeri sva kapitalna ulaganja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju kada je Uprava Banke izabrala, po inicijalnom priznavanju, da neopozivo odredi kapitalno ulaganje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Politika Banke je da odredi kapitalna ulaganja kao fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kada se ta ulaganja drže za druge namjene, a ne za generisanje povrata na investicije. Kada se koristi ovaj izbor, dobiti i gubici po osnovu fer vrijednosti priznaju se u ostalu sveobuhvatnu dobit i naknadno se ne reklasifikuju u bilans uspjeha, uključujući i otuđenja. Gubici od umanjenja vrijednosti (i ukidanje gubitaka od umanjenja vrijednosti) se ne izvještavaju odvojeno od drugih promjena u fer vrijednosti. Dividende, kada predstavljaju povrat na takve investicije, i dalje se ne priznaju u dobiti ili gubitku kao ostali prihod kada se utvrdi pravo Banke na primanje plaćanja.

Dobici i gubici na kapitalne investicije po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha su uključeni u neto prihod od trgovanja u bilansu uspjeha.

(ii) Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cjelini ili djelimično) kada isteknu ugovorna prava na primitke novčanih tokova iz finansijskog instrumenta ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Ovo se dešava kada Banka prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava realizovana, predana ili istekla.

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine razliku između knjigovodstvene vrijednosti (ili knjigovodstvenog iznosa raspoređenog na dio imovine koja se prestaje priznavati) i sume primljene naknade (uključujući svako novo sredstvo umanjeno za svaku novu obavezu) i bilo koji kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat kroz sveobuhvatnu dobit priznaje se u bilansu uspjeha.

Svaki kumulativni dobitak ili gubitak priznat kroz sveobuhvatnu dobit za vlasničke vrijednosne papire označene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ne priznaju se u bilansu uspjeha kod prestanka priznavanja takvih vrijednosnih papira, nego se direktno priznaju u zadržanu dobit.

(iii) Modifikacija finansijske imovine

Modifikacija izloženosti je postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora, pri čemu modifikacija može biti:

- 1) uzrokovana tekućim potrebama dužnika (npr. smanjenje efektivne kamatne stope, produženje trajanja instrumenta zamjena kolaterala i slično), a ne finansijskim poteškoćama dužnika,
- 2) uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti.

Modifikacija stavke finansijske aktive postoji kada je izvršena promjena nekih ili svih odredbi ugovora.

Banka će, u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički finansijski instrument (vrijednosni papiri i dati krediti i potraživanja), utvrditi da li je izvršena modifikacija značajna, odnosno da li je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih modifikovanih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope i sadašnje vrijednosti izmijenjenih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10 procenata.

Ukoliko je modifikacija značajna, Banka prestaje priznavati originalnu finansijsku imovinu i počinje priznavati novu finansijsku imovinu po fer vrijednosti plus troškovi transakcije i preračunava novu efektivnu kamatnu stopu sredstva. Datum modifikacije se smatra datumom inicijalnog priznavanja za potrebe izračuna umanjenja vrijednosti, uključujući i potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Nadalje, Banka također procjenjuje da li je novo priznato finansijsko sredstvo umanjene vrijednosti na dan inicijalnog priznavanja, posebno u slučaju kada je modifikacija nastala uslijed finansijskih poteškoća dužnika. Razlika u knjigovodstvenoj vrijednosti se također priznaje u bilansu uspjeha kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja.

Ukoliko modifikacija finansijskog sredstva nije značajna, te modifikacija nije rezultirala prestankom priznavanja finansijskog sredstva, onda Banka prvo iznova računa bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva koristeći revidirane novčane tokove i priznaje razliku kao dobit ili gubitak u bilansu uspjeha. Nova bruto knjigovodstvena vrijednost se preračunava diskontovanjem modifikovanih novčanih tokova originalnom efektivnom kamatnom stopom (ili primjenom efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik u slučaju POCl imovine).

Ukoliko se modifikacija odvija zbog finansijskih poteškoća dužnika, dobit ili gubitak se prikazuje zajedno sa gubitkom od umanjenja. U ostalim slučajevima, prikazuje se kao prihod od kamata izračunat korištenjem metode efektivne kamatne stope.

(iv) Umanjenje vrijednosti

MSFI 9 ističe model "tri nivoa kreditnog rizika" u vezi umanjenja vrijednosti finansijske imovine zasnovano na promjenama kreditnog kvaliteta od inicijalnog priznavanja finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine priznaje se po modelu očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za imovinu koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku i imovinu koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (osim vlasničkih instrumenata).

MSFI 9 zahtijeva da se procjene očekivani gubici na nivou gubitaka koji se očekuju u narednih 12 mjeseci (nivo kreditnog rizika 1) od početnog unosa finansijskog instrumenta. Vremenski period za izračun očekivanog gubitka postaje čitav preostali vijek trajanja sredstva koje je predmet procjene, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje u odnosu na početno mjerenje (nivo kreditnog rizika 2) ili u slučaju da je sredstvo djelimično ili u potpunosti nekvalitetno (nivo kreditnog rizika 3). Preciznije, odredbe MSFI 9 za umanjenje vrijednosti uključuju:

- raspodjelu kvalitetne finansijske imovine na raznim nivoima kreditnog rizika ("staging"), koja odgovara ispravka-ma vrijednosti zasnovanim na očekivanim gubicima tokom narednih 12 mjeseci (takozvani "nivo kreditnog rizika 1") ili vijeku trajanja za cijelo preostalo trajanje instrumenta (takozvani "nivo kreditnog rizika 2"), kod postojanja značajnog porasta kreditnog rizika;
- raspodjelu djelimično ili u potpunosti nekvalitetne finansijske imovine u tzv. "nivo kreditnog rizika 3", uvijek uz ispravke vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom cijelog trajanja instrumenta;
- uključivanje očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) u izračun, kao i očekivane buduće promjene makroekonomskog scenarija.

Mjerenje ECL-a

Očekivani kreditni gubici se mjere kako slijedi:

- *finansijska imovina koja nije kreditno umanjena na datum izvještavanja*: kao sadašnja vrijednosti nedostajuće gotovine (tj. razlika između novčanih tokova nastalih prema subjektu u skladu sa ugovorom i novčanog toka koji banka očekuje da primi);
- *finansijska imovina koja je kreditno umanjena na datum izvještavanja*: kao razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova;
- *neiskorištene kreditne obaveze*: kao sadašnja vrijednost razlike između ugovorenog novčanog toka nastalog prema Banci ukoliko je obaveza neiskorištena i novčanog toka koji Banka očekuje da primi; i
- *ugovori o finansijskim garancijama*: očekivane uplate za podmirenje imaoća garancije manje iznos koji Banka očekuje da će nadoknaditi.

Pogledati Bilješku 5.1.4.

Kreditno umanjena finansijska imovina

Na svaki datum izvještavanja, Banka procjenjuje da li je finansijska imovina koja se vodi po amortizovanom trošku i dužnička finansijska imovina koja se vodi po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kreditno umanjena (u daljnjem tekstu "finansijska imovina nivo kreditnog rizika 3"). Finansijska imovina je kreditno umanjena kada dođe do jednog ili više događaja koji imaju štetan uticaj na procijenjene buduće novčane tokove finansijske imovine.

Dokazi da je finansijska imovina kreditno umanjena uključuju sljedeće dostupne podatke:

- značajne finansijske poteškoće dužnika ili izdatelja;
- kršenje ugovora kao što je neispunjavanje obaveza ili neispoštovani rok dospelja;
- restrukturiranje kredita ili predujma od strane Banke pod uvjetima koje Banka ne bi drugačije razmatrala;
- postaje vjerovatno da će zajmoprimac ući u stečaj ili drugu finansijsku reorganizaciju; ili
- nestanak aktivnog tržišta za vrijednosni papir zbog finansijskih poteškoća.

Kredit koji je bio ponovno ugovoren zbog pogoršanja stanja zajmoprimca obično se smatra kreditno umanjenim, osim ako postoje dokazi da je rizik nenaplativosti ugovornih novčanih tokova značajno smanjen i da nema drugih pokazatelja umanjjenja.

Prezentacija rezervisanja za ECL u izvještaju o finansijskom položaju

Rezervisanja za gubitke od ECL se prezentuju u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

- *finansijska imovina iskazana po amortizovanom trošku*: kao odbitna stavka od bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine;
- *kreditne obaveze i ugovori o finansijskim garancijama*: generalno kao rezervisanje;
- *gdje finansijski instrument uključuje i iskorištenu i neiskorištenu komponentu, i Banka ne može identificirati ECL na iskorištenu i neiskorištenu kreditnoj obavezi*: Banka prezentuje kombinovanu rezervaciju za gubitke za obje komponente. Kombinovani iznos se prezentira kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti iskorištene komponente. Svaki višak preko knjigovodstvene vrijednosti iskorištene komponente se prezentira kao rezervisanje; i
- *dužnički vrijednosni papiri mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit*: umanjnje vrijednosti se ne priznaje u izvještaju o finansijskom položaju jer je knjigovodstvena vrijednost te imovine i njihova fer vrijednost. Međutim, umanjnje vrijednosti se objavljuje i priznaje u rezervi za fer vrijednost.

Pogledati i Bilješku 5.1.4.

POCI imovina – imovina koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti

Finansijskom imovinom koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti smatra se imovina kod koje postoje objektivni dokazi o umanjnju vrijednosti (koja je u defaultu) u trenutku inicijalnog priznavanja.

Takva imovina može nastati u slučaju da:

- banka otkupi imovinu koja ima objektivne dokaze o umanjnju vrijednosti uz značajan diskont ili
- u slučaju značajne modifikacije instrumenta koji se već nalazi u statusu neispunjenja obaveza ili
- u slučaju da sama značajna modifikacija instrumenta predstavlja razlog za ulazak u status neispunjavanja obaveza,
- banka odobri novi plasman klijentu koji već ima značajni udio portfolija u statusu neispunjavanja obaveza.

Banka ne kupuje plasmane umanjene vrijednosti (tzv. bad debt), stoga POCI imovina predstavlja inicijalno ili zbog značajne modifikacije ponovno priznate instrumente koji su na dan priznavanja u statusu neispunjavanja obaveza (defaultu).

Otpisi

Kreditni i dužnički vrijednosni papiri se otpisuju (djelom ili u potpunosti) gdje ne postoji razumno očekivanje povrata finansijske imovine djelom ili u potpunosti. Ovo je uglavnom slučaj kada Banka odredi da dužnik nema imovinu, izvore ili prihode koji mogu generirati dovoljne novčane tokove da otplate iznos koji je predmet otpisa. Ovo ocjenjivanje se vrši na nivou pojedinačnog sredstva.

Ponovno sticanje prethodno otpisanih iznosa uključuje se u "gubici od umanjnja vrijednosti finansijskih instrumenata" u bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Finansijska sredstva koja su otpisana i dalje mogu da budu predmet ponovnog sticanja da bi bila u skladu sa procedurama Banke.

Banka otpisuje dug ili investiciju u jemstvo duga, djelom ili u potpunosti, i svaku povezanu isplatu za gubitak od umanjnja vrijednosti kada je kreditni odbor Banke utvrdio da nisu postojale realne mogućnosti ponovnog sticanja.

3.11.2. Finansijske obaveze

(i) Klasifikacija

Banka klasifikuje finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i po amortizovanom trošku. Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijskih instrumenata kod početnog priznavanja i preispituje tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha imaju dvije podkategorije: finansijski instrumenti koji se drže radi trgovanja (uključujući derivative) i oni koje Uprava inicijalno rasporedi u ovu kategoriju. Finansijski instrument raspoređuje se u ovu kategoriju isključivo ukoliko je nastao ili stečen radi prodaje ili kupovine u kratkom roku, u svrhu kratkoročnog sticanja profita ili raspoređivanjem od strane rukovodstva u ovu kategoriju kod inicijalnog priznavanja. Banka nema finansijskih obaveza klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze čine sve finansijske obaveze koje nisu vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i uključuju obaveze prema klijentima, obaveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama kao i subordinirani dug.

(ii) Inicijalno i naknadno mjerenje

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se inicijalno po fer vrijednosti, dok se transakcijski troškovi priznaju odmah kao rashod u bilansu uspjeha. Naknadno mjerenje je također po fer vrijednosti.

Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Ostale finansijske obaveze se početno vrednuju po svojoj fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

(iii) Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijske obaveze kada samo kada one prestaju postojati, to jeste kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

(iv) Modifikacija finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijsku obavezu kada su uslovi promijenjeni i kada su novčani tokovi modificirane obaveze suštinski drugačiji. U tom slučaju, nova finansijska obaveza bazirana na modificiranim uvjetima se priznaje po fer vrijednosti. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti i finansijske obaveze se prestaje priznavati i priznaje se plaćena naknada u bilansu uspjeha. Plaćena naknada uključuje prenesenu nefinansijsku imovinu, ukoliko je ima, preuzimanje obaveza uključujući novu modificiranu finansijsku obavezu.

Ukoliko modifikacija finansijske obaveze nije obračunata kao prestanak priznavanja, onda se trošak amortizacije te obaveze ponovo računa diskontovanjem modificiranog novčanog toka po izvornim efektivnim kamatnim stopama i rezultira priznavanjem u bilansu uspjeha kao dobitak ili gubitak. Kod finansijskih obaveza sa promjenjivom stopom, izvorna kamatna stopa korištena za izračun modifikacije dobiti ili gubitka usklađuje se tako da reflektuje trenutne tržišne uvjete u vrijeme modifikacije. Troškovi i naknade koji nastaju priznaju se kao usaglašavanje knjigovodstvene vrijednosti obaveze ili amortizovane vrijednosti tokom prestalog vijeka modificirane finansijske obaveze kroz ponovno računanje efektivne kamatne stope na instrument.

3.11.3. Prebijanje finansijske imovine i obaveza

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se prikazuje u finansijskom izvještaju, kada, i samo kada Banka ima zakonsko pravo da vrši prebijanje i ima namjeru podmiriti je na neto osnovi ili realizirati imovinu i istovremeno podmiriti obavezu.

Prihodi i rashodi se iskazuju na neto osnovi samo kada je dozvoljeno u skladu sa MSFI, ili za dobitke i gubitke koji proizilaze iz sličnih transakcija, kao u poslovima trgovine.

3.11.4. Mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza

Fer vrijednost je cijena koja bi se dobila za prodaju sredstava ili koja bi se platila za prijenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum mjerenja na glavnom, ili ako je to nemoguće, na najpovoljnijem tržištu kojem Banka ima pristup na taj dan. Fer vrijednost obaveze izražava njen rizik neizvršavanja.

Kada je to moguće, Banka mjeri fer vrijednost instrumenta preko iskazane cijene na aktivnom tržištu za taj instrument. Tržište se smatra aktivnim ako se transakcije za sredstva ili obavezu odvijaju dovoljno često i u opsegu dovoljnom za davanje informacija o cijenama na redovnoj osnovi (nivo 1 hijerarhije fer vrijednosti).

Ukoliko ne postoje iskazane cijene na aktivnom tržištu, Banka onda koristi tehnike procjene koji maksimiziraju korištenje relevantnih dostupnih ulaznih podataka (nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti) i minimiziraju korištenje nedostupnih ulaznih podataka. Odabrana tehnika procjene uključuje sve faktore koje bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene transakcije.

Najbolji dokaz fer vrijednosti finansijskog instrumenta prilikom početnog priznavanja je uobičajeno cijena transakcije – fer vrijednost date ili primljene naknade. Ukoliko Banka odredi da se fer vrijednost prilikom početnog priznavanja razlikuje od cijene transakcije, te da fer vrijednost nije potkrijepljena ni kotiranom cijenom na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obavezu niti na osnovu tehnike procjene koja koristi samo dostupne tržišne podatke, onda se finansijski instrument inicijalno priznaje po fer vrijednosti prilagođenoj kako bi se odgodile razlike između fer vrijednosti prilikom početnog priznavanja i cijene transakcije. Naknadno se te razlike priznaju u dobit ili gubitak na odgovarajućoj bazi tokom vijeka instrumenta ali ne kasnije od momenta kada je procjena u potpunosti potkrijepljena dostupnim tržišnim podacima ili kada je transakcija zatvorena.

Ukoliko sredstva ili obaveze za koje se određuje fer vrijednost imaju ponuđenu cijenu i traženu cijenu, Banka mjeri sredstva i duge pozicije po ponuđenoj cijeni, a obaveze i kratke pozicije po traženoj cijeni.

Portfoliji finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji su izloženi tržišnom riziku i kreditnom riziku kojim upravlja Banka na bazi neto izloženosti bilo tržišnom ili kreditnom riziku se mjere na bazi cijene koja bi bila određena za prodaju neto duge pozicije (ili plaćena za prijenos neto kratke pozicije) za određenu izloženost riziku. Ove prilagodbe nivoa portfolija su dodijeljene individualnim sredstvima i obavezama na bazi relativnih prilagodbi rizika za svaki pojedinačni instrument u portfoliju.

Fer vrijednost sredstava po viđenju nije manja od iznosa koji se plaća po viđenju.

Banka priznaje transfere između nivoa hijerarhije fer vrijednosti u izvještajnom periodu u kojem se desila promjena.

3.11.5. Specifični finansijski instrumenti

Novac i novčani ekvivalenti

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti obuhvataju sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, stanja na žiro računima kod drugih banaka kao i sredstva oročena kod drugih banaka originalno na period do 3 mjeseca od datuma nastanka.

Novac i novčani ekvivalenti iskazuju se po amortizovanom trošku u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Novac i novčani ekvivalenti isključuju obaveznu minimalnu rezervu kod Centralne banke, budući da sredstva obavezne rezerve nisu na raspolaganju Banci u njenom svakodnevnom poslovanju. Obavezna minimalna rezerva kod Centralne banke je iznos koji su obavezne izdvajati sve poslovne banke koje imaju dozvolu za rad u Bosni i Hercegovini.

Plasmani kod banaka i obavezna rezerva kod Centralne banke

Plasmani kod banaka oročeni na period preko 3 mjeseca i obavezna rezerva kod Centralne banke klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i iskazuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Dati krediti i potraživanja

Dati krediti i potraživanja iskazuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti kako bi se prikazali i procjenjeni nadoknadivi iznosi.

“Krediti i potraživanja” u izvještaju o finansijskom položaju uključuju:

- kredite i potraživanja koja se mjere po amortizovanom trošku (pogledati Bilješku 3.11.1), inicijalno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za početne troškove, a naknadno po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope,
- kredite i potraživanja raspoređene po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koji se mjere po fer vrijednosti sa promjenama u fer vrijednosti koji se priznaju u bilansu uspjeha.

Investicioni vrijednosni papiri

“Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- dužničke vrijednosne papire mjerene po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

“Finansijska imovina po amortizovanom trošku” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- dužničke vrijednosne papire mjerene po amortizovanom trošku.

“Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- vlasničke vrijednosne papire mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Banka je odlučila priznavati kroz sveobuhvatnu dobit promjene fer vrijednosti za određena ulaganja u vrijednosne papire koji se ne drže radi trgovanja. Izbor se vrši na bazi svakog pojedinačnog instrumenta pri početnom priznavanju i neopoziv je.

Gubici i dobiti vlasničkih instrumenata se nikad ne reklasifikuju kroz bilans uspjeha i umanjenje se ne priznaje kroz bilans uspjeha. Dividenda se priznaje kroz bilans uspjeha osim ako jasno ne predstavlja povrat dijela troška investiranja, u kom se slučaju priznaje kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Kumulativni dobiti i gubici priznati kroz ostalu sveobuhvatnu dobit se transferišu u zadržanu dobit u slučaju prodaje ulaganja.

Finansijske garancije i kreditne obaveze

“Finansijske garancije” su ugovori koji zahtijevaju od banke da izvrši specifična plaćanja kao nadoknadu vlasnicima uslijed gubitka koji proizilazi iz neizvršenja obaveza dužnika kada ugovorni uvjeti nastanu. “Kreditne obaveze” su obaveze banke da plasiraju kredit pod unaprijed ugovorenim uvjetima.

Uzeti kamatonosni krediti i subordinisani dug

Uzeti kamatonosni krediti i subordinirani dug klasificiraju se kao ostale finansijske obaveze i početno se priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za pripadajuće transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, pri čemu se svaka razlika između primitaka (umanjena za troškove transakcije) i otkupne vrijednosti priznaje u bilansu uspjeha tokom razdoblja trajanja posudbe korištenjem metode efektivne kamatne stope.

Tekući računi i depoziti banaka i klijenata

Tekući računi i depoziti su klasificirani kao ostale obaveze i početno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove, a naknadno se iskazuju po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.12. Nekretnine i oprema

Priznavanje i mjerenja

Nekretnine i oprema početno se iskazuju po trošku nabavke umanjenom za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak nabavke obuhvata nabavnu cijenu i sve troškove direktno povezane s dovođenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Naknadni troškovi se uključuju u neto knjigovodstvenu vrijednost ili se iskazuju kao zasebna imovina samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi utjelovljene u okviru dijela biti protjecane u Banku i da se njihov trošak može pouzdano mjeriti. Troškovi svakodnevnih popravki i održavanja priznaju se u bilansu uspjeha u trenutku nastanka.

Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu. Amortizacija se obračunava na temelju procijenjenog vijeka upotrebe sredstva, koristeći linearnu metodu koja je kako slijedi:

Procijenjene stope amortizacije bile su kako slijedi:

Zgrade	2%
Namještaj i automobili	10%-14%
Računari	33,3%
Ostala oprema	7%-15%

Dobici ili gubici od otpisa ili otuđenja materijalne imovine utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa te imovine i priznaju se u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali.

3.13. Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se iskazuje po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjena vrijednosti. Trošak uključuje sve troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju imovine:

Procijenjene stope amortizacije bile su kako slijedi:

Nematerijalna imovina	20%
-----------------------	-----

3.14. Ulaganja u investicijske nekretnine

Ulaganja u investicijske nekretnine obuhvataju nekretnine u posjedu radi zarade prihoda od najma ili zbog porasta vrijednosti kapitalne imovine, ili oboje, i početno se mjere po trošku nabavke, uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ulaganja u nekretnine mjere se po trošku nabavke umanjenom za ispravak vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjena vrijednosti. Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu i obračunava se na osnovu procijenjenog životnog vijeka sredstva, korištenjem linearne metode kako slijedi:

Zgrade	2%
--------	----

3.15. Imovina stečena naplatom potraživanja

Banka može priznati aktivu koja je prvobitno primljena kao kolateral po kreditu nakon ispunjenja ugovornih odredbi ili poduzetih određenih pravnih radnji. Kad su oba ispod navedena uvjeta ispoštovana, određena aktiva će biti priznata u bilansu stanja Banke:

- nakon što se završe pravne radnje oko sticanja;
- nakon što Banka postane vlasnik imovine.

Klasifikacija i mjerenje ove aktive zavisi od namjene držanja imovine. Konkretno, imovina može biti klasifikovana u skladu sa MRS 16 (ako se imovina koristi u poslovne svrhe), MRS 40 (ako se imovina koristi za zaradu od najamnine ili kapitalne dobiti), MRS 2 (kad je imovina stečena redovnim poslovanjem, isključivo sa namjerom da se proda u razumno kratkom periodu). Klasifikacija u skladu sa MSFI 5 je također dozvoljena, ako se steknu uslovi.

Slijedeći početno priznavanje po fer vrijednosti u bilansu stanja, imovina stečena naplatom će se priznati u skladu sa MRS 16 po trošku sticanja (uz obračun amortizacije i povremenog testiranja na umanjene vrijednosti). Imovina klasifikovana u skladu sa MRS 2 će se mjeriti po manjoj vrijednosti između troška i neto utržive vrijednosti, te se neće amortizovati i bit će samo predmet testa na umanjene vrijednosti. Imovina klasifikovana po MSFI 5 procjenjuje se na nižu vrijednost između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

3.16. Imovina koja se drži radi prodaje

Dugotrajna imovina klasifikuje se kao imovina koja se drži radi prodaje ako je veoma vjerovatno da će se nadoknadi ti prvenstveno prodajom, a ne kontinuiranim korištenjem.

Ova imovina se obično mjeri po nižoj vrijednosti između knjigovodstvene i fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje. Umanjenja vrijednosti kod početne klasifikacije u imovinu koja se drži radi prodaje, kao i naknadni dobiti i gubici nastali ponovnim mjerenjem priznaju se kroz bilans uspjeha.

Nakon što se klasifikuje kao imovina za prodaju, nematerijalna imovina, nekretnine, postrojenja i oprema se više ne amortizuju, a svako ulaganje koje se mjeri po metodi vlasničkog udjela se više ne priznaje.

3.17. Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na svaki datum izvještajnog perioda Banka preispituje knjigovodstvene iznose svojih nekretnina i opreme da bi utvrdila postoje li naznake da je došlo do gubitaka uslijed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjemem.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo.

Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod u bilansu uspjeha.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu uslijed umanjenja vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje uslijed revalorizacije.

3.18. Rezervisanja za obaveze i troškove

Rezervacije se priznaju kada Banka ima sadašnju zakonsku ili konstruktivnu obavezu kao rezultat prošlih događaja za koje je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi za podmirenje obaveze i gdje će biti napravljena pouzdana procjena iznosa obaveze.

Rezervacije za obaveze i troškove održavaju se na nivou koji rukovodstvo Banke smatra dovoljnim za apsorpciju nastalih gubitaka. Uprava određuje dostatnost odredbi na osnovu uvida u određene stavke: trenutne ekonomske okolnosti rizika, karakteristike pojedinih kategorija transakcija, kao i drugi relevantni faktori.

Rezervisanja se oslobađaju samo za takve izdatke u vezi sa kojima se rezervacije priznaju na početku. Ako odliv ekonomskih koristi za izmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervacija se ukida.

3.19. Naknade zaposlenicima

U ime svojih zaposlenika, Banka plaća porez na dohodak, kao i doprinose za penziono, invalidsko, zdravstveno i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine na bruto platu. Banka gore navedene doprinose plaća u korist penzijskog i zdravstvenog fonda Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Nadalje, topli obrok, prevoz sa i na posao i regres su plaćeni u skladu sa domaćim zakonskim propisima. Ovi troškovi su prikazani u izvještaju o bilansu uspjeha i ostale sveobuhvatne dobiti u periodu u kojem su nastali troškovi plata.

Otpremnine za odlazak u penziju

Banka pravi rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju u iznosu od 3 prosječne mjesečne plate zaposlenog ili 3 prosječne plate na nivou Federacije Bosne i Hercegovine prema posljednjem objavljenom izvještaju Federalnog zavoda za statistiku, u zavisnosti šta je za zaposlenog povoljnije.

Banka knjiži troškove otpremnina za odlazak u penziju u periodu u kojem su otpremnine zarađene.

3.20. Kapital i rezerve

Dionički kapital

Dionički kapital obuhvata uplaćene redovne dionice i izražava se u KM po nominalnoj vrijednosti.

Rezerva za kreditne gubitke formirane iz dobiti

Rezerva za kreditne gubitke formirana iz dobiti predstavlja višak rezervacija za umanjenje vrijednosti izračunate u skladu s propisima Federalne Agencije za Bankarstvo ("FBA") u odnosu na rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunate prema zahtjevima MSFI. Rezerva je objavljena direktno u kapitalu (kao rezerva koju nije moguće rasporediti) i do 2012. godine povećanje je bilo pokriveno prenosom iz zadržane dobiti, nakon odobrenja dioničara.

Prije 2012. godine, potreba za prenos iz zadržane dobiti u predviđene rezerve u sklopu kapitala (regulatorne rezerve za kreditne gubitke) je izračunata za cijeli kreditni portfolio na neto osnovi, pri čemu su se uzimala u obzir oba slučaja: slučaj gdje je primjena propisa FBA rezultirala većim rezervacijama kao i slučaj gdje je primjena propisa FBA rezultirala manjim rezervacijama u odnosu na MSFI rezerve. Međutim, od 2012. godine, banke su obavezne da izračunaju iznos regulatornih rezervi za kreditne gubitke, uzimajući u obzir samo slučajeve gdje primjena propisa FBA rezultira većim rezervacijama. Retroaktivna primjena ove promjene u propisima FBA nije potrebna.

Na temelju Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom i klasifikaciju aktive banaka donesene od strane FBA u februaru 2013. godine, višak regulatornih rezervi se neće prikazivati kao kretanje rezervi u okviru kapitala, već će isključivo biti korišten prilikom izračuna adekvatnosti kapitala. Samim tim, rezerve prikazane u finansijskim izvještajima na dan i za godinu koja je završila 31. decembra 2012. godine su ostale nepromijenjene do 31. decembra 2018. godine.

Tokom 2019. godine, nastavno na Odluku o uslovima za uključenje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovan osnovni kapital banke izdate od strane Agencije za bankarstvo FBiH, 8. novembra 2018. godine, skupština Banke je donijela odluku o prenosu ukupnog iznosa formiranih rezervi za kreditne gubitke na dan 31. decembra 2018. godine od 102.443 hiljada KM u redovan osnovni kapital Banke odnosno zadržanu dobit.

Zadržana dobit

Dobit za godinu nakon raspodjele vlasnicima raspoređuje se u zadržanu dobit.

Rezerve za fer vrijednost

Rezerve iz fer vrijednosti uključuju promjene u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju (od 1. januara finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit).

Dividende

Dividende na redovne dionice priznaju se kao obaveza u periodu u kojem su odobrene od strane dioničara Banke.

3.21. Zarada po dionici

Banka objavljuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici (eng. "EPS"). Osnovna zarada po dionici računa se dijeljenjem dobiti ili gubitka tekućeg razdoblja namijenjenih redovnim dioničarima Banke ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u opticaju tokom perioda. Banka nema povlaštene dionice.

3.22. Novi standardi i tumačenja

Brojni novi standardi i dodaci standardima su na snazi za godišnja razdoblja koja počinju nakon 1. januara 2019. godine. Banka smatra da novi standardi i dodaci standardima neće imati značajan uticaj na odvojene finansijske izvještaje u razdoblju prve primjene.

Međutim, novi regulatorni okvir koji je na snazi od 1. januara 2020 godine se očekuje da ima značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke u trenutku početne primjene kako je objašnjeno u nastavku.

3.22.1 Novi regulatorni zahtjevi na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine

Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine je 20. juna 2019. godine donijela novu Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (Službene novine FBiH br. 44/19 od 26.06.2019. godine), čija primjena je obavezujuća za sve banke počevši od 1. januara 2020. godine.

Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka propisuje:

- a) pravila za upravljanje kreditnim rizikom,
- b) način raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka,
- c) prihvatljiv kolateral za potrebe utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka,

- d) prihvatljiv kolateral za potrebe ograničenja najveće dopuštene izloženosti u odnosu na priznati kapital,
- e) tretman materijalne aktive stečene u postupku naplate potraživanja,
- f) način izvještavanja Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine.

Zahtjevi nove Odluke na području umanjenja vrijednosti temelje se na modelu očekivanih kreditnih gubitaka MSFI 9 s tim da ima određenih specifičnosti (na primjer propisane minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za nivoe kreditnog rizika). U skladu s navedenim banke su bile u obavezi izračunati efekte prve primjene ove odluke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine, odnosno početnim stanjem na dan 1. januara 2020. godine, te ih evidentirati na računima kapitala odnosno iskazati u redovnom osnovnom kapitalu na taj dan.

Effekti prve primjene predstavljaju razliku između očekivanih kreditnih gubitaka utvrđenih u skladu sa odredbama ove Odluke i onih koje je banka utvrdila i knjigovodstveno evidentirala u skladu sa svojom internom metodologijom koja je u skladu sa zahtjevima MSFI-a 9. Zahtjevi nove Odluke sumirani su u nastavku:

Raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka

Banka je dužna da svaku izloženost koju vrednuje po amortizovanom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit rasporedi u jednu od sljedećih kategorija:

- a) nivo kreditnog rizika 1 – nizak nivo kreditnog rizika (engl. performing),
- b) nivo kreditnog rizika 2 – povećan nivo kreditnog rizika (engl. underperforming) i
- c) nivo kreditnog rizika 3 – izloženosti kod kojih je nastalo umanjenje vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (engl. non-performing).

U skladu s rasporedom izloženosti u nivoe kreditnih rizika, Banka je dužna primijeniti sljedeće minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka:

1. Nivo kreditnog rizika 1:

- a) za izloženosti sa niskim rizikom – 0,1 procenat izloženosti,
- b) za ostale izloženosti – 0,5 procenata izloženosti.

Ako Banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi iznos očekivanih kreditnih gubitaka veći od onih koji proizlaze iz navedenih odredbi Odluke, dužna je primijeniti tako utvrđen veći iznos.

2. Nivo kreditnog rizika 2:

Banka je dužna da za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 utvrdi i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke u iznosu većem od dva navedena:

- a) 5 procenata izloženosti,
- b) iznosa utvrđenog u skladu sa internom metodologijom Banke.

3. Nivo kreditnog rizika 3:

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka raspoređenih u Nivo 3 ovisi od činjenice da li je izloženost osigurana prihvatljivim kolateralom ili ne, te u skladu s tim, minimalne stope su kako slijedi:

- a) izloženosti osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	25%
od 271 do 365 dana	40%
od 366 do 730 dana	60%
od 731 do 1460 dana	80%
preko 1460 dana	100%

- b) izloženosti koje nisu osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	45%
od 271 do 365 dana	75%
od 366 do 456 dana	85%
preko 456 dana	100%

Agencija je prethodno pomenutom Odlukom, definisala vrste prihvatljivog kolaterala u obliku nekretnina i pokretne imovine, odnosno minimalne korektivne faktore za te kolaterale.

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu faktoringa i finansijskog lizinga i ostala potraživanja, primjenjuju se prema tabeli kako slijedi:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
nema kašnjenja u materijalno značajnom iznosu	0,5%
do 30 dana	2%
od 31 do 60 dana	5%
od 61 do 90 dana	10%
od 91 do 120 dana	15%
od 121 do 180 dana	50%
od 181 do 365 dana	75%
preko 365 dana	100%

Dodatno, Odluka propisuje pravila za "Računovodstveni otpis" po kojem je Banka dužna izvršiti računovodstveni otpis bilansne izloženosti dvije godine nakon što je banka knjigovodstveno evidentirala očekivane kreditne gubitke u visini od 100 procenata bruto knjigovodstvene vrijednosti te izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelom.

Odluka propisuje i tretman materijalne aktive stečene u postupku naplate potraživanja po kojemu Banka priznaje preuzetu imovinu po nižoj od sljedećih vrijednosti:

- Iznosa neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja banke. U slučaju da je visina knjigovodstveno evidentiranih očekivanih kreditnih gubitaka jednaka visini potraživanja, banka će stečenu materijalnu imovinu evidentirati po tehničkoj vrijednosti u iznosu od 1 KM.
- Procijenjenoj fer vrijednosti od strane nezavisnog procjenitelja umanjenoj za očekivane troškove prodaje.

Ukoliko Banka ne proda stečenu materijalnu imovinu dužna je vrijednost iste svesti na 1 KM u roku od tri godine od datuma početnog priznavanja, a za imovinu koja je evidentirana prije 1. januara 2019. godine dužna je istu svesti na 1 KM od dvije godine od dana početka primjene ove odluke.

Efekti prve primjene Odluke

Efekti prve primjene prikazani su u tabeli u nastavku:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Stanje na dan 31. decembar 2019.	Ponovno mjerenje prema FBA Odluci	1. januara 2020.
IMOVINA			
Novac i novčani ekvivalenti	1.473.344	(1.913)	1.471.431
Obavezna rezerve kod Centralne banke BiH	398.999	-	398.999
Kreditni i potraživanja dati klijentima	2.490.432	(20.173)	2.470.259
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	143.178	-	143.178
Ostala imovina i potraživanja	36.444	(1.288)	35.156
OBAVEZE			
Rezervisanje za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite	6.623	9.142	15.765
KAPITAL			
Zadržana dobit	310.590	(32.516)	278.074

Obzirom da efekti imaju značajan uticaj na ukupni kapital, a u cilju potvrde ispunjavanja regulatornih zahtjeva u vezi sa kapitalom u narednom periodu, Banka je izračunala stopu redovnog osnovnog kapitala, koja na dan 1. januara 2020. godine iznosi 15,32 procenta, potom stopu osnovnog kapitala koja iznosi 15,32 procenta, te stopu regulatornog kapitala 17,45 procenata (sa uključenih 1,25 procenata rizika ponderisane aktive), te su iste iznad propisanih minimalnih stopa.

4. Značajne računovodstvene procjene i ključni izvori procjene neizvjesnosti

Banka u toku svog redovnog poslovanja procjenjuje i prosuđuje o neizvjesnim događajima, uključujući pretpostavke i procjene o budućnosti. Takve računovodstvene pretpostavke i procjene redovno se preispituju i temelje na historijskom iskustvu i ostalim faktorima poput očekivanog toka budućih događaja koji se može realno pretpostaviti u postojećim okolnostima, ali unatoč tome neizbježno predstavljaju izvore neizvjesnosti. Procjena umanjenja vrijednosti kreditnog portfolija Banke, predstavlja najznačajniji izvor neizvjesnosti procjene. Ti i ostali ključni izvori neizvjesnosti procjene, koji imaju značajan rizik uzrokovanja značajnih uskladba knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u narednoj finansijskoj godini, opisani su u nastavku.

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja

Banka kontinuirano prati kreditnu sposobnost svojih klijenata. Potreba za umanjenjem vrijednosti bilansne i vanbilansne izloženosti Banke kreditnom riziku, procjenjuje se mjesečno.

Informacije o prosudbama u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji uticaj na iznose priznate u finansijskim izvještajima sadržane su u sljedećim bilješkama:

- Bilješka 3.11.1. (i): klasifikacija finansijske imovine: procjena poslovnog modela u kojem se imovina klasifikuje i procjena da li su ugovorni uslovi finansijske aktive na SPPI preostalog iznosa glavnice;
- Bilješka 5.1.4. (i): uvođenje kriterija za utvrđivanje da li je kreditni rizik finansijske aktive značajno povećan nakon inicijalnog priznavanja, utvrđivanje metodologije za uključivanje informacija koje se odnose na buduća mjerenja ECL-a i odabir modela za mjerenje ECL-a.

Informacije o pretpostavkama i neizvjesnostima procjena koje imaju najznačajniji uticaj na usklađenja priznata u godini koja je završila na dan 31. decembar 2019. godine i 31. decembra 2018. godine sadržane su u sljedećim bilješkama:

- Bilješka 5.1.4.: umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: određivanje ulaznih parametara za ECL model mjerenja, uključujući informacije koje se odnose na budućnost;
- Bilješka 3.11.4: utvrđivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata sa značajnim nevidljivim inputima;
- Bilješka 3.11.1. (iv): umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: osnovne pretpostavke u određivanju procjene nadoknadivih novčanih tokova.

Porezi

Banka priznaje poreznu obavezu u skladu sa poreznim propisima Federacije Bosne i Hercegovine. Porezne prijave odobravaju porezna tijela koja su nadležna za provođenje naknadne kontrole poreznih obaveznika.

Regulatorni zahtjevi

Agencija je ovlaštena za provođenje regulatornog nadzora nad poslovanjem Banke i može zahtijevati izmjene knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućim propisima.

Osim umanjenja vrijednosti izračunatih i priznatih u skladu s MSFI, Banka također izračunava gubitke od umanjenja vrijednosti u skladu s propisima FBA za potrebe izračuna adekvatnosti kapitala. Metodologija izračuna umanjenja vrijednosti sukladno propisima FBA objašnjena je u Bilješki 3.20.

Sudski sporovi

Ukupan iznos sudskih sporova iznosi 55.960 hiljada KM (2018: 39.748 hiljada KM). Banka provodi pojedinačnu procjenu svih sudskih sporova i na osnovu toga određuje iznos rezervisanja. Procjenu i predlaganje iznosa rezervisanja za sudske sporove provodi Direkcija pravnih poslova Banke i Sektor finansija, dok odluku o iznosu rezervisanja donosi Uprava Banke.

Kao što je navedeno u Bilješki 33, Banka je rezervisala 14.734 hiljada KM (2018.: 15.931 hiljada KM), iznos koji Uprava smatra dostatnim. S obzirom da se procjena radi za svaki pojedinačni slučaj, nije praktično procijeniti finansijski učinak promjena u pretpostavkama na temelju kojih Uprava procjenjuje potrebu za rezervacijama na datum izvještavanja.

Rezervacije za otpremnine

Kod izračuna potrebnih rezervacija za otpremnine, Banka diskontira očekivane buduće novčane tokove koji proizlaze iz navedenih obaveza, primjenom diskontnih stopa koje, prema mišljenju Uprave Banke, najbolje predstavljaju vremensku vrijednost novca.

5. Upravljanje finansijskim rizikom

Usljed svojih aktivnosti Banka je izložena različitim vrstama rizika: kreditnom riziku, riziku likvidnosti, tržišnom riziku i operativnom riziku. Tržišni rizik uključuje rizik stranih valuta, kamatne stope i drugi rizik cijena.

Banka je uspostavila integrisani sistem upravljanja rizikom što uključuje analizu, procjenu, prihvatanje i upravljanje određenim stepenom rizika ili kombinacijom rizika. Prihvatanje rizika predstavlja bit finansijskog poslovanja Banke, a operativni rizik predstavlja neizbježnu posljedicu poslovanja.

Uprava je odgovorna za uspostavljanje i nadzor okvira upravljanja finansijskim rizikom Banke.

Upravljanje rizikom vrši Sektor za upravljanje i kontrolu rizika čiji je glavni zadatak pružanje podrške finansijskim operacijama, koordinacija pristupa domaćim i stranim finansijskim tržištima, pregled i upravljanje finansijskim rizikom kroz interne izvještaje o rizicima uključujući analizu veličine i nivoa rizika.

5.1. Kreditni rizik

Kontrola ograničavanja rizika i procedure ublažavanja

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da u potpunosti isplati iznose po dospelju. Banka strukturira nivo kreditnog rizika koji preuzima postavljanjem limita na iznos rizika koji je prihvaćen u odnosu na jednog zajmoprimca ili grupu najmoprimaca, kao i na segmente industrije. Takvi rizici se prate na revolving osnovi i podliježu godišnjoj ili češćoj reviziji.

Izloženosti kreditnom riziku se upravlja redovnom analizom sposobnosti zajmoprimaca i potencijalnih najmoprimaca da ispune obaveze plaćanja kamata i otplate glavnice, te promjenom kreditnih limita gdje je to prikladno. Izloženosti kreditnom riziku se takođe djelimično upravlja preko pribavljanja kolaterala i korporativnih i ličnih garancija.

Aktivnosti Banke mogu dovesti do rizika u trenutku namire transakcija i trgovanja. "Rizik poravnanja" je rizik gubitka uslijed neispunjavanja obaveza subjekta da isporuči gotovinu, hartije od vrijednosti ili drugu imovinu kako je ugovoreno.

Za određene vrste transakcija, Banka ublažava ovaj rizik obavljanjem poravnanja preko posrednika za poravnanje/izmirenje kako bi se osiguralo da se trgovina izmiruje samo kada su obje strane ispunile svoje ugovorne obaveze obračuna. Limiti poravnanja su dio procesa odobravanja kredita i praćenja limita. Prihvatanje rizika poravnanja za poslove slobodnog poravnanja zahtijeva odobrenje specifično za transakcije ili specifično za drugu stranu od odjela upravljanja rizikom unutar Banke.

Nadzorni odbor Banke donosi odluku o sastavu i ovlaštenjima Kreditnog odbora i Kreditnog odbora za problematične kredite. Kreditni odbor, u okviru svojih ovlaštenja, može delegirati kreditna ovlaštenja na niže nivoe odlučivanja i imenovati nosioce kreditnih ovlasti za donošenje odluka. Ovlaštenja i procedura rada Kreditnog odbora i Kreditnog odbora za problematične kredite su definisana Pravilnikom o radu tih tijela.

Vanbilansni kreditni instrumenti

Primarna svrha ovih instrumenata je da osiguraju da su sredstva dostupna klijentu prema potrebi. Garancije i akreditivi nose isti rizik kao i zajmovi i osigurani su sa sličnim kolateralima kao i krediti.

5.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije uzimanja kolaterala ili drugih povećanja vrijednosti

Sljedeća tabela pokazuje i informacije o kreditnoj kvaliteti finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku. Za kreditne obaveze i finansijske garancije, iznosi predstavljaju odobrene ili garantovane iznose.

Objašnjenje termina "Nivo kreditnog rizika 1", "Nivo kreditnog rizika 2" i "Nivo kreditnog rizika 3" je uključen u Bilješki 3.11.1.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2019. Ukupno
Kredit i potraživanja dati bankama po amortizovanom trošku					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	336.660	-	-	-	336.660
Dobar	76.946	-	-	-	76.946
Zadovoljavajući	-	-	-	-	-
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocjenjeni	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	452.606	-	-	-	452.606
Manje: umanjenje vrijednosti	(1)	-	-	-	(1)
Neto vrijednost	452.605	-	-	-	452.605

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2018. Ukupno
Kredit i potraživanja dati bankama po amortizovanom trošku					
Odličan	233.195	-	-	-	233.195
Veoma dobar	83.913	-	-	-	83.913
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	-	-	-	-	-
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocjenjeni	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	317.108	-	-	-	317.108
Manje: umanjenje vrijednosti	(1)	-	-	-	(1)
Neto vrijednost	317.107	-	-	-	317.107

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2019. Ukupno
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku					
Odličan	6.377	16	-	-	6.393
Veoma dobar	1.426.634	34.948	-	261	1.461.843
Dobar	191.981	33.307	-	-	225.288
Zadovoljavajući	510.467	181.677	-	55	692.199
Podstandardni	10.415	84.221	-	257	94.893
Gubitak	4	(4)	177.720	20.120	197.840
Neocijenjen	63	1.276	-	2.939	4.278
Ukupno bruto	2.145.941	335.441	177.720	23.632	2.682.734
Manje: umanjenje vrijednosti	(13.740)	(15.951)	(146.906)	(16.420)	(193.017)
Neto vrijednost	2.132.201	319.490	30.814	7.212	2.489.717

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2018. Ukupno
Kreditni i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku					
Odličan	35.880	1.208	-	-	37.088
Veoma dobar	1.322.753	91.623	-	164	1.414.540
Dobar	147.994	39.173	-	-	187.167
Zadovoljavajući	531.810	175.787	-	28	707.625
Podstandardni	11.181	52.179	-	253	63.613
Gubitak	1	(1)	159.034	26.828	185.862
Neocijenjen	1.118	2.367	-	32	3.517
Ukupno bruto	2.050.737	362.336	159.034	27.305	2.599.412
Manje: umanjenje vrijednosti	(10.735)	(15.912)	(137.613)	(20.437)	(184.697)
Neto vrijednost	2.040.002	346.424	21.421	6.868	2.414.715

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2019. Ukupno
Finansijski instrumenti po amortizovanom trošku					
Odličan	80.832	-	-	-	80.832
Veoma dobar	-	-	-	-	-
Dobar	32.362	7.115	-	-	39.477
Zadovoljavajući	23.285	-	-	-	23.285
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	136.479	7.115	-	-	143.594
Manje: umanjenje vrijednosti	(371)	(45)	-	-	(416)
Neto vrijednost	136.108	7.070	-	-	143.178

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	2018. Ukupno
Finansijski instrumenti po amortizovanom trošku					
Odličan	96.368	-	-	-	96.368
Veoma dobar	-	-	-	-	-
Dobar	17.163	14.213	-	-	31.376
Zadovoljavajući	19.568	-	-	-	19.568
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	133.099	14.213	-	-	147.312
Manje: umanjenje vrijednosti	(347)	(193)	-	-	(540)
Neto vrijednost	132.752	14.020	-	-	146.772

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2019. Ukupno
Odobreni neiskorišteni iznosi kredita				
Odličan	29.505	877	-	30.382
Veoma dobar	231.175	12.851	-	244.026
Dobar	150.229	39.745	-	189.974
Zadovoljavajući	149.351	36.741	-	187.092
Podstandardni	1.851	6.461	-	8.312
Gubitak	-	-	232	232
Neocjenjeni	1.564	822	-	2.386
Ukupno bruto	564.675	97.497	232	662.404
Manje: umanjenje vrijednosti	(2.200)	(2.057)	(49)	(4.306)
Neto vrijednost	562.475	95.440	183	658.098

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2018. Ukupno
Odobreni neiskorišteni iznosi kredita				
Odličan	32.796	664	-	33.460
Veoma dobar	165.001	15.907	-	180.908
Dobar	151.027	34.437	-	185.464
Zadovoljavajući	195.055	47.723	-	242.778
Podstandardni	2.309	4.624	-	6.933
Gubitak	-	-	42	42
Neocjenjeni	2.482	2.055	-	4.537
Ukupno bruto	548.670	105.410	42	654.122
Manje: umanjenje vrijednosti	(1.798)	(1.670)	(31)	(3.499)
Neto vrijednost	546.872	103.740	11	650.623

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2019. Ukupno
Finansijske garancije				
Odličan	1.788	25	-	1.813
Veoma dobar	33.603	1.298	-	34.901
Dobar	66.296	35.184	-	101.480
Zadovoljavajući	113.959	48.982	-	162.941
Podstandardni	4.824	9.994	-	14.818
Gubitak	-	-	877	877
Neocjenjeni	-	657	-	657
Ukupno bruto	220.470	96.140	877	317.487
Manje: umanjenje vrijednosti	(1.015)	(592)	(710)	(2.317)
Neto vrijednost	219.455	95.548	167	315.170

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2018. Ukupno
Finansijske garancije				
Odličan	360	200	-	560
Veoma dobar	25.707	6.085	-	31.792
Dobar	69.559	28.459	-	98.018
Zadovoljavajući	113.144	28.563	-	141.707
Podstandardni	9.805	13.799	-	23.604
Gubitak	-	-	497	497
Neocijenjeni	450	608	-	1.058
Ukupno bruto	219.025	77.714	497	297.236
Manje: umanjenje vrijednosti	(266)	(164)	(411)	(841)
Neto vrijednost	218.759	77.550	86	296.395

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2019.	2018.
Kreditni i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti		
Odličan	-	64
Veoma dobar	447	773
Dobar	-	-
Zadovoljavajući	169	53
Podstandardni	33	-
Gubitak	66	3
Neocijenjeni	-	-
Ukupno	715	893

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2019.	2018.
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		
Odličan	-	-
Veoma dobar	6.966	81.560
Dobar	-	-
Zadovoljavajući	-	-
Podstandardni	-	-
Gubitak	-	-
Neocijenjeni	-	-
Ukupno	6.966	81.560

U sljedećoj tablici navedene su informacije o stanju kredita i predujmova klijenata koji su dospjeli u fazama 1, 2 i 3.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2019. Ukupno
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanom trošku – Bruto knjigovodstvena vrijednost				
Bez kašnjenja	2.067.403	266.774	17.004	2.351.181
Kašnjenje < 30 dana	78.530	56.021	8.166	142.717
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	8	12.646	5.373	18.027
Kašnjenje > 90 dana	-	-	147.177	147.177
Ukupno:	2.145.941	335.441	177.720	2.659.102

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	2018. Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanom trošku – Bruto knjigovodstvena vrijednost				
Bez kašnjenja	1.956.390	265.254	6.630	2.228.274
Kašnjenje < 30 dana	93.358	72.776	4.316	170.450
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	988	24.306	7.622	32.916
Kašnjenje > 90 dana	-	-	140.467	140.467
Ukupno:	2.050.736	362.336	159.035	2.572.107

5.1.2. Analiza kreditnog kvaliteta

Novac i novčani ekvivalenti

U okviru novca i novčanih ekvivalenata Banka je na dan 31. decembar 2019. godine držala 61.530 hiljada KM (2018.: 37.234 hiljada KM) kod drugih banaka koje su ocijenjene, na temelju S&P-a, najmanje AA- do BBB-.

5.1.3. Kolaterali i druga kreditna poboljšanja

Tokom godine, Banka u pozicijama finansijske i nefinansijske imovine u posjedu ima i stavke koje je stekla uzimanjem u posjed kolaterale koji su služili kao osiguranje kreditne izloženosti, u slučaju nevraćanja duga od strane dužnika. Ovakav proces sticanja uglavnom se odnosi na nekretnine, opremu, vozila i depozite. Ponovno stečena imovina se prikazuje kao takva u izvještaju o finansijskom položaju Banke u trenutku kad se steknu uslovi za njeno sticanje u skladu sa MSFI i lokalnim propisima. Politika Banke je da proda ovako stečenu imovinu, a tokom vremena posjedovanja ove imovine do trenutka prodaje trećim stranama imovina može biti privremeno u upotrebi za operativne aktivnosti Banke ili za iznajmljivanje trećim stranama.

Politika Banke u vezi sticanja kolaterala se nije bitnije promijenila tokom izvještajnog perioda i nema značajnih promjena kvalitete kolaterala u odnosu na raniji period.

Stambene hipoteke

Tabele u nastavku pokazuju kreditne izloženosti stambenih kredita stanovništvu u rasponima omjera kredita i vrijednosti kolaterala (LTV). LTV se računa kao odnos bruto iznosa kredita i vrijednosti kolaterala. Vrednovanje kolaterala isključuje bilo kakva usklađenja za sticanje i prodaju kolaterala. Vrijednost kolaterala za stambene kredite se zasniva na vrijednosti kolaterala u trenutku priznavanja na bazi indeksa cijena stambenih nekretnina. Za kredite umanjene vrijednosti vrijednost kolaterala se zasniva na najnovijim procjenama.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
LTV ratio		
Manje od 50%	42.562	41.330
51–70%	56.680	47.560
71–90%	78.062	58.421
91–100%	11.956	12.289
Više od 100%	13.995	13.107
Ukupno	203.255	172.707

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2019.
Kreditni umanjene vrijednosti	
Manje od 50%	1.667
71–90%	18
91–100%	3.643
Više od 100%	4.208
Ukupno	9.536

Imovina stečena preuzimanjem kolaterala

Detalji finansijske i nefinansijske imovine stečene preuzimanjem kolaterala tokom godine koji služe kao jemstvo za kredite i potraživanja na kraju godine su prikazani kako slijedi.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Nekretnine	-	71
Ukupno	-	71

5.1.4. Umanjenje vrijednosti uslijed očekivanih kreditnih gubitaka (ECL)

(i) Značajno povećanje kreditnog rizika (SICR)

Banka smatra da je finansijski instrument pretrpio značajno povećanje kreditnog rizika kada je jedan ili više kvantitativnih ili kvalitativnih kriterija zadovoljen. Kriteriji za utvrđivanje značajnog povećanja kreditnog rizika su definisani zbog pravilne raspodjele izloženosti u "nivo kreditnog rizika 1" ili "nivo kreditnog rizika 2".

Kvantitativni kriterij

Za korporativne klijente, kvantitativni kriteriji procjenjuju da li je rizik od neplaćanja obaveza značajno povećan od početnog priznavanja, preko praga povećanja vjerovatnoće neispunjavanja obaveza od 250 procenata (prag od 250 procenata je vremenski zavisan). Kvantitativni kriteriji postavljaju se pojedinačno na nivou svake partije. Ne provodi se grupisanje izloženosti, tj. mjerenje značajnog povećanja kreditnog rizika na kolektivnoj osnovi.

Kao kvantitativna mjera u slučaju retail klijenata, upoređuje se preostala vjerovatnoća neispunjavanja obaveza na datum izvještavanja s odgovarajućim očekivanim uslovnim PD-om iz izvorne vintage krive (tj. razmatranje PD na početku, uzimajući u obzir da će promatrana rizična partija opstati, tj. u potpunosti će biti otplaćena ili obaveze neće biti izmirene, do datuma izvještavanja). Povećanje kreditnog rizika mjeri se relativnim pristupom i upoređuje s fiksnom vrijednošću praga (eng. "SICR threshold"). Razine pragova izračunavaju se na razini portfolija za sve portfolije koji su uključeni u PD modelima temeljenim na procjeni.

Kvalitativni kriterij

Elementi koji će biti glavne odrednice koje treba razmotriti u svrhu procjene koraka između različitih nivoa kreditnog rizika su sljedeći:

- eventualna prisutnost dospjelog iznosa koji kasni 30 dana. U slučaju takvog slučaja kreditni rizik takve izloženosti smatra se "značajno povećanim" i klasifikuje se u nivo kreditnog rizika 2;
- postojanje "forbearance" mjera;
- kvalitativne informacije o pogoršanju kreditne kvalitete zbog kojih je klijent uključen na listu praćenja;
- određeni pokazatelji internog sistema praćenja kreditnog rizika i sistema ranog upozoravanja.

Utvrđivanje postojanja bilo kojeg od gore navedenih odrednica predstavlja uslov za promjenu nivoa kreditnog rizika.

(ii) Nivoi kreditnog rizika

Banka koristi interne ocjene kreditnog rizika koje odražavaju procjenu vjerovatnoće gubitka/neispunjavanja obaveza pojedinačnih komitenata. Banka koristi interne modele ocjenjivanja/rangiranja prilagođene različitim kategorijama komitenata. Podaci o dužniku kao i specifične informacije o kreditu prikupljene u vrijeme podnošenja zahtjeva za kredit uključuju se u ovaj rejting model. Osim toga, model omogućuje i uključivanje iskustvene procjene kreditnog službenika u dodjeljivanje konačnog rejtinga za svaku pojedinačnu izloženost. Na takav način, omogućeno je uključivanje relevantnih faktora koji nisu obuhvaćeni kao dio ostalih ulaznih podataka u rejting model. Ocjene kreditnog rizika su definisane tako da se rizik od neplaćanja eksponencijalno povećava kako se ocjena kreditnog rizika povećava.

Slijede dodatna razmatranja za svaku vrstu portfolija koju drži banka.

Fizička lica

Nakon datuma početnog priznavanja za fizička lica, ponašanje dužnika prati se na periodičnoj osnovi kako bi se razvila Ocjena ponašanja. Sve druge poznate informacije o zajmoprimcu koji utiču na njihovu kreditnu sposobnost kao što su nezaposlenost i prethodna platežna historija također su ugrađeni u rezultat ponašanja. Ovaj rezultat je mapiran na PD.

Pravna lica

Za pravna lica, rejting se utvrđuje na razini dužnika. Voditelj poslovnog odnosa uključuje sve ažurirane ili nove podatke i ocjene dužnikove kreditne sposobnosti u predviđeni model na kontinuiranoj osnovi. Također, odgovorni voditelj kreditnog odnosa će svake godine ažurirati informacije o kreditnoj sposobnosti dužnika iz dostupnih izvora kao što su finansijski izvještaji. Time će se odrediti ažurirani interni kreditni rejting i pripadajući PD.

U okviru pravnih lica Banka ima dva rejting modela: Large Corporate Rating Model i Regular Corporate Rating Model. Prema generalnom konceptu skala rangiranja klijenata unutar grupe pravnih lica obuhvata 25 rejting ocjene za non-default klijente i 1 ocjenu za klijente u defaultu.

Dodatno, za kategoriju malih i srednjih preduzeća, Banka koristi SMB rejting model. Prema generalnom konceptu skala rangiranja SMB klijenata obuhvata ukupno 12 rejting ocjena za klijente koji nisu u defaultu, kako bi se dobile sve predviđene kategorije rizika po sistemu internog rejtinga.

Lokalne i regionalne vlade

Za lokalne i regionalne vlasti, Banka koristi model rangiranja lokalnih i regionalnih vlada. Prema općoj koncepciji ljestvice LRG rangiranja, klijenti uključuju 9 rejtinga za klijente koji nisu u defaultu i jedan za default klijente.

Finansiranje projekata

Za potrebe finansiranja projekta, Banka koristi model za ocjenu projektnog finansiranja. Prema općem konceptu rejting ljestvice klijenti PF-a uključuju 4 ocjene za klijente koji nisu u defaultu i jednu za default klijente.

Finansijske institucije

Za finansijske institucije Banka koristi sljedeće rejting modele: FI (Bank) Rating Model, Insurance Rating Model, Sovereigns Rating Model i Funds Rating Model. U procesu rangiranja klijenata u kategoriji finansijskih institucija finalni rejting određuje se na nivou RBI odgovorne jedinice. Prema generalnom konceptu skala rangiranja klijenata po navedenim rejting modelima ima 9 ocjena za klijente koji nisu u default-u, i jednu ocjenu za default klijente, osim po FI rejting ljestvici koja uključuje 25 ocjena za klijente koji nisu u defaultu i 1 za default klijente.

(iii) Definisanje statusa neizmirivanja obaveza (“default”)

Status neispunjena obaveza po plasmanima Banke, utvrđuje se temeljen RBI smjernica baziranih na zahtjevima definisanim EU Uredbom 575/2013 (CRR), član 178, EBA Smjericama za primjenu definicije statusa neispunjenja obaveza na temelju člana 178. Uredbe (EU) br. 575/2013 i EBA Regulatornim Tehničkim standardima vezano za pragove materijalnosti za dospjela potraživanja iz čl. 178 EU Uredbe 575/2013. Sljedeći navedene smjernice Banka je sa 30. novembrom 2019. primjenila novu definiciju defaulta kako je detaljnije objašnjeno u nastavku.

U segmentu stanovništva, status neispunjavanja obaveza utvrđuje se na razini pojedinog plasmana, dok se za sve pravne osobe (uklj. i Micro subjekte), status neispunjavanja obaveza utvrđuje na razini klijenta.

Portfolio pravnih lica

“Staging” kriteriji su odobreni u skladu s MSFI 9 i bazirani su na parametrima rizika dostupnim u Banci. Dodjelom default statusa, klijent prelazi na individualnu procjenu potencijalnih gubitaka (eng. ILLP), čime dobija i status nivoa kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji, što u tom momentu predstavlja nekvalitetnu aktivu.

Default status, odnosno individualna rezervisanja za kreditne gubitke, moraju biti dodijeljena svim kreditnim plasmanima dužnika ili grupe dužnika koji:

- u izmirivanju obaveza prema Banci kasne više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti od EUR 250 i 2,5 procenata do 30. novembra 2019. odnosno EUR 500 i 1,0 procenata od 30. novembra 2019. godine (za detalje vidjeti u nastavku) od vrijednosti ukupno ugovorenih kreditnih plasmana (kvantitativni kriterij),
- ili vrlo vjerovatno neće moći izmiriti obaveze prema Banci iz svojih primarnih izvora finansiranja (kvalitativni kriterij).

Banka (odnosno RBI grupa) je definisala kvalitativne indikatore koji se trenutno koriste kako bi se identifikovala vjerovatnoća da klijent neće moći izmiriti svoje obaveze prema Banci (npr. pokrenut stečajni postupak, otpis dijela potraživanja, obustava plaćanja kamate, cross-default itd.).

U segmentu pravnih lica Banka je na datum 30. novembra 2019. godine implementirala novu definiciju defaulta. Najveća izmjena odnosi se na promjenu praga značajnosti koji se primjenjuje pri izračunu dana kašnjenja kao jednog od pokazatelja defaulta (overdue payment), kako je objašnjeno iznad.

MSFI 9 zahtijeva korištenje nekoliko scenarija (minimalno 2) u okviru obračuna ILLP-a, uzimajući u obzir sljedeće principe:

- izvjesnost scenarija,
- mogućnost dokumentovanja istog,
- historijski parametri/pokazatelji.

Scenariju koji je izvjestan da će se desiti/realizovati u narednom periodu se dodjeljuje ponder vjerovatnoće od 90 procenata, dok se scenarijima čija izvjesnost je manje realna dodjeljuju ponderi vjerovatnoće od po 10 procenata, kao unificirano pravilo za sve klijente. Ponderi će biti revidirani na godišnjem nivou. Za slučaj klijenta koji je going concern kao drugi scenario eventualno je moguće koristiti realizaciju kolaterala kroz sudski postupak gdje je na bazi historijskih posmatranja zaključeno da se koristi ponder 10 procenata (analiza rađena na bazi historijskih promjena zadnjih 5 godina prenosa klijenata iz odjela rana faza u kasna faza – predmetna analiza će biti revidirana na godišnjem nivou).

MSFI 9 razlikuje kredite vrijednovane po fer vrijednosti i amortizovanim troškovima.

Portfolio fizičkih lica

Kao i kod pravnih lica, u segmentu fizičkih lica dodjelom default statusa, klijent prelazi u status nivoa kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji, što u tom momentu predstavlja nekvalitetnu aktivu.

Rezervisanja za kreditne gubitke moraju biti dodijeljena svim kreditnim plasmanima dužnika ili grupe dužnika koji:

- u izmirivanju obaveza prema Banci kasne više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti od EUR 10 do 30. novembra 2019. godine, odnosno EUR 100 i 1 procenat od vrijednosti ukupno ugovorenih kreditnih plasmana od 30. novembra 2019. godine (kvantitativni kriterij),
- vrlo vjerovatno neće izmiriti obaveze prema Banci (kvalitativni kriterij).

Banka je u svojim internim procedurama definisala kvalitativne kriterije uslijed kojih kreditna izloženost dobija status klijenta koji vrlo vjerovatno neće izmiriti obaveze prema Banci (npr. bankrot dužnika, cross-default, loša restruktura itd.).

U segmentu poslovanja sa stanovništvom Banka je također sa 30. novembrom 2019. godine implementirala novu default definiciju, na način da je napravila retrospektivni dnevni izračun statusa neispunjavanja obaveza za 10 godina istorije (5 godina za Micro segment) i na temelju tih podataka utvrdila status neispunjavanja obaveza na 30. novembar 2019. te pripadajuće detaljne informacije o defaultnim događajima.

Najveća metodološka izmjena u definiciji defaulta u segmentu poslovanja sa stanovništvom, odnosi se na:

1. izmjene u brojaču dana kašnjenja:
 - prag značajnosti dospelog dugovanja za brojanje dana kašnjenja kako je prethodno specificirano,
 - sama logika brojanja dana kašnjenja je promijenjena, ne gleda se stvarna starost pojedine neplaćene dospjele obaveze, već se broji koliko dana dospjeli dug prelazi prag značajnosti. Ova promjena se odražava u tome da se kod djelimičnog podmirenja obaveza, broj dana kašnjenja ne može smanjiti, odnosno novi brojač se može samo resetirati na nulu kada dospjeli dug padne ispod jednog od praga materijalnosti (apsolutnog ili relativnog);
2. uvođenje tzv. pulling efekta – kada >20 procenata plasmana fizičke osobe ima status neispunjavanja obaveza, ostali njegovi plasmani također dobivaju status neispunjavanja obaveza;
3. izmjenu pravila za tzv. Distressed restructuring, te uvođenje dodatnih indikatora neizvjesnosti naplate kao što su indikator prezaduženosti i gubitka ostalih prihoda.

Također, djelimično su izmjenjena pravila za ispunjavanje kriterija za izlazak iz statusa neispunjenja obaveza.

(iv) Uključivanje faktora predviđanja

Pri izračunu očekivanog kreditnog gubitka primjenjuju se i višestruki makroekonomske scenariji. Banka primjenjuje tri perspektivna globalna ekonomska scenarija (baseline, upside i downside), te se ovaj pristup smatra dovoljnim za izračunavanje nepristrasnog očekivanog gubitka u većini ekonomskih okruženja. Pri izračunu očekivanog kreditnog gubitka Banka dodjeljuje pondera od 50%: 25%: 25% za svaki od tri makroekonomska scenarija (baseline, upside i downside).

Vjerovatnoća defaulta (PD) je, gdje je relevantno, prilagođena statusu makroekonomije. Makroekonomski model uključuje i informacije o budućnosti. Osnovne makroekonomske prognoze s dvogodišnjim vremenskim opsegom se ažuriraju najmanje jednom u svakom tromjesečju i dostavljaju se odgovornim jedinicama unutar RBI grupe.

Forward-looking informacije se razmatraju u procjeni kreditnog rizika. To znači da se cjeloživotni PD, historijski rejting i njegov prateći PD uključuju informacije o budućnosti.

Prilagođavanje se vrši korištenjem makroekonomskih perspektiva u posmatranom vremenu.

Osnovni scenario sa pripisanim dodatkom koji ima za cilj da reflektira efekte koji proizlaze iz mogućnosti realizacije alternative makroekonomskih scenarija.

(v) Modificirana finansijska imovina

Uvjeti iz ugovora o kreditu mogu biti modificirani iz različitih razloga uključujući promjene uvjeta na tržištu, zadržavanje od strane klijenata, i ostalih faktora koji nisu povezani sa trenutnim ili potencijalnim pogoršanjem kredita klijenta. Postojeći kredit čiji su uvjeti modificirani može prestati biti priznat a revidirani kredit priznat kao novi kredit po fer vrijednosti u skladu sa računovodstvenim politikama objavljenim u Bilješci 3.11.1 (iii).

Kada su uvjeti finansijske imovine modificirani i modifikacija nije rezultirala pogoršanjem, odlučivanje ukoliko je kreditni rizik imovine značajno uvećan reflektuje se poređenjem sljedećeg:

- njegov preostali cjeloživotni PD na datum izvještavanja po modificiranim uvjetima; i
- preostali cjeloživotni PD procijenjen po podacima iz inicijalnog priznavanja i izvornih ugovornih uvjeta.

Kada modifikacija rezultira u prestanku priznavanja, novi zajam se priznaje i dodjeljuje u nivo kreditnog rizika 1 (pod pretpostavkom da nije obezvrijeđen u tom trenutku).

Banka revidira kredite klijentima koji su u finansijskim poteškoćama ("forbearance") da bi maksimizirao mogućnosti naplate i minimizirao rizik neplaćanja. Unutar politike "forbearance", forbearance se garantuje na selektivnoj osnovi ukoliko dužnik trenutno ne plaća kredit ili postoji veliki rizik od neplaćanja, ukoliko postoji dokaz da je dužnik učinio sve u njegovoj moći da plati pod ugovorenim uvjetima i da se od dužnika očekuje da ispoštuje revidirane uvjete.

Revidirani uvjeti uglavnom uključuju produženje dospijea, mijenjajući termine plaćanja kamata i izmjenu uvjeta sporazuma o zajmu. Zajmovi stanovništva i preduzeća su predmet politike forbearance. Kreditni odbor Banke redovno pregleda izvještaje o forbearance aktivnostima.

Za finansijsku imovinu modificiranu kroz forbearance politiku Banke, ovisno o tome da li je modifikacija poboljšala ili povratila mogućnosti banke da naplati kamatu i glavnice kao i prethodno iskustvo Banke na sličnim forbearance aktivnostima, odražava se na procjenu PD.

Generalno, forbearance je kvalitativni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika. Očekivanje forbearance-a može stvoriti dokaz da je izloženost kredita obezvrijeđena (Bilješka 3.11.1). Klijent mora da konzistentno pokaže ponašanje dobrog platiše, u nekom vremenskom razdoblju, prije nego izloženost kredita postane obezvrijeđena/nenaplativa ili se PD smanjio tako da rezervisanje za gubitke ponovo bude izmjeren po iznosu jednakom fazi 1.

(vi) Mjerenje očekivanog kreditnog gubitka

Procjena kreditnog rizika i procjena očekivanih kreditnih gubitaka su nepristrasna i vjerovatnoćom prilagođena i uključuju sve dostupne informacije koje su relevantne za procjenu, uključujući informacije o prošlim događajima, trenutnim uslovima i razumnim i održivim prognozama budućih događaja i ekonomskih uslova na datum izvještavanja. Pored toga, procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uzeti u obzir vremensku vrijednost novca. Generalno, Banka izračunava ECL koristeći tri glavne komponente: vjerovatnoću neizvršenja obaveza (eng. probability of default, dalje: PD); gubitak u trenutku statusa neispunjena obaveza (engl. Loss Given Default, dalje: LGD); i izloženost u trenutku neispunjenja obaveza (engl. Exposure at Default, dalje: EAD).

Dvanaestomjesečni ECL izračunava se množenjem 12-mjesečnog PD, LGD i EAD. Cjeloživotni ECL se izračunava korištenjem cjeloživotnog PD-a. Dvanaestomjesečni i cjeloživotni PD predstavljaju vjerovatnost neispunjavanja obaveza u sljedećih 12 mjeseci i preostalo dospjeće instrumenta.

EAD predstavlja očekivani saldo u momentu neispunjavanja obaveza, uzimajući u obzir otplatu glavnice i kamate od datuma bilansa stanja do momenta neispunjavanja obaveza, zajedno sa očekivanim smanjenjem iznosa založenih objekata.

(vii) Umanjenje vrijednosti

Sljedeća tabela prikazuje u skladu od početnog do završnog stanja umanjena vrijednosti po klasama finansijskih instrumenata.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	2019. Ukupno
Kredit i potraživanja klijentima po amortizovanom trošku					
Stanje 1. januar 2019.	10.735	15.912	137.613	20.437	184.697
Efekt prve primjene MSFI 9	-	-	-	-	-
Transfer u Nivo 1	5.561	(4.292)	(1.269)	-	-
Transfer u Nivo 2	(773)	3.283	(2.510)	-	-
Transfer u Nivo 3	(235)	(4.554)	4.789	-	-
Neto mjerenje umanjenja vrijednosti	(1.548)	5.602	25.932	(3.366)	26.620
Trajni otpisi i ostale promjene	-	-	(17.649)	(651)	(18.300)
Stanje 31. decembar 2019.	13.740	15.951	146.906	16.420	193.017

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	2018. Ukupno
Kredit i potraživanja klijentima po amortizovanom trošku					
Stanje 1. januar 2018.	8.672	9.758	159.471	19.150	197.051
Efekt prve primjene MSFI 9	2.531	4.416	(779)	-	6.168
Transfer u Nivo 1	1.887	(1.416)	(471)	-	-
Transfer u Nivo 2	(1.009)	2.210	(1.201)	-	-
Transfer u Nivo 3	(186)	(1.598)	1.784	-	-
Neto mjerenje umanjenja vrijednosti	(1.160)	2.542	4.728	1.287	7.397
Trajni otpisi i ostale promjene	-	-	(25.919)	-	(25.919)
Stanje 31. decembar 2018.	10.735	15.912	137.613	20.437	184.697

Izmjena metodologije utvrđivanja statusa neispunjavanja obaveza

Stanovništvo:

Banka je u 2019. godini implementirala izmjene u metodologiji utvrđivanja statusa neispunjavanja obaveza (za detalje molimo vidjeti Bilješku 5.1.4 iii), pri čemu se najveće izmjene po materijalnosti, u segmentu poslovanja sa stanovništvom, odnose na:

- novi brojač dana kašnjenja koji se koristi za utvrđivanje statusa neispunjavanja obaveza: prag značajnosti za dospjeli dug iznosi više od 100 EUR i 1 procenat bilansne izloženosti plasmana ako je u pitanju segment stanovništva, odnosno klijenta ako je u pitanju segment Micro poslovnih subjekata. Također, način brojanja dana kašnjenja je takav da za razliku od dosadašnjeg brojača, broj dana ne može biti smanjen uslijed djelomičnih uplata, odnosno brojač se može samo resetirati na nulu kada dospjeli dug padne ispod praga značajnosti;
- uvođenje tzv "pulling efekta" – relevantan je za segment stanovništva gdje je utvrđivanje statusa neispunjavanja obaveza implementirano na razini plasmana, a znači da ako klijent ima više od 20 procenata bilančne izloženosti u statusu neispunjavanja obaveza, sve preostale izloženosti će također dobiti status neispunjavanja obaveza;
- izmjene u pravilima za izlazak plasmana iz statusa neispunjavanja obaveza.

Jednokratni efekt promjene u definiciji statusa neispunjavanja obaveza u segmentu poslovanja sa stanovništvom je povećanje neprihodujućeg portfolija za 26,8 miliona BAM, uz ukupno jednokratno povećanje troška rezervacija za 8,13 miliona BAM.

Pravna lica:

Sa danom 30. novembar 2019. godine Banka je implementirala novu default definiciju za segment pravnih lica.

Najveća izmjena se odnosi na brojač dana kašnjenja koji se koristi kao jedan od pokazatelja defaulta – D8 Indikator (overdue payment). Prag materijalnosti za dospjeli dug je da iznosi više od 500 EUR i da predstavlja više od 1 procenat ukupne bilansne izloženosti klijenta.

Primjena nove definicije defaulta nije imala značajan finansijski efekat u segmentu poslovanja sa pravnim licima.

5.1.5. Koncentracija kreditnog rizika prema geografskoj lokaciji

Banka nadzire koncentraciju kreditnog rizika po sektorima i geografskim regijama.

Geografska koncentracija u neto iznosima kreditne izloženosti je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Bosna i Hercegovina	EU zemlje	Ne EU zemlje	Ukupno
31. decembar 2019.				
Računi kod CBBH i drugih banaka	520.574	486.296	27.756	1.034.626
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	398.999	-	-	398.999
Kreditni i potraživanja dati klijentima	2.490.432	-	-	2.490.432
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	363	182	-	545
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	43.115	80.830	19.233	143.178
	3.453.483	567.308	46.989	4.067.780
31. decembar 2018.				
Računi kod CBBH i drugih banaka	409.295	350.511	3.830	763.636
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	376.261	-	-	376.261
Kreditni i potraživanja dati klijentima	2.415.608	-	-	2.415.608
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	182	-	537
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	96.366	50.406	-	146.772
	3.297.885	401.099	3.830	3.702.814

Koncentracija rizika ekonomskog sektora prikazana je u Bilješci 19.

5.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja moguću izloženost Banke vezano uz pribavljanje sredstava koja su potrebna Banci da bi izmirila svoje preuzete obaveze po finansijskim instrumentima. Banka održava likvidnost u skladu s propisima Agencije za bankarstvo.

Banka je izložena svakodnevnom pozivima na isplatu sredstava koje izmiruje raspoloživim novčanim izvorima koji se sastoje od prekonoćnih depozita, sredstava na tekućim računima, depozitima koji dospijevaju, povlačenja sredstava kredita, jemstava i ostalih derivata koji se podmiruju iz marži i ostalih iznosa na poziv koji su novčane derivate. Banka ne održava novčane izvore da bi pokrila sve navedene potrebe jer je iz iskustva moguće s velikom pouzdanošću predvidjeti minimalne iznose ponovnog ulaganja dospjelih sredstava. Banka utvrđuje limite za najniže iznose sredstava koja dospijevaju, a koja su raspoloživa za izmirivanje iznosa plativih na poziv, kao i najniže iznose međubankarskih i ostalih kredita za pokriće neočekivanih iznosa sredstava koja se povlače na zahtjev.

Tabela u nastavku prikazuje preostale ugovorene ročnosti finansijske imovine i obaveza Banke, na dane 31. decembar 2019. godine i 31. decembar 2018. godine, osim za finansijsku po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja se klasifikuje u skladu sa sekundarnim karakteristikama likvidnosti u period dospijeca do jedan mjesec i obavezna rezerva koja se klasifikuje u period dospijeca do jedan mjesec.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Manje od 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2019.						
Imovina						
Novac i novčani ekvivalenti	1.473.344	-	-	-	-	1.473.344
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	398.999	-	-	-	-	398.999
Kredit i potraživanja dati klijentima	235.967	146.850	626.693	1.011.065	469.857	2.490.432
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	545	-	-	-	-	545
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	6.966	-	-	-	-	6.966
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	3.619	-	29.916	109.643	-	143.178
Ukupno finansijska imovina	2.119.440	146.850	656.609	1.120.708	469.857	4.513.464
Obaveze						
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	56.569	65.234	73.392	130.061	12.409	337.665
Obaveze prema klijentima	2.596.382	68.327	301.442	659.140	57.133	3.682.424
Subordinirani dug	-	-	-	61.804	-	61.804
Obaveze po najmu	260	520	2.438	6.000	1.768	10.986
Ukupno finansijska imovina	2.653.211	134.081	377.272	857.005	671.310	4.092.879
31. decembar 2018.						
Imovina						
Novac i novčani ekvivalenti	1.159.893	-	-	-	-	1.159.893
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	376.261	-	-	-	-	376.261
Kredit i potraživanja dati klijentima	266.399	130.188	544.665	1.040.055	434.301	2.415.608
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	537	-	-	-	-	537
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	81.560	-	-	-	-	81.560
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	9.909	-	24.303	112.560	-	146.772
Ukupno finansijska imovina	1.894.559	130.188	568.968	1.152.615	434.301	4.180.631
Obaveze						
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	32.654	41.385	16.738	72.957	13.004	176.738
Obaveze prema klijentima	2.377.411	77.857	438.424	581.474	53.041	3.528.207
Subordinirani dug	-	-	-	-	61.800	61.800
Ukupno finansijske obaveze	2.410.065	119.242	455.162	654.431	127.845	3.766.745

Tabela u nastavku prikazuje preostala ugovorna dospjeća Banke za nederivativne finansijske obaveze. Tabela je sastavljena na osnovu nediskontovanih novčanih tokova finansijskih obaveza prema najranijem datumu na koji Banke može imati obavezu da izvrši plaćanje. Tabela uključuje plaćanje i kamate i glavnice.

Dospjeće za nederivatne finansijske obaveze

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Neto knjigovodstvena vrijednost	Manje od 1 mjesec	2 do 3 mjeseca	4 mjeseca do 1 godina	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Bruto nominalni odliv
31. decembar 2019.							
Obaveze prema bankama i finansijskim institucijama	337.665	56.922	65.455	75.937	133.767	12.691	344.772
Obaveze prema klijentima	3.682.424	2.596.442	68.432	303.538	690.785	62.750	3.721.947
Subordinirani dug	61.804	-	1.144	3.374	79.510	-	84.028
Obaveze po najmu	10.986	320	640	2.960	5.747	4.451	14.118
	2.653.684	135.671	385.809	909.809	79.892	4.164.865	

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Neto knjigovodstvena vrijednost	Manje od 1 mjesec	2 do 3 mjeseca	4 mjeseca do 1 godina	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Bruto nominalni odliv
31. decembar 2018.							
Obaveze prema bankama i finansijskim institucijama	176.738	32.655	41.391	16.890	77.461	14.659	183.056
Obaveze prema klijentima	3.528.207	2.378.658	77.939	440.535	600.312	56.534	3.553.978
Subordinirani dug	61.800	-	-	4.834	19.336	66.634	90.804
	2.411.313	119.330	462.259	697.109	137.827	3.827.838	

Slijedeća tabela prikazuje komponente Bančinih likvidnosnih rezervi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2019.	2018.
Sredstva kod Centralne banke	520.574	409.295
Tekući računi kod drugih banaka	61.530	37.234
Novac u blagajni	438.718	396.257
Kreditni i potraživanja dati bankama (MM plasmani)	452.522	317.107
	1.473.344	1.159.893

5.3. Tržišni rizik

Tržišni rizici se definiraju kao rizici mogućih gubitaka uslijed promjena tržišnih cijena pozicija trgovačke i bankarske knjige. Procjene tržišnog rizika temelje se na promjenama valutnih kurseva, kamatnim stopama, kreditnim maržama, trošku kapitala i robe i drugim tržišnim parametrima.

Upravljanje tržišnim rizicima Banke vrši se u skladu sa lokalnim zakonom i odlukama i uputstvima lokalnih regulatora i u skladu sa standardima RBI Grupe (regulatorni okvir RBI grupe i odluka Upravnog odbora RBI-a) i definisano je internim pravilima, procedurama i politikama koje su predmet redovnih internih revizija sa ciljem usklađivanja sa regulatornim promjenama, kao i poboljšanje procesa (tržišnog) upravljanja rizicima zbog promjena tržišnih uvjeta, definiranih strategija i poslovnih ciljeva. Proces upravljanja tržišnim rizikom sam po sebi uključuje ublažavanje, procjenu i ograničavanje izloženosti prije preuzimanja rizika, te procjenu i kontrolu preuzetog rizika cjelokupnog portfolija banke, tj. trgovačke i bankarske knjige. Uprkos postojanju ograničenja nametnutih od strane regulatora, Banka ograničava izloženost tržišnim rizicima u skladu sa svojim poslovnim strategijama usklađenim na nivou RBI, procesom odobravanja proizvoda i sistemom limita na pozicije tržišnog rizika, tj. otvorene pozicije tržišnog rizika, limiti na osjetljivost portfolija Banke u skladu sa promjenama faktora rizika i uspostavljanje sistema limita na rizičnu vrijednost ("VaR") na nivou knjige (trgovina i bankarstvo), nivo segmenata (upravljanje aktivom i pasivom i tržišta kapitala) i na nivou cijelog portfolija. Pored toga, za finansijske instrumente, koji se vode po fer vrijednosti, utvrđuje se ograničenje na smanjenje njihove tržišne vrijednosti, takozvani granični limit gubitka.

Još jedan važan dio u procesu upravljanja tržišnim rizikom je testiranje otpornosti na stres portfolija Banke u odnosu na ekstremne promjene tržišnih uvjeta i izračun osjetljivosti portfolija prema kriznim scenarijima, kao i uticaj koji ona ima na finansijske rezultate. Testiranje otpornosti na stres ekstremnih promjena tržišnih uvjeta obavlja RBI na dnevnoj bazi.

Banka je izložena finansijskim rezultatima deviza, promjeni kamatnih stopa i promjeni cijena vrijednosnih papira u svom portfoliju.

5.3.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da promjene valutnih tečajeva, koji utiču na portfolio Banke, postoje u onoj mjeri u kojoj imovina i obaveze u jednoj valuti nisu usklađene po vrijednosti ili dospeljivosti. S obzirom na to da je lokalna valuta vezana za EUR, devizni rizik je ograničen.

Pored sistema limita VaR, Banka ograničava svoju izloženost korištenjem deviznih limita na otvorene pozicije za svaku valutu, limit na cijelu dugu ili kratku poziciju Banke, kao i limite gubitka.

Knjigovodstveni iznosi monetarne imovine i obaveza Banke po valuti na datum izvještajnog perioda su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31. decembar 2019.					
IMOVINA					
Novac i novčani ekvivalenti	846.966	415.976	111.164	99.238	1.473.344
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	398.999	-	-	-	398.999
Kredit i potraživanja dati klijentima	1.224.722	1.265.710	-	-	2.490.432
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	190	-	-	545
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	6.966	-	-	6.966
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	23.494	104.645	15.039	-	143.178
	2.494.536	1.793.487	126.203	99.238	4.513.464
OBAVEZE					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	305.046	12	32.607	-	337.665
Obaveze prema klijentima	2.114.570	1.248.038	123.534	96.282	3.682.424
Subordinirani dug	-	61.804	-	-	61.804
Obaveze za najam	10.986	-	-	-	10.986
	2.430.602	1.309.854	156.141	96.282	4.092.879

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom. KM vrijednost glavnice kod takvih ugovora određena je kretanjem kursa stranih valuta. Saldo glavnice tih izloženosti uključen je u tabeli gore u koloni "EURO".

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31. decembar 2018.					
IMOVINA					
Novac i novčani ekvivalenti	715.720	265.224	95.889	83.060	1.159.893
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	376.261	-	-	-	376.261
Kredit i potraživanja dati klijentima	1.151.747	1.263.861	-	-	2.415.608
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	182	-	-	537
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	81.560	-	-	81.560
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	22.420	93.660	30.692	-	146.772
	2.266.503	1.704.487	126.581	83.060	4.180.631
OBAVEZE					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	28.525	148.213	-	-	176.738
Obaveze prema klijentima	1.885.446	1.436.372	124.301	82.088	3.528.207
Subordinirani dug	-	61.800	-	-	61.800
	1.913.971	1.646.385	124.301	82.088	3.766.745

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom. KM vrijednost glavnice kod takvih ugovora određena je kretanjem kursa stranih valuta. Saldo glavnice tih izloženosti uključen je u tabeli gore u koloni "EURO".

5.3.1.1. Analiza devizne osjetljivosti

Sljedeća tabela prikazuje pet najvećih rizičnih vrijednosti (VaR) evidentiranih na dan 31. decembra 2019. i njihove vrijednosti na dan 31. decembra 2018. VaR je izračun na temelju statističkog modela 99 procenata pouzdanosti i pod pretpostavkom da je portfolio konstantan tokom 1 dana.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM			VaR
Valuta	31.12. 2019.	Valuta	31.12. 2018.
JPY	<1	USD	1
TRY	<1	TRY	<1
CHF	<1	JPY	<1
CNY	<1	CNY	<1
CZK	<1	AUD	<1

Sljedeća tabela prikazuje osjetljivost Banke na povećanje ili smanjenje deviznih kurseva od 10 procenata u odnosu na relevantne domaće valute. Stopa osjetljivosti od 10 procenata koristi se prilikom internog izvještavanja ključnog rukovodstva o deviznom riziku i predstavlja procjenu rukovodstva o razumno mogućoj promjeni deviznih kurseva.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	USD rezultat		TRY rezultat	
	2019.	2018.	2019.	2018.
Dobit ili gubitak	(83)	53	2	4

5.3.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik odražava mogućnost gubitka dobiti i / ili erozije kapitala zbog promjene kamatnih stopa. Odnosi se na sve proizvode i bilance koji su osjetljivi na promjene kamatnih stopa. Ovaj rizik obuhvata dvije komponente: komponentu prihoda i komponentu ulaganja.

Komponenta prihoda proizilazi iz neusklađenosti aktivnih i pasivnih kamatnih stopa Banke (kamata na plasmane je fiksna, kamata za obaveze je varijabilna, i obrnuto).

Komponenta ulaganja je posljedica obrnutog odnosa između promjene cijene i kamatnih stopa vrijednosnih papira. Banka nastoji da se zaštiti od kamatnog rizika usklađivanjem vrste kamatne stope (fiksne, plutajuće i promjenjive), valute, povezane kamatne stope i datuma promjene kamatne stope za sve proizvode za koje zaključuje ugovore (koji su osjetljivi na promjene kamatnih stopa). Svaka nepodudarnost između gore navedenih elemenata dovodi do izloženosti Banke riziku kamatne stope.

5.3.2.1. BPV analiza osjetljivosti na kamatne stope

Za pozicije rizika kamatne stope, na dnevnoj osnovi, vrši se analiza osjetljivosti za jednu baznu tačku tokom paralelnog kretanja krivulje prinosa (vrijednost bazne tačke, 1 BPV), koja daje vrijednosti dobitaka i gubitaka portfolija za određeni dan.

U tabeli ispod prikazane su promjene sadašnje vrijednosti portfolija s rastom kamatne stope za 1 baznu tačku na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018., izražene u hiljadama KM za sljedeće valute: KM, EUR i USD, dok za ostale valute promjene sadašnjih vrijednosti su nematerijalne.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Valuta		
KM	(24)	(28)
EUR	48	42
USD	0.1	(2)
Ukupno BPV	24.1	12

U slučaju promjene (povećanja) kamatnih stopa za 1 bazni bod (paralelno kretanje krivulje prinosa za + 0,01 procenta), efekti na sadašnju vrijednost portfolija Banke na dan 31. decembra 2019. godine bili bi sljedeći:

- Za BAM – nije moguće utvrditi s obzirom da je došlo do izmjena u scenariju za BAM valutu, pa poređenje dva rezultata ne bi bilo relevantno.
- Za EUR – sadašnja vrijednost rasta portfolija u iznosu od 336 hiljada KM, što rezultira profitom.
- Za USD – sadašnja vrijednost rasta portfolija u iznosu od 92 hiljade KM, što predstavlja profit.

U slučaju promjene krivulje prinosa za 50 baznih bodova, efekti na sadašnju vrijednost portfolija za 31. decembar 2018. i 31. decembar 2017. godine prikazani su u tablici ispod za valute s materijalnom izloženošću:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Valuta		
KM	(1.414)	(1.414)
EUR	2.419	2.083
USD	3	(89)
Ukupno BPV	1.008	580

U slučaju promjene (povećanja) kamatnih stopa za 50 baznih bodova (paralelno kretanje krivulje prinosa za 0,05 procenta), Banka bi ostvarila:

- Za KM – sadašnja vrijednost portfolija u iznosu od 7.773 hiljada KM na dan 31. decembar 2019.
- Za EUR – sadašnja vrijednost portfolija je povećana u iznosu od 2.419 hiljade KM na dan 31. decembar 2019.
- Za USD – sadašnja vrijednost smanjenja portfolija u iznosu od 3 hiljade KM na dan 31. decembar 2019.

5.4. Upravljanje kapitalnim rizikom

U skladu sa zakonskim, podzakonskim i internim aktima, Banka na tromjesečnoj osnovi izvještava nadležne regulatorne institucije o kapitalu, ponderisanoj rizičnoj aktivni, te stopi adekvatnosti kapitala.

Banka kroz svoje upravljačko izvještavanje provodi redovni monitoring kretanja kapitala, ostvarene stope adekvatnosti, kao i djelovanje svih metodoloških promjena koje imaju uticaj na kapital.

Banka je tokom 2019. godine udovoljila svim regulatornim zahtjevima vezanim za kapital te je u skladu s lokalnom regulativom prema Basel III metodologiji ostvarila stopu adekvatnosti kapitala od 16,72 procenta.

Regulatorni kapital Banke se sastoji od osnovnog (Tier 1) i dopunskog kapitala (Tier 2). Osnovni kapital Banke (Common equity T1) predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala (CET 1) i dodatnog osnovnog kapitala (AT1). Osnovni kapital Banke (u potpunosti jednak redovnom osnovnom kapitalu) se sastoji od uplaćenih dionica, premije dionica, zadržane neraspoređene dobiti i ostalih rezervi formiranih iz dobiti nakon oporezivanja na osnovu odluke Skupštine Banke, neto revalorizacijskih rezervi po osnovu promjene fer vrijednosti imovine (akumulirana sveobuhvatna dobit), umanjen za iznose redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojim Banka ima značajno ulaganje, nematerijalne imovine i odložene porezne imovine.

Dopunski kapital se sastoji od subordiniranog duga, opštih umanjivanja vrijednosti za kreditni rizik, izračunatih kao 1,25 procenata iznosa izloženosti ponderisanog rizikom, umanjenih za nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (za detalje vidjeti Bilješku 3.20).

Na 31. decembar 2018. godine ukupna FBA rezervisanja, izračunata od strane Banke, premašila su rezerviranja priznata u skladu s MSFI za 96.782 hiljada KM što je manje od 102.443 hiljade KM, koliko je već priznato kao regulatorna rezerva za kreditne gubitke unutar kapitala na dan 31. decembar 2018. godine. Posljedično, smanjenja regulatornog kapitala u svrhu izračuna adekvatnosti nisu zabilježena 31. decembra 2018. godine.

Kako je i objašnjen u Bilješki 3.20, nastavno na prenos formirani rezervi za kreditne gubitke u iznosu od 102.443 hiljada KM u redovan osnovni kapital Banke odnosno zadržanu dobit, ukupan iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, izračunate na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 91.912 hiljada KM prikazane su kao nedostajuće rezerve u dopunskom kapitalu Banke. Od 1. januara 2020. godine, stupanjem na snagu novih regulatornih zahtjeva (za detalje pogledati Bilješku 3.22.1) Banka više nije u obavezi obračunavati nedostajuće rezerve za kreditne gubitke za potrebe izračuna adekvatnosti kapitala.

Propisane minimalne stope kapitala su sljedeće:

- Stopa redovnog kapitala 6,75 procenata
- Stopa osnovnog kapitala 9 procenata
- Stopa regulatornog kapitala 12 procenata.

Osim regulatorno zadanih minimalnih stopa adekvatnosti kapitala Banke je također dužna osigurati zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji se mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Ukupno ponderisani rizik koji služi za izračun adekvatnosti kapitala uključuje:

- rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata
- pozicijski, valutni, robni rizik, i
- operativni rizik.

Omjer adekvatnosti kapitala prema propisanoj metodologiji na dan 31. decembar 2019. i 31. decembar 2018. je iznad propisanog limita od 12 procenata. Tablica u nastavku prikazuje strukturu kapitala i kapitalne zahtjeve Banke na dan 31. decembar 2019. godine i 31. decembar 2018. godine:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Redovni osnovni kapital		
Izdani dionički kapital – obične dionice	247.167	247.167
Premije dionica	4.473	4.473
Zadržana dobit proteklih godina i ostale zakonske rezerve	253.689	151.238
Akumulirana sveobuhvatna dobit	315	307
Odbici od redovnog osnovnog kapitala		
Nematerijalna imovina	(12.595)	(13.635)
Odgođena poreska imovina	(107)	(159)
Značajna ulaganja u subjekte finansijskog sektora	(14.895)	(11.052)
Ukupno redovni osnovni kapital	478.047	378.339
Dodatni osnovni kapital	-	-
UKUPNO OSNOVNI KAPITAL	478.047	378.339
Dopunski kapital		
Subordinirani dug	61.804	61.804
Opća umanjnja vrijednosti za kreditni rizik	30.629	29.440
Nedostajuće rezerve za kreditne gubitke	(91.912)	-
UKUPNO DOPUNSKI KAPITAL	521	91.244
UKUPNO REGULATORNI KAPITAL (nerevidirano)	478.568	469.583
Ukupna rizikom ponderisana aktiva (nerevidirano)	2.862.378	2.780.225
Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,70%	13,61%
Stopa osnovnog kapitala	16,70%	13,61%
Stopa ukupnog kapitala	16,72%	16,89%

Banka je dužna osigurati i održavati stopu finansijske poluge, kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6 procenata.

Stopa finansijske poluge Banke je omjer iznosa osnovnog kapitala i iznosa ukupne izloženosti banke riziku na izvještajni datum, izražena kao postotak i sa 31. decembrom 2019. godine je znatno iznad navedenog minimuma i iznosi 9,59 procenata.

6. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza kojima se trguje na aktivnim tržištima mjeri se na bazi kotiranih tržišnih cijena ili kotiranih cijena od strane dealera. Za sve ostale finansijske instrumente Banka utvrđuje fer vrijednost koristeći druge tehnike procjene.

6.1. Tehnike mjerenja

Banka mjeri fer vrijednost koristeći sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti, koja odražava značaj ulaznih parametara korištenih pri mjerenju.

- Nivo 1: ulazni parametri su kotirane tržišne cijene (nepilagođene) na aktivnim tržištima za identične instrumente.
- Nivo 2: ulazni podaci se razlikuju od kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, a radi se o vidljivim ulaznim podacima bilo da su direktni (npr. kao cijene) ili indirektni (izvedeni iz cijena). Ova kategorija uključuje instrumente mjerenje korištenjem: kotiranih tržišnih cijena na aktivnim tržištima sličnih instrumenata, kotirane cijene za iste ili slične instrumente koji se smatraju manje aktivnim; ili druge tehnike mjerenja u kojima su svi značajniji ulazni parametri direktno ili indirektno vidljivi iz tržišnih podataka.
- Nivo 3: ulazni parametri koji nisu vidljivi. Ova kategorija uključuje sve instrumente za koje tehnike mjerenja nisu vidljive i ovi parametri imaju značajan uticaj na procjenu vrijednosti instrumenata. Ova kategorija uključuje instrumente koji su mjereni na bazi kotiranih cijena za slične proizvode za koje su potrebne značajne prilagodbe ili pretpostavke kako bi se odrazile razlike između instrumenata.

Tehnike mjerenja uključuju modele neto sadašnje vrijednosti i diskontiranog novčanog toka, usporedbu sa sličnim instrumentima za koje postoje vidljive tržišne cijene i slični modeli procjene. Pretpostavke i ulazni podaci korišteni pri tehnikama procjene uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne marže i ostale premije u određivanju diskontnih stopa, cijena obveznica, vrijednosnih papira, kurseva stranih valuta, cijena vlasničkih ulaganja i očekivane volatilnosti i korelacije cijena.

Cilj tehnika procjene je da odrede fer vrijednost koja odražava cijenu koja će biti ostvarena kod prodaje imovine ili izmirenja obaveza u redovnoj transakciji među tržišnim sudionicima na datum mjerenja.

Banka određuje vrijednost dužničkih vrijednosnih papira (trezorski zapisi i obveznice) koristeći interne modele procjene koje u obzir uzimaju preostalu ročnost i zadnje raspoložive tržišne cijene pomenutih instrumenata.

Fer vrijednost vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju i vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kojima se trguje na aktivnom tržištu se mjeri korištenjem cijena tih instrumenata na datum izvještavanja po zaključnim cijenama ponude.

6.2. Fer vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza Banke koje se mjere po fer vrijednosti na redovnoj osnovi

Tabela u nastavku analizira finansijske instrumente koji se mjere po fer vrijednosti na datum izvještavanja, raspoređeni prema hijerarhiji fer vrijednosti. Iznosi se zasnivaju na vrijednostima priznatim u izvještaju o finansijskom položaju.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Bilješka	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
31. decembar 2019.					
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20				
Vlasnički vrijednosti papiri izdani od strane nerezidenata – pravnih lica		512	-	33	545
Finansijska imovina po fer vrijednosti u bilansu uspjeha	21				
Dužnički vrijednosni papiri		6.966	-	-	6.966
Kreditni dati klijentima		-	-	715	715
Ukupno		7.478	-	748	8.226

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Bilješka	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
31. decembar 2018.					
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20				
Vlasnički vrijednosti papiri izdani od strane nerezidenata – pravnih lica		504	-	33	537
Finansijska imovina po fer vrijednosti u bilansu uspjeha	21				
Dužnički vrijednosni papiri		81.560	-	-	81.560
Kreditni dati klijentima		-	-	893	893
Ukupno		82.064	-	926	82.990

6.3. Finansijski instrumenti koji nisu mjereni po fer vrijednosti

Tabela u nastavku prikazuje fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti i analizira ih po nivou u hijerarhiji fer vrijednosti u koju se kategorizira svako mjerenje fer vrijednosti.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno fer vrijednosti	Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2019.					
Imovina					
Novac i novčani ekvivalenti	-	-	1.473.344	1.473.344	1.473.344
Obavezna rezerve kod Centralne Banke BiH	-	-	398.999	398.999	398.999
Kredit i potraživanja dati klijentima	-	-	2.490.432	2.490.432	2.490.432
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	121.532	22.706	-	144.238	143.178
Ukupno	121.532	22.706	4.362.775	4.507.013	4.505.593
Obaveze					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	-	-	337.665	337.665	337.665
Obaveze prema klijentima	-	-	3.682.424	3.682.424	3.682.424
Subordinirani dug	-	-	61.804	61.804	61.804
Obaveze po najmu	-	-	10.986	10.986	10.986
Ukupno	-	-	4.092.879	4.092.879	4.092.879

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno fer vrijednosti	Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2018.					
Imovina					
Novac i novčani ekvivalenti	-	-	1.159.893	1.159.893	1.159.893
Obavezna rezerve kod Centralne Banke BiH	-	-	376.261	376.261	376.261
Kredit i potraživanja dati klijentima	-	-	2.475.695	2.475.695	2.415.608
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	146.105	4.693	-	150.798	146.772
Ukupno	146.105	4.693	4.011.849	4.162.647	4.098.534
Obaveze					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	-	-	176.738	176.738	176.738
Obaveze prema klijentima	-	-	3.528.207	3.528.207	3.528.207
Subordinisani dug	-	-	61.800	61.800	61.800
Ukupno	-	-	3.766.745	3.766.745	3.766.745

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata Banke i dodjele instrumenata relevantnoj razini hijerarhije fer vrijednosti, niže navedene metode, pretpostavke i ograničenja primjenjuju se u skladu s pristupom revidiranim u Raiffeisen Grupi.

Novac i novčani ekvivalenti

Knjigovodstvena vrijednost novca, stanja računa u drugim bankama i kod Centralne banke općenito je približna njihovoj fer vrijednosti zbog kratkoročnog dospijeca. Kredit i potraživanja dati bankama uglavnom predstavljaju prekoćne i kratkoročne depozite; stoga ne postoji značajna razlika između fer vrijednosti tih depozita i njihove knjigovodstvene vrijednosti.

Kredit i potraživanja dati klijentima

Fer vrijednost se procjenjuje metodom diskontovanog novčanog toka u slučaju pozicija s preostalim srednjoročnim do dugoročnim rokom dospelja, dok se aproksimira s knjigovodstvenom vrijednošću, umanjenom za grupna umanjena / pojedinačna usklađenja u slučaju kratkoročnih kredita, zajmova plativih po viđenju ili u slučaju neodređenog dospelja za kredite s umanjenom vrijednošću.

Obaveze prema klijentima

Za depozite po viđenju i depozite koji nemaju određeno dospelje, fer vrijednost se uzima kao iznos plativ po viđenju na datum izvještavanja. Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim rokom dospelja temelji se na diskontovanim novčanim tijekovima koristeći stopu koja se trenutno nudi za depozite sličnih preostalih dospelja.

Obaveze prema bankama i ostalim finansijskim institucijama

Većina zajmova od banaka je kratkoročna i nosi promjenjivu kamatnu stopu, te Uprava procjenjuje da knjigovodstveni iznos odražava njihovu fer vrijednost.

Subordinirani dug nosi promjenjivu kamatnu stopu te stoga njegova knjigovodstvena vrijednost odražava njegovu fer vrijednost.

Obaveze po najmu

Knjigovodstvena vrijednost obaveza po najmu jednaka je njenoj fer vrijednosti jer ne postoji značajna razlika između inkrementalne i tržišne kamatne stope.

7. Prihodi od kamata

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Prihod od kamata obračunat korištenjem efektivne kamatne stope		
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	3.578	3.112
Kredit i potraživanja		
od stanovništva	110.172	109.401
od privrednih društava	35.283	36.339
od banaka	2.285	1.807
Ostali kamatni prihod	3.612	3.926
Ukupno prihod od kamata	154.930	154.585

8. Rashodi od kamata

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanovništvo	11.499	14.108
Privredna društva	6.519	7.308
Strane banke	6.831	5.807
Domaće banke	-	7
Kamate po ugovorima za zajam	237	-
Ostalo	1.998	1.474
	27.084	28.704

9. Prihodi od naknada i provizija

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Glavne uslužne linije		
Kartični poslovi	33.829	31.436
Održavanje računa za nerezidente	2.219	2.770
Platni promet	26.464	26.470
Konverzije stranih valuta	7.748	7.641
Održavanje računa	9.605	8.360
Ostalo	9.618	6.949
Ukupno prihodi od naknada i provizija po ugovorima sa klijentima	89.483	83.626
Garancije i odobreni i neiskorišteni krediti	6.555	6.677
	96.038	90.303

10. Rashodi od naknada i provizija

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Transakcije po kartičnim računima	17.754	14.422
Usluge CBBH	1.833	1.884
Naknade za garancije	1.237	1.236
S.W.I.F.T. usluge	691	598
Korespondenti računi	542	345
SMS usluge	500	430
Unutrašnji platni promet	46	51
Ostalo	292	509
	22.895	19.475

11. Neto prihodi iz trgovanja stranim valutama

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Neto pozitivne kursne razlike iz kupoprodaje deviza	12.481	11.649
Neto kursne razlike po osnovu poravnanja sa CBBH	(36)	11
	12.445	11.660

12. Neto dobit/gubitak od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Prihodi od kamata po obveznicama po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Bilješka 21)	441	2.874
Usklađenja fer vrijednosti obveznica po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Bilješka 21)	(293)	(2.739)
Neto gubitak od prodaje obveznica po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(115)	(167)
Neto promjene fer vrijednosti kredita koji se mjere po fer vrijednosti (Bilješka 19)	(24)	5
	9	(27)

13. Ostali prihodi iz poslovanja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Prihod od dividendi	3.921	4.131
Prihod od zakupa	1.434	1.496
Otpuštanje obračunatih troškova iz prethodne godine	553	690
Dobici od prodaje materijalne imovine i investicijske nekretnine	-	605
Prihodi od otpisanih obaveza	63	36
Blagajnički viškovi	27	30
Ostali prihodi	1.667	725
	7.665	7.713

14. Administrativni troškovi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Bruto plate	39.783	39.430
Ostali troškovi zaposlenih	11.078	11.634
Premije osiguranja štednih uloga i kredita	9.186	8.644
Troškovi tekućeg održavanja	8.868	8.062
Usluge	4.413	5.134
Zakupnine	1.895	4.880
Troškovi reprezentacije i marketinga	5.084	4.222
Troškovi konsultantskih usluga	4.453	3.836
Telekomunikacije	3.245	3.260
<i>Otpuštanje rezervisanja za ostale naknade zaposlenim po MRS 19, neto (Bilješka 33)</i>	(1.260)	(1.772)
Premije osiguranja imovine	2.815	2.635
Naknada supervizoru – FBA	2.773	2.545
Troškovi energije	1.915	1.929
Materijalni troškovi	1.187	1.547
Porezi i troškovi administracije	727	759
Obrazovanje	694	643
Troškovi zadnje rate – gratis	250	366
Donacije	297	329
Troškovi profesionalnih usluga	311	296
Troškovi prevoza	323	285
Komunalne usluge	230	221
Gubici od prodaje materijalne imovine	405	-
<i>Otpuštanje rezervisanja za sudske sporove (Bilješka 33)</i>	(1.197)	(190)
Ostali administrativni troškovi	4.080	3.722
	101.555	102.417

15. Umanjenja vrijednosti, neto

Promjene u bilansu uspjeha koje se odnose na umanjena vrijednosti su prikazana kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Umanjenje vrijednosti za kredite i potraživanja dati klijentima (<i>Bilješka 19</i>)	26.620	7.397
Umanjenje vrijednosti/(otpuštanje) umanjena vrijednosti kredita i potraživanja datih bankama (<i>Bilješka 17</i>)	82	(1)
Umanjenje vrijednosti ostale imovine i potraživanja (<i>Bilješka 25</i>)	2.189	2.918
(Otpuštanje)/umanjenje vrijednosti finansijske imovine po amortizovanom trošku (<i>Bilješka 22</i>)	(124)	265
(Otpuštanje)/umanjenje vrijednosti za vanbilanse izloženosti (<i>Bilješka 33</i>)	2.283	(256)
	31.050	10.323

16. Porez na dobit

Ukupan porez priznat u bilansu uspjeha može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Tekući porez na dobit	17.768	9.520
Odgođena poreska sredstva	52	132
Odgođene poreske obaveze	514	-
	18.334	9.652

Usklađivanje oporezive dobiti iskazane u poreskom bilansu sa računovodstvenom dobiti može se prikazati na sljedeći način:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Dobit prije poreza na dobit	75.235	94.111
Porez na dobit po stopi od 10%	7.523	9.411
Kapitalni dobitci	10.244	-
Efekt nepriznatih rashoda	1.819	1.837
Efekt nepriznatih prihoda	(1.252)	(1.596)
Tekući porez na dobit	18.334	9.652
Efektivna poreska stopa	24,37%	10,25%

Banka obračunava porez na dobit sukladno propisima za porez na dobit pravnih lica važećih u Bosni i Hercegovini.

Kapitalni dobitci se odnose na porezni efekat uključenja formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovan osnovni kapital Banke (kao što je objašnjeno u Bilješci 5.4.), odnosno raspored formiranih rezervi u iznosu od 102.442 hiljada KM u zadržanu dobit, kao stavku redovnog osnovnog kapitala Banke (u skladu sa Odlukom Skupštine Banke od 17. decembra 2019. godine).

Nepriznati rashodi uključuju nepriznate rashode na ime reprezentacije, rezerviranja za rizike i obaveze, rashode po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja.

Nepriznati prihodi uključuju prihod po osnovu učešća u kapitalu, rezervisanja za rizike i obaveze koja su u ranijem periodu bila porezno nepriznat rashod.

Promjena odloženih poreskih sredstava može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	159	291
Otpuštena odgođena porezna imovina	(52)	(132)
Stanje na kraju perioda	107	159

Promjena odloženih poreskih obaveza može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	-	-
Priznate odgođene porezne obaveze	514	-
Stanje na kraju perioda	514	-

U 2019. godini Banka je priznala odgođenu poreznu obavezu na osnovu privremenih razlika nastalih primjenom punih porezno dozvoljenih stopa amortizacije u odnosu na računovodstveno priznatih nižih stopa amortizacije.

17. Novac i novčani ekvivalenti

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Tekući račun u domaćoj valuti kod CBBH	520.574	409.295
Novac u blagajni u domaćoj valuti	326.392	306.424
Novac u blagajni u stranoj valuti	112.326	89.833
Računi kod drugih banaka u stranoj valuti	61.530	37.234
Kredit i potraživanja dati bankama (MM plasmani)	452.606	317.108
Manje: umanjenje vrijednosti	(84)	(1)
	1.473.344	1.159.893

Kamatna stopa na MM plasmane u EUR iznosila je od -1,00 procenata do -0,44 procenta godišnje tokom 2019. godine, ili od -0,65 procenata do 0,02 procenta godišnje tokom 2018. godine i od plasmana u USD od 0,5 procenata do 2,5 procenata godišnje tokom 2019. godine, ili od 1,37 procenata do 2,45 procenata godišnje tokom 2018. godine. Kamatna stopa na plasmane u drugim valutama kretala se od -1,70 procenata do 1,85 procenata godišnje tokom 2019. godine ili od -1,30 procenata do 2,35 procenata godišnje tokom 2018. godine.

Promjene rezervacija za očekivane gubitke mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM		
Stanje 1. januar	1	-
Neto promjene kroz bilans uspjeha (Bilješka 15)	82	(1)
Kursne razlike	1	2
Stanje na kraju perioda	84	1

18. Obavezne rezerve kod Centralne banke Bosne i Hercegovine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Obavezna rezerva	398.999	376.261
	398.999	376.261

Minimalna obavezna rezerva izračunava se kao procenat prosječnog iznosa ukupnih depozita i pozajmljenih sredstava za svaki radni dan u toku 10 kalendarskih dana nakon perioda održavanja obavezne rezerve.

Od 1. jula 2016. godine primjenjuje se jedinstvena kamatna stopa od 10 procenata ukupnih kratkoročnih i dugoročnih depozita i pozajmljenih sredstava.

Gotovina koja se drži kao obavezna rezerva na računu CBBiH nije dostupna za korištenje bez posebnog odobrenja CBBiH i FBA.

19. Krediti i potraživanja dati klijentima

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	2.682.734	2.599.412
Manje umanjenje vrijednosti	(193.017)	(184.697)
	2.489.717	2.414.715
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	769	923
Usklađenje za fer vrijednost	(54)	(30)
	715	893
	2.490.432	2.415.608

Promjene u smislu umanjenja vrijednosti kredita odobrenih po amortizovanoj vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	184.697	203.219
Neto promjena kroz bilans uspjeha (Bilješka 15)	26.620	7.397
Otpisi i ostale promjene	(18.300)	(25.919)
Stanje na kraju perioda	193.017	184.697

Promjene fer vrijednosti kredita koje se mjere po fer vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje 1. januar	30	35
Neto promjena fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Bilješka 12)	24	(5)
Stanje na kraju perioda	54	30

Analiza kredita i potraživanja prema izvornom dospjeću je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Kratkoročni krediti:		
Kratkoročni krediti u domaćoj valuti	590.449	582.354
Kratkoročni krediti u stranoj valuti (uključujući valutnu klauzulu)	61	1.115
	590.510	583.469
Dugoročni krediti:		
Dugoročni krediti u domaćoj valuti	827.344	754.152
Dugoročni krediti u stranoj valuti (uključujući valutnu klauzulu)	1.265.649	1.262.714
	2.092.993	2.016.866
Ukupno krediti prije umanjenja vrijednosti	2.683.503	2.600.335
Manje umanjenje vrijednosti	(193.071)	(184.727)
	2.490.432	2.415.608

Kratkoročni krediti odobravani su na period od 30 do 365 dana. Većina kratkoročnih kredita u domaćoj valuti odobrava se klijentima za obrtni kapital. Dugoročni krediti se uglavnom odobravaju fizičkim licima za kupovinu stanova i vozila.

Analiza ukupnih kredita odobrenih prije umanjenja vrijednosti klasificiranih po poslovnim granama je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanovništvo	1.606.301	1.515.830
Trgovina	535.231	541.649
Poljoprivreda, šumarstvo, rudarstvo i energetika	306.215	326.275
Usluge, finansije, sport, turizam	63.835	52.283
Građevinska industrija	35.004	49.595
Transport, PTT, komunikacije	67.757	48.375
Administrativne i druge javne ustanove	33.544	24.924
Ostalo	35.616	41.404
	2.683.503	2.600.335

Kamatne stope po kreditima na dan 31. decembar 2019. i 31. decembra 2018. mogu biti kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2019.		31. decembar 2018.	
	Godišnja kamatna stopa		Godišnja kamatna stopa	
Domaća valuta				
Privredna društva	1.077.141	2,35%-18,00%	1.081.230	2,35%-18,00%
Stanovništvo	1.606.302	2,99%-18,00%	1.515.826	2,95%-18,00%
Strana valuta				
Privredna društva	60	2,35%-8,15%	3.275	2,35%-11,50%
Stanovništvo	-	-	4	2,95%-16,19%
	2.683.503		2.600.335	

U skladu sa politikom kamatnih stopa krediti u domaćoj valuti u tabeli iznad uključuju i kredite odobrene sa valutnom klauzulom.

20. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Vlasnički vrijednosti papiri koji kotiraju:		
S.W.I.F.T. Belgija	190	182
Sarajevska berza vrijednosnih papira	322	322
Vlasnički vrijednosti papiri koji ne kotiraju:		
Registar vrijednosnih papira FBiH	32	32
Velprom d.d. Sanski Most	1	1
	545	537

Kretanja fer vrijednosti ovih imovina bila su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	537	294
Dobit od promjene fer vrijednosti	8	82
Kupovina tokom godine	-	161
Stanje na kraju perioda	545	537

21. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Državne obveznice	6.966	81.560
	6.966	81.560

Državne obveznice

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Rumunija	6.966	81.560
	6.966	81.560

Promjene u obveznicama po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha bile su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku godine	81.560	112.438
Promjene tokom godine	(74.742)	(31.013)
Smanjenje fer vrijednosti (Bilješka 12)	(293)	(2.739)
Prihod od kamata (Bilješka 12)	441	2.874
Stanje na kraju godine	6.966	81.560

22. Finansijska imovina po amortizovanom trošku

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Državne obveznice	126.717	130.696
Korporativne obveznice	16.877	16.616
	143.594	147.312
Manje: umanjenje vrijednosti	(416)	(540)
	143.178	146.772

Promjene u obvezređenju finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku godine	540	275
(Smanjenje)/povećanje umanjenja vrijednosti (<i>Bilješka 15</i>)	(124)	265
Stanje na kraju godine	416	540

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Državne obveznice:		
Poljska	19.062	30.407
Francuska	34.660	24.072
Republika Srpska	19.356	19.356
Federacija Bosne i Hercegovine	11.093	18.463
Austrija	15.724	15.746
Belgija	3.522	8.585
Vlada Kantona Sarajevo	3.684	3.670
Nizozemska	-	9.899
Sjeverna Makedonija	19.233	-
Korporativne obveznice:		
European Bank for Reconstruction and Development	7.862	7.657
JP Autoceste Mostar	8.982	8.917
	143.178	146.772

23. Ulaganja u zavisna društva

Zavisno društvo	Djelatnost	% udjela	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM				
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Leasing	100%	10.051	10.051
Raiffeisen Invest društvo za upravljanje fondovima d.o.o. Sarajevo	Društvo za upravljanje fondovima	100%	946	946
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	Posredovanje u poslovima sa vrijednosnim papirima	100%	53	53
			11.050	11.050

Promjene u ulaganjima u zavisna društva su sažete kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda		11.050
Smanjenje vrijednosti ulaganja u Raiffeisen Special Assets Company d.o.o. Sarajevo	-	-
Stanje na kraju perioda	11.050	11.050

Finansijske informacije o zavisnim društvima Banke za period od 1. januara 2018. do 31. decembra 2019. godine bile su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupno aktiva	Temeljni kapital	Ukupno kapital	Prihod	Dobit / (gubitak) za period
Raiffeisen Invest d.d.	2.881	671	2.737	3.521	1.717
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	269	355	260	159	51
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.356	11.450	13.983	11.491	2.062

24. Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate

Pridruženo društvo	Djelatnost	% udjela	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM				
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	Posredovanje u osiguranju	50,00%	2	2
Društvo po zajedničkom kontrolom				
ESP BH d.o.o. Sarajevo	Informacijske i druge usluge	45,00%	3.825	-
			3.827	2

Društvo ESP BH d.o.o. je osnovano 2019. godine, s ciljem izgradnje i implementacije jedinstvene platforme koja će pravnim i fizičkim licima omogućiti povezivanje u cilju vršenja plaćanja roba i usluga, režijskih računa kao i slanja novca drugim korisnicima putem posebne mobilne aplikacije. Društvo je osnovano kao društvo pod zajedničkom kontrolom od strane Banke (udio od 45 procenata vlasništva), BH Telecom d.o.o. Sarajevo (udio od 45 procenata), te Comtrade d.o.o.d& QSS d.o.o. sa udjelom od 10 procenata.

Finansijske informacije o pridruženim društvima Banke za godinu koja je završila 31. decembra 2019. su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registрова- ni kapital	Ukupni kapital	Prihodi	Dobit / (gubitak) za period
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	6.383	4	6.301	2.662	1.834
ESP BH d.o.o. Sarajevo	8.802	8.500	8.347	-	(153)

25. Ostala imovina i potraživanja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Potraživanja po osnovu spot transakcija i arbitraža u stranoj valuti	10.317	21.976
Potraživanja za poslovanje kreditnim karticama	11.041	12.238
Potraživanje za naknade	2.705	2.402
Unaprijed plaćeni troškovi	1.349	2.245
Ostala razgraničenja	2.356	2.038
Ostali dati avansi	103	22
Unaprijed plaćene ostale takse	9	9
Ostala imovina	13.479	12.152
	41.359	53.082
Manje: umanjenje vrijednosti	(4.915)	(3.995)
	36.444	49.087

Promjene na umanjenju vrijednosti ostale imovine i potraživanja mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	3.995	4.143
Povećanje umanjenja vrijednosti (<i>Bilješka 15</i>)	2.189	2.918
Otpisi	(1.269)	(3.066)
Stanje na kraju perioda	4.915	3.995

26. Ulaganja u investicijske nekretnine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	
NABAVNA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 1. januar 2018.	39.560
Nabavka	372
Prodaja	(2.936)
Stanje na dan 31. decembar 2018.	36.996
Prodaja	(1.646)
Stanje na dan 31. decembar 2019.	35.350
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	
Stanje na dan 1. januar 2018.	4.293
Amortizacija	742
Prodaja	(726)
Stanje na dan 31. decembar 2018.	4.309
Amortizacija	721
Prodaja	(336)
Stanje na dan 31. decembar 2019.	4.694
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 31. decembar 2018.	32.687
Stanje na dan 31. decembar 2019.	30.656

Fer vrijednost investicijskih nekretnina Banke bila je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Zgrade	36.572	36.572
	36.572	36.572

Fer vrijednost ulaganja u nekretnine na dan 31. decembra 2019. godine, procijenili su interni procjenitelji zaposleni u Banci koji imaju odgovarajuće kvalifikacije i nedavno iskustvo u procjeni imovine po fer vrijednosti na relevantnim lokacijama.

Investiciona imovina po fer vrijednosti utvrđena je metodom tržišne vrijednosti koja odražava sadašnju vrijednost na tržištu, uzimajući u obzir građevinsku vrijednost objekta i druge faktore (lokacija, upotrebljivost, kvalitet i drugi faktori). Nije bilo promjena u iznosu procjene kao i u tehnici mjerenja vrijednosti tokom godine.

27. Nekretnine i oprema

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Građevine i zemljište	Vozila	Uredska oprema	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Na dan 1. januar 2018.	98.109	1.678	55.360	2.272	157.419
Nabavke	-	-	-	7.273	7.273
Prijenos u upotrebu	2.577	-	4.070	(6.647)	-
Otpisi i otuđenja	(17)	(311)	(1.746)	-	(2.074)
Na dan 31. decembar 2018.	100.669	1.367	57.684	2.898	162.618
Nabavke	-	-	-	6.303	6.303
Prijenos u upotrebu	39	-	5.434	(5.473)	-
Otpisi i otuđenja	-	(364)	(7.554)	-	(7.918)
Na dan 31. decembar 2019.	100.708	1.003	55.564	3.728	161.003
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA					
Na dan 1. januar 2018.	10.838	837	42.669	-	54.344
Amortizacija	1.852	186	3.485	-	5.523
Otpisi i otuđenja	-	(255)	(1.736)	-	(1.991)
Na dan 31. decembar 2018.	12.690	768	44.418	-	57.876
Amortizacija	1.881	137	3.483	-	5.501
Otpisi i otuđenja	-	(282)	(7.536)	-	(7.818)
Na dan 31. decembar 2019.	14.571	623	40.365	-	55.559
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST					
Na dan 31. decembar 2018.	87.979	599	13.266	2.898	104.742
Na dan 31. decembar 2019.	86.137	380	15.199	3.728	105.444

28. Imovina sa pravom korištenja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Građevinski objekti	Vozila	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST			
Stanje na dan 1. januar 2019. (kao što je prethodno objavljeno)	-	-	-
Prva primjena MSFI 16	12.425	830	13.255
Stanje na dan 1. januar 2019. (korigovano)	12.425	830	13.255
Povećanje (novi ugovori o najmu)	1.433	735	2.168
Smanjenje (prijevremeni raskid ugovora)	(931)	-	(931)
Smanjenje uslijed modifikacije	(104)	-	(104)
Stanje na dan 31. decembar 2019.	12.823	1.565	14.388
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA			
Stanje na dan 1. januar 2019.	-	-	-
Amortizacija	2.965	380	3.345
Isknjiženje (prijevremeni raskid ugovora)	(87)	-	(87)
Isknjiženje (prestanak priznavanja uslijed modifikacija)	(85)	-	(85)
Stanje na dan 31. decembar 2019.	2.793	380	3.173
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST			
Stanje na dan 1. januar 2018.	-	-	-
Stanje na dan 31. decembar 2019.	10.030	1.185	11.215

29. Nematerijalna imovina

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ulaganja u tuđe nekretnine	Ostala nematerijalna imovina	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Na dan 1. januar 2018.	3.068	26.921	5.002	34.991
Nabavke	-	-	6.326	6.326
Prijenos u upotrebu	949	4.547	(5.496)	-
Otpisi i otuđenja	-	(3)	-	(3)
Na dan 31. decembar 2018.	4.017	31.465	5.832	41.314
Nabavke	-	-	4.610	4.610
Prijenos u upotrebu	2.628	2.963	(5.591)	-
Otpisi i otuđenja	(200)	(49)	-	(249)
Na dan 31. decembar 2019.	6.445	34.379	4.851	45.675
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA				
Na dan 1. januar 2018.	2.190	20.385	-	22.575
Amortizacija	333	2.606	-	2.939
Otpisi	-	(3)	-	(3)
Na dan 31. decembar 2018.	2.523	22.988	-	25.511
Amortizacija	603	3.098	-	3.701
Otpisi	(200)	(47)	-	(247)
Na dan 31. decembar 2019.	2.926	26.039	-	28.965
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST				
Na dan 31. decembar 2018.	1.494	8.477	5.832	15.803
Na dan 31. decembar 2019.	3.519	8.340	4.851	16.710

30. Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Dugoročni krediti:		
Dugoročni krediti od stranih banaka i finansijskih institucija	163.746	105.037
Manje: Tekuće dospijeće dugoročnih obaveza po kreditima	(21.276)	(19.076)
	142.470	85.961
Kratkoročni krediti:		
Više: Tekuće dospijeće dugoročnih kredita	21.276	19.076
Kratkoročni depoziti:		
Kratkoročni depoziti banaka u KM	20.041	20.290
Kratkoročni depoziti banaka u stranoj valuti	141.292	43.172
	161.333	63.462
Tekući računi:		
Tekući računi banaka u KM	12.566	8.235
Tekući računi banaka u stranoj valuti	20	4
	12.586	8.239
	337.665	176.738

Dugoročni krediti od ino banaka i nebankarskih kreditnih institucija dobiveni su od supranacionalnih i razvojnih banaka.

Kamatne stope na cjelokupan portfolio dugoročnih kreditnih linija od banaka i drugih finansijskih institucija za period zaključno sa 31. decembra 2019. godine kretale su se u rasponu od 0,05 procenata do 2,28 procenata godišnje (fiksne stope) i 6M EURIBOR + 1,45 procenata do 6M EURIBOR + 2,60 procenata (varijabilne stope). Kamatne stope sa 31.12.2018. kretale su se u rasponu 0,50 procenata do 2,28 procenata godišnje (fiksne stope) i 6M EURIBOR + 1,75 procenata do 6M EURIBOR + 2,60 procenata (varijabilne stope).

31. Obaveze prema klijentima

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Depoziti po viđenju:		
Stanovništvo:		
U KM	817.290	718.976
U stranoj valuti	619.258	568.164
	1.436.548	1.287.140
Pravna lica:		
U KM	848.732	749.996
U stranoj valuti	232.854	203.327
	1.081.586	953.323
	2.518.134	2.240.463
Oročeni depoziti:		
Stanovništvo:		
U KM	216.962	227.508
U stranoj valuti	589.669	624.161
	806.631	851.669
Pravna lica:		
U KM	231.586	188.996
U stranoj valuti	126.073	247.079
	357.659	436.075
	1.164.290	1.287.744
	3.682.424	3.528.207

Tokom 2019. godine kamatne stope su se kretale kako slijedi:

- depoziti po viđenju u KM – 0,00 procenata godišnje (2018.: 0,00 procenata godišnje),
- depoziti po viđenju u stranim valutama – 0,00 procenata godišnje (2018.: 0,00 procenata godišnje),
- kratkoročni depoziti – 0,01 procenat do 0,71 procenat godišnje (2018.: od -0,01 procenat do 0,20 procenata godišnje),
- dugoročni depoziti – 0,01 procenat do 3,39 procenata godišnje (2018.: od -0,01 procenat do 1,10 procenata godišnje).

32. Subordinirani dug

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Komercijalne banke – povezane strane	61.804	61.800
	61.804	61.800

Aktivna je jedna kreditna linija od povezanih lica odobrena 27. septembra 2013. godine, u ukupnom iznosu od 61.804 hiljade KM i uključuje samo obavezu po glavnici. Rok dospeljeća ovog kredita je 31. decembar 2024. godine. Otplata kredita će biti jednokratno, u punom iznosu, na definisani datum otplate.

U slučaju likvidacije ili stečaja Banke, obaveze iz subordiniranog duga podređene su ostalim obavezama Banke.

Subordinirani dug se može iskoristiti kao dodatno povećanje kapitala za regulatorne svrhe, uz odobrenje regulatora.

33. Rezervisanja za obaveze i troškove

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Rezervisanje za sudske sporove	14.734	15.931
Rezervisanje za zaposlene	2.885	4.145
Rezervisanje za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite	6.623	4.340
	24.242	24.416

Rezervisanja za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite

U okviru redovnog poslovanja, Banka ulazi u kreditne obaveze koje se evidentiraju na vanbilansnim računima i prvenstveno uključuju garancije, akreditive i neiskorištene kredite.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Odobreni a neiskorišteni krediti		
Neiskorišteni odobreni krediti	485.593	462.167
Okvirni sporazumi	176.811	191.955
	662.404	654.122
Finansijske garancije		
Činidbene garancije	189.409	177.032
Plative garancije	108.375	104.287
Akreditivi	19.703	15.917
	317.487	297.236
Ukupno finansijske garancije i odobreni a neiskorišteni krediti	979.891	951.358

Ostala, nekreditna, rezerviranja iskazana na vanbilansnim računima odnose se na:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Ostale preuzete obaveze		
Forward poslovi	140	684
Avansne garancije	1	45
Ukupno	141	729

Promjene u rezervisanju za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	4.340	4.601
Povećanje/(Otpuštanje) rezervisanja (Bilješka 15)	2.283	(256)
Smanjenje uslijed plaćanja/Kursne razlike	-	(5)
Stanje na kraju perioda	6.623	4.340

Ostale naknade zaposlenima

Promjene rezervacija za ostale naknade zaposlenima su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Otprem- nine	Godišnji odmor	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2018.	3.289	2.628	5.917
Smanjenje zbog ponovnog mjerenja ili podmirenja bez troška (<i>Bilješka 14</i>)	(429)	(1.343)	(1.772)
Stanje na dan 31. decembar 2018.	2.860	1.285	4.145
Smanjenje zbog ponovnog mjerenja ili podmirenja bez troška (<i>Bilješka 14</i>)	(733)	(527)	(1.260)
Stanje na dan 31. decembar 2019.	2.127	758	2.885

Sudski sporovi

Kretanja u rezervama za sudske postupke su:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Stanje na početku perioda	15.931	16.211
Smanjenje rezervisanja (<i>Bilješka 14</i>)	(1.197)	(190)
Smanjenje kao posljedica plaćanja	-	(90)
Stanje na kraju perioda	14.734	15.931

34. Obaveze po najmu

Banka je primijenila nove zahtjeve MSFI 16 vezane za najmove korištenjem modifikovanog retrospektivnog pristupa, te stoga uporedne informacije nisu prepravljene i nastavljaju se izvijestavati u skladu s prethodnim zahtjevima MRS 17.

	Valuta	Nominal- na kamat- na stopa	Ugovoreno/očekivano dospijeće	Sadašnja vrijednost 31. decembar 2019
Obaveze za najam – poslovni prostor	KM	2%	2020-2029	9.852
Obaveza za najam – vozila	KM	2%	2021-2023	1.134
				10.986

Iznosi prikazani u bilansu uspjeha

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2019.
Ugovori o zajmu prema MSFI 16	
Kamate po ugovorima o najmu (<i>Bilješka 8</i>)	237
Amortizacija sredstava sa pravom korištenja (<i>Bilješka 28</i>)	3.345
Trošak zakupa za ugovore male vrijednosti i kratkoročne ugovore (<i>Bilješka 14</i>)	1.895
	2018.
Ugovori o operativnom najmu prema MRS 17	
Trošak zakupa (<i>Bilješka 14</i>)	4.880

35. Ostale obaveze

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Unaprijed naplaćena glavnica i kamata	9.534	7.881
Obaveze prema zaposlenim	5.298	6.431
Obaveze prema dobavljačima	5.626	5.182
Obaveze za ostale poreze	9.428	4.910
Odgođeni prihodi	2.885	2.854
Obaveze na osnovu kartičnog poslovanja	3.870	2.001
Obaveze prema bankama nastale iz kupoprodaje deviza	10.114	3.990
Ostale obaveze	2.327	1.649
Obaveze prema dioničarima za objavljene dividende	14	13
	49.096	34.911

36. Dionički kapital

Kapital se sastoji od 988.668 redovnih dionica nominalne vrijednosti 250 KM. Vlasničkim instrumentima Banke se ne trguje na javnom tržištu ali su izlistane na Sarajevskoj berzi.

Vlasnička struktura Banke je kako slijedi:

Dioničari	Broj dionica	'000 KM	%
Raiffeisen SEE Region Holding GmbH, Beč, Austrija	988.668	247.167	100,00

37. Osnovna zarada po dionici

Osnovna zarada po dionici izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja se može pripisati redovnim dioničarima ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u toku godine.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Dobit na raspolaganju dioničarima	56.901	84.459
Ponderisani prosječni broj običnih dionica tokom godine	988.668	988.668
	57,55	85,43

Razrijeđena zarada po dionici nije prikazana jer Banka nije izdala instrumente razrijeđenih dionica.

38. Komisioni poslovi

Banka upravlja sredstvima za i u ime trećih lica. Ova sredstva se vode odvojeno od imovine banke. Za ove usluge banka naplaćuje proviziju u iznosu od 1 procenat od ukupno plasiranog novca.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Obaveze		
Stanovništvo	77	77
Vlada	4.168	4.338
Privredna društva	3.609	3.797
Ostali	77	77
	7.931	8.289
Imovina		
Kreditni datu privrednim društvima	3.623	3.623
Kreditni datu stanovništvu	4.308	4.666
	7.931	8.289

Banka nije izdala garancije u vezi sa upravljanim sredstvima. Kreditni rizik ostaje kod vlasnika sredstva.

39. Transakcije sa povezanim licima

Stanje sa povezanim stranama može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Potraživanja		
Kreditni i potraživanja dati bankama		
Raiffeisen Landensbank Tirol AG, Innsbruck, Austrija	58.578	57.203
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	52.310	21.796
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	950	1.534
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	36	130
Kreditni i potraživanja dati klijentima:		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	1.667	3.333
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	-	1
Ostala potraživanja:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	276	18.789
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	16	14
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	6	-
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	-	63
ESP BH d.o.o. Sarajevo	1	-
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	2	2
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	1	8
	113.843	102.873

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Obaveze		
Subordinirani dug:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	61.804	61.800
Dugoročni krediti banaka		
AO Raiffeisen Bank Russia	54.781	-
Depoziti banaka i klijenata:		
Raiffeisen Bank Zrt. Budapest	98.295	-
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	51.175	47.223
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	11.820	14.591
ESP BH d.o.o.	7.807	-
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	5.506	5.831
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	2.071	1.815
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	677	465
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	50	2
Obaveze po najmu		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	1.134	-
Ostale obaveze:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	2.103	704
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	-	1
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	19	-
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	2	-
	297.244	132.432

Određeni broj bankarskih transakcija sklapa se sa povezanim stranama u normalnom toku poslovanja. Ove transakcije su izvršene po komercijalnim uslovima i po tržišnim stopama.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Prihod		
Prihod od kamata:		
Raiffeisen Landensbank Tirol AG, Insbruk, Austrija	1.269	910
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	283	335
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	59	94
Prihod od naknada:		
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	859	689
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	402	391
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	29	37
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	29	28
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	2	1
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	2	2
Ostali prihodi:		
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	1.108	870
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	1.170	2.107
ESP BH d.o.o.	415	-
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	208	64
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	1.920	1.548
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	10	4
	7.765	7.080

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Troškovi		
Troškovi kamata:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	5.154	5.282
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	407	198
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	13	26
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	41	68
Troškovi naknada:		
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	601	506
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	200	196
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb	1	1
Konsultantske usluge:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	3.953	3.601
Ostali administrativni troškovi:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	1.706	1.653
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	376	326
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	77	242
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	18	23
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	1	-
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	-	1
	12.548	12.123

Naknade Upravi i drugim članovima menadžmenta:

Članovima Upravnog odbora tokom navedenih perioda isplaćene su sljedeće naknade:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31.12. 2019.	31.12. 2018.
Neto plate	1.067	1.012
Porezi i doprinosi na plate	839	796
Ostale naknade	656	621
Porezi i doprinosi na ostale naknade	510	476
	3.072	2.905

40. Događaji nastali nakon datuma bilansa

Nakon datuma bilansa, 11. marta 2020. godine Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je izbijanje koronavirusa (COVID-19) pandemijom, te je vlast Federacije Bosne i Hercegovine proglasila stanje nesreće 16. marta 2020. godine. Odgovarajući na potencijalno ozbiljnu prijetnju koje COVID-19 predstavlja javnom zdravstvu, u iščekivanju daljnjeg razvoja situacije, vlasti Bosne i Hercegovine preduzele su mjere za suzbijanje epidemije, uključujući uvođenje ograničenja u prekograničnom kretanju ljudi, ograničenja ulaska stranih posjetitelja i "zaključavanja" određenih industrija. Konkretno, aviokompanije i željeznice limitirale su međunarodni prevoz ljudi, zatvorene su škole, univerziteti, restorani, kina, pozorišta i muzeji te sportski objekti, maloprodaje osim prodavnica hrane, trgovina prehrambenih proizvoda i apoteka. Pored toga, određene firme u Bosni i Hercegovini također su dale uputstva zaposlenicima da ostanu kod kuće te su smanjile ili privremeno obustavile poslovanje.

Šire ekonomske posljedice ovih događaja uključuju:

- poremećaje u poslovanju i privrednim aktivnostima u Bosni i Hercegovini, s kaskadnim uticajem na sve lance nabavke;
- značajan poremećaj za preduzeća u određenim sektorima, kako unutar Bosne i Hercegovine, tako i na tržištima koja imaju visoku zavisnost o međunarodnom lancu nabavke, kao i izvozno orijentisanim preduzećima koja su se značajno oslanjala na strana tržišta. Navedeni sektori uključuju trgovinu i prevoz, turizam, zabavu, proizvodnju, građevinarstvo, maloprodaju, osiguranje, obrazovanje i finansijski sektor;
- značajan pad potražnje za ne-osnovnim proizvodima i uslugama;
- povećanje ekonomske nesigurnosti, odraženo na nestabilnijim cijenama imovine i deviznim kursovima.

Nastavno na proglašenje stanja nesreće Vlada Federacije Bosne i Hercegovina najavila je program državnih potpora za suzbijanje negativnih učinaka izbijanja COVID-19 na privredu. Pojednosto o programu i kriterijima prijava tek trebaju biti objavljeni.

Na temelju javno dostupnih podataka, na dan kada su ovi finansijski izvještaji odobreni za izdavanje, Uprava je razmotrila potencijalni razvoj pandemije, očekivani uticaj na Banku i ekonomsko okruženje u kojem Banka posluje, uključujući mjere koje je poduzela vlada Federacije Bosne i Hercegovine. Dodatno, Uprava Banke, na osnovu Odluke o privremenim mjerama koje banka primjenjuje za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja COVID-19, izdatoj od strane FBA detaljno razmatra predviđene privremene mjere koje bi se mogle ponuditi klijentima i uticaj istih na kvalitet portfolija.

U cilju zaštite neprekinutog poslovanja i likvidnosne pozicije Banke, Uprava je provela niz mjera koje, među ostalim, uključuju:

- redovna komunikacija za Grupom, praćenje situacije i redovno izvještavanje o status kvalitete portfolija, likvidnosne i kapitalne pozicije;
- aktivni pristup klijentima pravnim licima koji su pod negativnim uticajem izbijanja epidemije, a kojima je možda potrebno ili će zatražiti refinansiranje izloženosti;
- klijentima fizičkim licima pogođenim izbijanjem epidemije nude se rješenja s ciljem ublažavanja njihovih obaveza plaćanja;
- uspostava rada u smjenskim rotacijama i rad od kuće za značajnu skupinu administrativnih i pozadinskih poslova;
- pridržavanje vrlo strogih standarda predostrožnosti, uključujući socijalnu distancu u poslovanju sa klijentima;
- aktivna saradnja i komunikacija sa Agencijom kako bi se implementirali zahtjevi Odluke;
- dnevno praćenje svih pozicija koje su relevantne za likvidnost i dostavljanje izvještaja Liquidity Board-u;
- osnivanje Contingency Committee (CoCo), te izvještavanje prema istom;
- uspostavljanje redovnih Treasury/Risk sedmičnih sastanaka na nivou Grupacije, gdje se prate podaci i informacije vezane za COVID-19 krizu, uključujući informacije o LCR izvještajima, kretanju kredita i depozita, te generalnog pregleda dešavanja u zemlji;
- redovno praćenje i procjena potencijalnih efekata na ostvareni rezultat, rizikom ponderiranu aktivu i kapital banke.

U skladu sa Odlukom o privremenim mjerama koje banka primjenjuje za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja COVID-19 izdatom od strane FBA, Banka je već pripremila Program za primjenu posebnih mjera za klijente pogođene COVID-19 čime je definisan set mjera koje Banka nudi svojim klijentima koji su pogođeni nepovoljnim posljedicama izbijanja ove pandemije. S ciljem odabira najpovoljnijih i odgovarajućih mjera za klijenta i Banku, Banka će se voditi definisanim nivoom rizičnosti klijenta koji se uglavnom ogleda kroz industriju u kojoj klijent posluje, te u slučaju fizičkih lica gubitak posla i nivo smanjenja prihoda.

Djelatnosti koje su prve osjetile negativan uticaj pandemije su one za pružanje smještaja, te pripreme i usluživanje hrane (Entertainment – Hotels & Leisure), prevoz (Transportation & Infrastructure), trgovina (Food & Drug Retailing, Household Durables & Specialty Retail, Textiles & Apparels, Luxury Goods) i autoindustrija, čemu svjedoče i podneseni zahtjevi pravnih lica za odobrenje privremenih mjera u Banci. U dijelu segmenta pravnih lica, Corporate i SE portfolio, najveći udio podnesenih zahtjeva odnosi se na djelatnost trgovine na veliko i malo (uključujući i popravak motornih vozila) 47,4 procenta, prerađivačku industriju 34,4 procenta, prevoz 5,7 procenata te hotelijerstvo i ugostiteljstvo 4,1 procenat koje su ujedno i označene kao industrije visokog i srednjeg rizika, ali trenutno ne postoje značajna koncentracija ni u jednoj od tih industrija u ukupnom portfoliju.

Banka odobrava olakšice klijentima sa ciljem prevazilaženja poteškoća sa kojima se suočavaju i olakšavanja klijentima da u narednom periodu uredno izmiruju svoje obaveze prema Banci. Prema Odluci Agencije, olakšice mogu biti odobrene klijentima koji su na dan 29. februara 2020. godine bili u kašnjenju manje od 90 dana odnosno bili kategorisani u nivo kreditnog rizika 1 ili 2. Ukoliko je klijent klasifikovan u nivo kreditnog rizika 3, a ima kašnjenja manje od 90 dana, a podnese zahtjev Banci za moratorij isti će također biti razmatran. Po pravilu izloženost neće biti tretirana kao restruktura, izuzev u slučaju klijenata koji su stage 3 i imaju kašnjenje manje od 90 dana.

Broj odobrenih zahtjeva za privremene mjere prema zadnjim dostupnim podacima na datum 29. april 2020. iznose 17,26 procenata od ukupnog volumena portfolija fizičkih lica. Broj odobrenih zahtjeva u dijelu portfolija pravnih lica (Corporate, Se i Micro portfolio) prema zadnjim dostupnim podacima na isti datum iznosi 9,3 procenta.

Pojava pandemije COVID-19 izazvala je brojne negativne ekonomske posljedice koje prijete padu bruto domaćeg proizvoda (BDP), zaposlenosti, javnih prihoda, investicija i izvoza, što se posljedično odražava na cjelokupnu domaću ekonomiju, te u tom kontekstu i na bankarski sektor.

Banka je procijenila da će širenje zaraze COVID 19 virusom tokom 2020. godine imati negativni uticaj na prihode od poslovanja i povećati gubitke od umanjena vrijednosti imovine.

Uvođenje posebnih mjera od strane FBA kao što je moratorij, odnosno odgoda u otplati kredita, te druge mjere sa ciljem olakšavanja izmirivanja kreditnih obaveza klijenta i održavanja poslovanja klijenta očekivano će se negativno reflektirati na likvidnost Banke.

S druge strane pad BDP-a, odnosno zaposlenosti, rezultirat će manjom potražnjom za kreditima, te će se posljedično odraziti i na profitabilnost, kao i na kvalitet aktive, jer će dio klijenata zbog lošije likvidnosti, smanjenja prihoda ili plata imati poteškoće u otplatama svojih kreditnih obaveza, iako će navedene negativne posljedice biti donekle ublažene privremenim mjerama propisanim od strane regulatora.

Napominjemo da se u ovom trenutku potencijalni negativni efekti COVID-19 još uvijek ne mogu kvantificirati uslijed:

- relativno kratkog perioda od uvođenja mjera sprečavanja širenja zaraze na nivou BiH do momenta izdavanja finansijskih izvještaja (mjere su uvedene početkom marta, u momentu izdavanja izvještaja Banka raspolaže podacima na 31.03.2020.),
- neizvjesne dužine trajanja vanredne situacije u zemlji (negativne posljedice se uvećavaju proporcionalno protoku vremena).

U cilju održavanja stope adekvatnosti kapitala, Banka je preduzela sljedeće mjere i aktivnosti:

- mjesečno praćenje stope regulatornog kapitala,
- pokretanje aktivnosti za obezbijedenje osnovnog ili/ i subordiniranog kapitala.

Banka ima stabilnu likvidnosnu poziciju te se ne bilježe značajni odljevi depozita. Banka redovno prati usklađenost pokazatelja likvidnosti sa zahtjevima regulatora i interno postavljenim limitima te se ne očekuje negativan uticaj na likvidnost.

Banka je uspostavila liquidity board i Contingency Committe kako bi na efikasan način pratila i upravljala likvidnosnim pozicijama. Uspostavljeni su svi neophodni izvještaji na dnevnoj bazi (praćenje a vista, transakcijskih računa, oročenih depozita, prijevremenih razročenja, overdrafta, kredita, stanja blagajne, dnevnog viška likvidnosti), kao i simulacije koje prikazuju očekivana kretanja koeficijentata u budućnosti (tzv forward looking princip), kako vezano za LCR izvještaj, tako i vezano za ročnu usklađenost.

Također, uspostavljeni su redovni sedmični sastanci na nivou Grupacije, a koji se tiču pozicija likvidnosti (LCR, lokalni standardi), te razvoja situacije u vezi COVID krize.

Uska saradnja sa Agencijom za bankarstvo (putem Udruženja banaka) je također uspostavljena, te se aktivno komunicira sa regulatorom po pitanju likvidnosti i eventualnih nadolazećih odluka od strane Agencije.

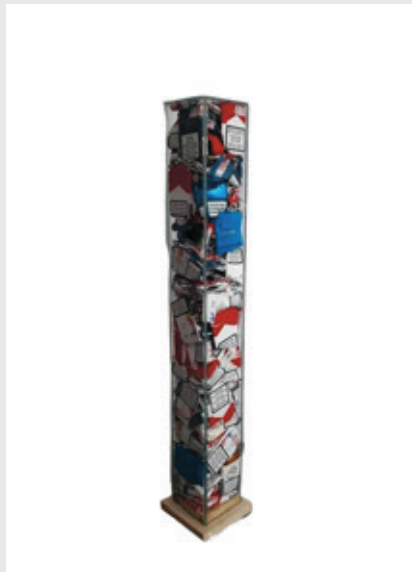
Na temelju trenutno dostupnih informacija, trenutnih pokazatelja poslovanja Banke, a s obzirom na aktivnosti koje je pokrenula Uprava, ne predviđamo direktan, trenutni i značajan negativan uticaj izbijanja Covid-19 pandemije na sposobnost Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem.

Međutim, ne možemo isključiti mogućnost da bi produžavanjem negativnog razdoblja zaustavljanja ekonomske aktivnosti, eskalacijom i jačanjem mjera ili posljedičnim negativnim uticajima takvih mjera na ekonomsko okruženje, došlo do štetnih uticaja na Banku i njenu adekvatnost kapitala, finansijski položaj i poslovni rezultati, u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Mi i dalje pažljivo pratimo situaciju i po potrebi ćemo odgovoriti adekvatnim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja bilo kakvih događaja i promijenjenih okolnosti.

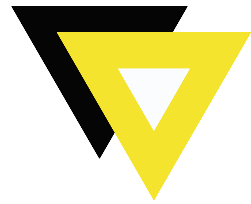
Dolores Mrnjavac

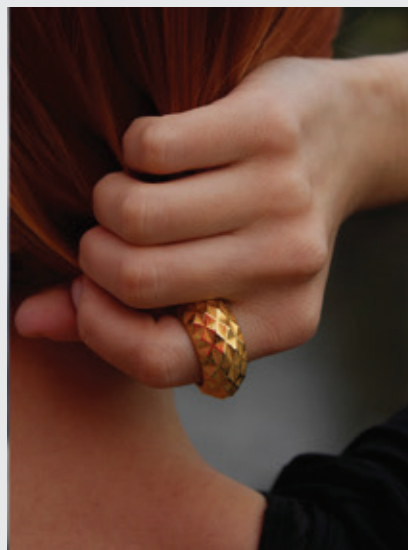
- Rođena je 1996. godine u Kiseljaku. Završila je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, studij Produkt dizajn.
- Tema njenih radova je konzumerizam.

Damir Čatibović

- Rođen je 1996. godine u Sarajevu. Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, studij Produkt dizajn.
- Njegova primarna polja interesovanja su industrijski dizajn i dizajn namještaja.

Dodatne informacije

Centrala i podružnice	124
Podaci o publikaciji	130

Centrala i podružnice

Raiffeisen *BANK* d.d. Bosna i Hercegovina

Centrala Sarajevo

Zmaja od Bosne bb
Raiffeisen direkt info:
Za pozive iz BiH: 081-92-92-92
Za pozive iz inostranstva: +387-33-75-50-10
E-mail: info.rbbh@raiffeisengroup.ba
Internet: www.raiffeisenbank.ba

Filijale

GF Sarajevo i Filijala Centar
Zmaja od Bosne bb
71 000 Sarajevo

Filijala Skenderija
Valtera Perića 20
71 000 Sarajevo

Filijala Novo Sarajevo
Kolodvorska 12
71 000 Sarajevo

Filijala Ilidža
Rustempašina bb
71 210 Ilidža

Filijala Pale
4. juni br. 17
71 420 Pale

Filijala Goražde
Titova bb
73 000 Goražde

GF Banja Luka i Filijala Banja Luka
Vase Pelagića 2
78 000 Banja Luka

Filijala Banja Luka 2
Vojvode S. Stepanovića bb
78 000 Banja Luka

Filijala Prijedor
Majora Milana Tepića bb
79 101 Prijedor

Filijala Gradiška
Vidovdanska bb
78 400 Gradiška

Filijala Doboј
Svetog Save 2
74 000 Doboј

GF Zenica i Filijala Zenica
Maršala Tita bb
72 000 Zenica

Filijala Kakanj
Alije Izetbegovića bb
72 240 Kakanj

Filijala Vitez
Poslovni centar PC 96-2
72 250 Vitez

Filijala Visoko
Alije Izetbegovića 1
71 300 Visoko

Filijala Tešanj
Titova 2
74 260 Tešanj

Filijala Travnik
Konatur bb
72 270 Travnik

GF Tuzla i Filijala Tuzla
15. Maja bb
75 000 Tuzla

Filijala Tuzla 2
RK Omega – Univerzitetska 16
75 000 Tuzla

Filijala Bijeljina
Karađorđeva bb
76 300 Bijeljina

Filijala Brčko
Reisa Džemaludina Čauševića 10
76 100 Brčko

GF Bihać i Filijala Bihać
Pape Ivana Pavla II 4
77 000 Bihać

Filijala Cazin
Generala Izeta Nanića bb
77 220 Cazin

Filijala Velika Kladuša
Maršala Tita "Diletacija C"
77 230 Velika Kladuša

Filijala Sanski Most
Muse Ćazima Ćatića 24
79 260 Sanski Most

Filijala Bosanska Krupa
Trg Alije Izetbegovića bb
77 240 Bosanska Krupa

GF Mostar i Filijala Mostar
Kneza Domagoja bb
88 000 Mostar

Filijala Konjic
Suhi do bb
88 400 Konjic

Filijala Čitluk
Kralja Tomislava 43
88 260 Čitluk

Filijala Široki Brijeg
Ulica pobijenih franjevaca 3
88 220 Široki Brijeg

Filijala Trebinje
Vuka Mičunovića bb
89 101 Trebinje

Filijala Livno
Trg kralja Tomislava bb
80 101 Livno

Raiffeisen Bank International AG

Austrija

Am Stadtpark 9
1030 Beč
Tel: +43-1-717-070
SWIFT/ BIC: RZBATWW
www.rbinternational.com
ir@rbinternational.com
communications@rbinternational.com

Bankarska mreža u SIE

Albanija

Raiffeisen Bank Sh.A.
European Trade Center
Bulevardi "Bajram Curri"
1000 Tirana
Tel: +355-4-238-1381
SWIFT/BIC: SGSBALTX
www.raiffeisen.al

Bjelorusija

Priorbank JSC
V. Khoruzhey St. 31-A
220002 Minsk
Tel: +375-17-289-9090
SWIFT/BIC: PJCBY2X
www.priorbank.by

Bosna i Hercegovina

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-755-010
SWIFT/BIC: RZBABA2S
www.raiffeisenbank.ba

Bugarska

Raiffeisenbank (Bulgaria) EAD
55 Nikola I. Vapzarov Blvd.
Business Center EXPO 2000 PHAZE III
1407 Sofija
Tel: +359-2-91-985-101
SWIFT/BIC: RZBBBGSF
www.rbb.bg

Češka Republika

Raiffeisenbank a.s.
Hvězdova 1716/2b
14078 Prag 4
Tel: +420-412-446-400
SWIFT/BIC: RZBCCZPP
www.rb.cz

Hrvatska

Raiffeisenbank Austria d.d.
Magazinska cesta 69
10000 Zagreb
Tel: +385-72-626-262
SWIFT/BIC: RZBHHR2X
www.rba.hr

Kosovo

Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C.
Robert Doll St. 99
10000 Priština
Tel: +383-38-222-222
SWIFT/BIC: RBKOKPR
www.raiffeisen-kosovo.com

Mađarska

Raiffeisen Bank Zrt.
Akadémia utca 6
1054 Budimpešta
Tel: +36-1-484-4400
SWIFT/BIC: UBRTHUHB
www.raiffeisen.hu

Rumunija

Raiffeisen Bank S.A.
Calea Floreasca 246C
014476 Bukurešt
Tel: +40-21-306-1000
SWIFT/BIC: RZBRROBU
www.raiffeisen.ro

Rusija

AO Raiffeisenbank
St. Troitskaya 17/1
129090 Moskva
Tel: +7-495-777-1717
SWIFT/BIC: RZBMRUMM
www.raiffeisen.ru

Slovačka**Tatra banka, a.s.**

Hodžovo námestie 3
81106 Bratislava 1
Tel: +421-2-591-91000
SWIFT/BIC: TATRSKBX
www.tatrabanka.sk

Srbija**Raiffeisen banka a.d.**

Đorđa Stanojevića 16
11070 Novi Beograd
Tel: +381-11-320-2100
SWIFT/BIC: RZBSRSBG
www.raiffeisenbank.rs

Ukrajina**Raiffeisen Bank Aval JSC**

Vul Leskova 9
01011 Kijev
Tel: +38-044-490-8888
SWIFT/BIC: AVALUAUK
www.aval.ua

Leasing društva**Austrija****Raiffeisen-Leasing Gesellschaft m.b.H.**

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-716-010
www.raiffeisen-leasing.at

Albanija**Raiffeisen Leasing Sh.a.**

European Trade Center
Bulevardi "Bajram Curri"
Tirana
Tel: +355-4-227-4920
www.raiffeisen-leasing.al

Bjelorusija**"Raiffeisen-Leasing" JLLC**

V. Khoruzhey 31-A
220002 Minsk
Tel: +375-17-289-9394
www.rl.by

Bosna i Hercegovina**Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo**

Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-254-340
www.rlbh.ba

Bugarska**Raiffeisen Leasing Bulgaria OOD**

32A Cherni Vrah Blvd. Fl.6
1407 Sofija
Tel: +359-2-491-9191
www.rlbgbg

Češka Republika**Raiffeisen-Leasing s.r.o.**

Hvězdova 1716/2b
14078 Prag 4
Tel: +420-2-215-11611
www.rl.cz

Hrvatska**Raiffeisen Leasing d.o.o.**

Radnička cesta 43
10000 Zagreb
Tel: +385-1-659-5000
www.raiffeisen-leasing.hr

Kosovo**Raiffeisen Leasing Kosovo LLC**

Rr. UCK p.n. 222
10000 Priština
Tel: +383-38-222-222
www.raiffeisenleasing-kosovo.com

Mađarska**Raiffeisen Corporate Lizing Zrt.**

Akadémia utca 6
1054 Budimpešta
Tel: +36-1-477-8709
www.raiffeisenlizing.hu

Moldavija**I.C.S. Raiffeisen Leasing S.R.L.**

Alexandru cel Bun 51
2012 Kišinjev
Tel: +373-22-279-313
www.raiffeisen-leasing.md

Rumunija**Raiffeisen Leasing IFN S.A.**

Calea Floreasca 246 D
014476 Bukurešt
Tel: +40-21-365-3296
www.raiffeisen-leasing.ro

Rusija**OOO Raiffeisen-Leasing**

Smolenskaya-Sennaya Sq. 28
119121 Moskva
Tel: +7-495-721-9980
www.raiffeisen-leasing.ru

Slovačka**Tatra Leasing s.r.o.**

Černyševského 50
85101 Bratislava
Tel: +421-2-591-93168
www.tatraleasing.sk

Slovenija**Raiffeisen Leasing d.o.o.**

Letališka cesta 29a
1000 Ljubljana
Tel: +386-8-281-6200
www.raiffeisen-leasing.si

Srbija**Raiffeisen Leasing d.o.o.**

Đorđa Stanojevića 16
11070 Novi Beograd
Tel: +381-11-220-7400
www.raiffeisen-leasing.rs

Ukrajina**LLC Raiffeisen Leasing Aval**

Stepan Bandera Av. 9
Build. 6 Office 6-201
04073 Kijev
Tel: +38-044-590-2490
www.rla.com.ua

Podružnice i predstavništva – Evropa**Francuska****RBI Predstavništvo Pariz**

9-11 Avenue Franklin D. Roosevelt
75008 Pariz
Tel: +33-1-456-12700

Njemačka**RBI Podružnica Frankfurt**

Wiesenhüttenplatz 26
60 329 Frankfurt
Tel: +49-69-299-21924

Poljska**RBI podružnica Poljska**

Ul. Grzybowska 78
00-844 Varšava
Tel: +48-22-578-5600
SWIFT/BIC: RCBWPLPW
www.raiffeisen.pl

Švedska**RBI Predstavništvo Nordijske zemlje**

Drottninggatan 89, 14th Floor
11360 Štokholm
Tel: +46-8-440-5086

Velika Britanija**RBI Podružnica London**

Tower 42, Leaf C, 9th Floor
25 Old Broad Street
London EC2N 1HQ
Tel: +44-20-793-38000

Podružnice i predstavništva – Azija**Kina****RBI Podružnica Peking**

Beijing International Club Suite 200
2nd Floor
Jianguomenwai Dajie 21
100020 Peking
Tel: +86-10-653-23388

RBI Predstavništvo Džuhaj

Room 2404, Yue Cai Building
No. 188, Jingshan Road, Jida,
Džuhaj, Guangdong provincija
519015, N.R. Kina
Tel: +86-756-323-3500

Indija**RBI Predstavništvo Mumbai**

501, Kamla Hub, Gulmohar Road, Juhu
Mumbai – 400049
Tel: +91-22-262-30657

Koreja**RBI Predstavništvo Koreja**

#1809 Le Meilleur Jongno Town
24 Jongno 1ga
Seul 110-888
Tel: +82-2-725-7951

Singapur**RBI Podružnica Singapur**

50 Raffles Place
#31-03 Singapore Land Tower
Singapur 048623
Tel: +65-63-056-000

Vijetnam**RBI Predstavništvo Ho Ši Min**

35 Nguyen Hue Str.,
Harbour View Tower
Room 601A, 6th Floor, Dist 1
Ho Ši Min
Tel: +84-8-382-14718,
+84-8-382-14719

Odabrana specijalizirana društva**Austrija****Kathrein Privatbank Aktiengesellschaft**

Wipplingerstraße 25
1010 Beč
Tel: +43-1-534-51300
www.kathrein.at

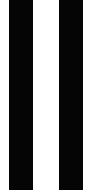
Raiffeisen Bausparkasse Gesellschaft m.b.H.

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-546-460
www.bausparen.at

Raiffeisen Centrobank AG

Tegetthoffstraße 1
1015 Beč
Tel: +43-1-515-200
www.rcb.at

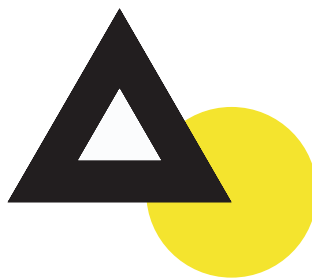
Safet Begić

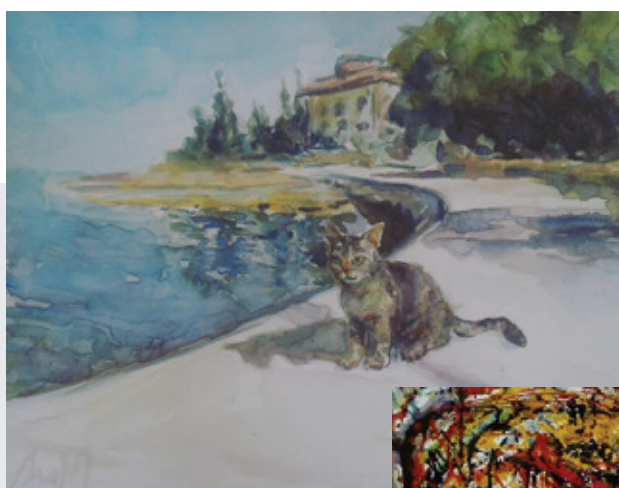
- Rođen je 1984. godine u Sarajevu. Trenutno je apsolvent na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu.
- Dobitnik je međunarodne nagrade za fotografiju „Mali format“ u Novom Sadu 2014. godine.

Ana Matić

- Rođena je 1996. godine u Sokocu.
- Završila je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, studij Slikarstvo.

Podaci o publikaciji

Urednik, izdavač:

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel: +387-81-92-92-92
Faks: +387-33-213-851
Internet: www.raiffeisenbank.ba

Koncept, dizajn: Communis d.o.o. Sarajevo

DTP: Boriša Gavrilović

Fotografija: Srđan Dunđerović

Prognoze, planovi i projekcije budućeg stanja date u ovom Godišnjem izvještaju temelje se na saznanjima i procjenama kojima je Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina raspolagala u vrijeme izrade izvještaja. Iste su, kao i sve izjave koje se odnose na budućnost, podložne poznatim i nepoznatim rizicima, kao i neizvjesnostima koje mogu dovesti do znatnih razlika između stvarnih rezultata i rezultata prikazanih u navedenim izjavama. Tačnost prognoza i planiranih vrijednosti projekcija nije moguće garantirati.

Izradi ovog Godišnjeg izvještaja i provjeri podataka posvećena je najveća moguća pažnja. Ipak se ne mogu isključiti greške kod zaokruživanja iznosa, prosljeđivanja i pripreme za štampu kao ni štamparske greške. Prilikom zbrajanja zaokruženih iznosa i procenata mogu se pojaviti razlike u zaokruživanju. Ovaj Godišnji izvještaj je sastavljen na bosanskom jeziku. Engleska verzija izvještaja predstavlja prevod izvornika koji je sastavljen na bosanskom jeziku. Jedina mjerodavna verzija jeste verzija napisana na bosanskom jeziku.